

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 4. } చెన్నపట్టణము 1917 సం॥ జూలై నెల 1 వ తేది శుక్రవారము } No. 53
పుటము. ౪. } శింగళనామ సంవత్సర శ్రేష్ఠమాస శుద్ధ ఏకాదశి ౧౧. } సంచిక ౫౩

అద్భుతనివారిణి.

126

ప్రొఫెసర్ జేమ్సుగారి
సెక్టోరీ టానిక్ కెరెల్స్



ఇది బలహీన
లక్షణులకు
లక్షణులకు
నిద్రలేకుండు
ట, జ్వరము
తక్కువగును.
మెదడు నిమ్మ
గా నుండును.

యం దెంతమాత్ర మిచ్చలేకుండుట, నిస్సర్తువ బలహీనము,
కూసము, శుక్లవర్ణము పోగొట్టును. విద్యార్థులకు, ఉపాధ్యాయ
ులకు గుమస్తాలకు వర్తకులకు, మనోవ్యాధులకు మొద
ల వారికి ప్రశస్త మైనందు; బలమును గలిగించును. ఆశే
మంసి ఇందువలన బాగుపడినవారు. నీవుకూడ నేటిదివ మే
బుడ్డిని కొని దానిమోస్తరు ఒకమారు పరీక్షింపుము.

25 మాత్రల బుడ్డి 1-కి రూ. 1-4-0
40 " " " 2-0-0

నము!

ప రి న

ప్రొఫెసరు రామమూర్తి నాయుడు
గారి ప్రోగ్రాము.

కాలము	దినములు.	విషయము.
29-5-17 to 31-5-17	3	సంకల్ప
4-6-17 & 5-6-17	2	అత్తిలి
6-6-17 " 7-6-17	2	భీమవరం
8-6-17 & 9-6-17	2	అకువీడు
10-6-17 to 12-6-17	3	నరసాపురం
16-6-17 & 17-6-17	2	అమలాపురం
19-6-17 " 20-7-17	2	రామచంద్రపురం
21-6-17 " 22-6-17	4	మండపేట
24-6-17 to 27-6-17	4	కాకినాడి
28-6-17 & 29-6-17	2	కెద్దాపురము
30-6-17 to 1-7-17	3	పితాపురము
2-7-17 & 3-7-17	2	కుని

దాసు నాగేశ్వరరావు

Special Large Type Edition
CELEBRATED NOVEL. IN BIG TYPES

MARY PIECE

Or The Memoirs of a Maid Servant.
By G. W. M. REYNOLDS in 8 Volumes
Rs. 5 Single Volume As. 12, printed in glazed
paper, and contains more than 1,500 pages.
This novel is one of the Masterpieces of
Reynolds, full of gripping and Thrilling inter-
est throughout. Only a limited number of
Copies are printed owing scarcity of paper.

The virgin's kiss or the bronze Statue.

By G. W. M. REYNOLDS in 4 Volumes, Rs. 2
Single Volume As. 12. This novel is unri-
valled in fluency plot and description of nature,
art and love and characters, and is one of the
excellent productions of Reynolds. Only a
limited number of Copies are printed owing
to scarcity of paper. Apply sharp:—

Superior Watch Co.,
POST BOX No. 167,
(A.) MADRAS E.

'A Letter to the People'

హెచ్. టి. మహమ్మద్ అందుకో,

[723]

మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ.

కాశీలోనుండు అనేక విచిత్రమైన జరిపట్టు వస్తువులు మీరు బహుచవుకగ సప్లయిచేతురు. ఒక సారి ఆర్డరుయిచ్చిచూచినచో తమకే తెలియగలగు.

ఆత్మబిజ్ఞానా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.

దయ్యముల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయచర్చ

గ్రంథకర్త:- పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ.

చిన్నపైజు చక్కని గ్రంథము. వెల రూ. 0-8-0

మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

పోస్టాఫీసు 212, మదరాసు

ప్రాణము గల బొమ్మలు

పంచసృష్టిపుటలు - ఫిలుములు - డేరాలు - శ్యామలీకములు - బొమ్మలకార్డులు - గారడీ పుస్తకములు లిక్రియంకము. క్యాటలాగు కావలెనా? (592)

బి. ఈస్టర్నప్రెస్ అందు సన్ను, విశాఖపట్టణము.

శారదాంబ

ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము.

సంఘదురాచార సంస్కరణమునకు మార్గ మిందు జూపబడినది. అందరును జదివి తీరవలయును. వెల 4 అణాలు. పోస్ట్ పేజీ ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

6, తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు.

నీలమేఘము, అను సుజ్ఞానిచరిత్రము.

మొదటిది జ్ఞానమును కల్పించు అర్పిరాది మార్గమును తెలియజేయుచున్నది. రెండవది ఆత్మ ఉజ్జీవించు ఆచార్య వ్యక్తమును తెలియజేయుచున్నది. మొదటిదాని వెల 3-0; రెండవదాని వెల ఆ. 0-10-0. తపాలాచార్జీ వేరు

- & కో., నెం. 20, కృష్ణగుంటవీధి మద్రాసు.

వి. సి. ఎస్. ఉద్యోగికి వెత్తివేయటం.

—:—:—:—

బీజనూరుజిల్లా మేజిస్ట్రేటును, కలెక్టరునగు ఎల్. ఎం. టి. బి. సి. ఎస్. గారు ఆదురదృష్టపు జిల్లాయందలి వైశ్యులందరికిని యుద్ధమున సందర్భమున వ్రాసిన జాబు యొక్క తెలుగు తర్జుమా సీక్రిండ్ ప్రచురించుచున్నాము

బీజనూరు 18 ఏప్రిల్ 1917-

అయ్య:- నా యభిప్రాయముల గొన్నిటి నిచట వ్రాయుచున్నాను. వానిమీద జాగ్రత్తగా చదివి మీ స్నేహితులకును కులస్థులకును తెలియబరచెదరని నమ్ముచున్నాను.

నేను యుద్ధమును గూర్చి చేసిన ప్రయత్నములు నేననుకొనిన దానికంటె చాల తక్కువగ ఫలించినవి. ఈ జిల్లా చాల ధనవంతులైనది కాదు. కాని వర్తకులు మాత్రము చాల మంచిస్థితిలోనే యున్నారు. ఈ కులస్థులేమీరు ఆనగను, మీ వర్జ్యులే నాకాశాభంగ మొనర్చినారు.

ధంపూరు, సహనపూరు, సిహారా యీ ముగ్గురు జిల్లాయందారిలులే తమలో వంతులు సరిబుచ్చుకొని లక్షరూపాయల ధనము నొసగినపుడు ఆమాత్రపు సొమ్ము మొదలగుటకే 10 మంది వైశ్యులు కలియవలసివచ్చుట మిక్కిలి అవమానకరము. ఈ యాశాభంగమునకు లోభత్వము, పిరికితనము, తెలివి తక్కువలనము ఈమూడింటిలో నొకటి ముఖ్యకారణమని నే నెన్నుచున్నాను. ఇంక నాల్గవకారణముగూడ నున్నది. దాని బేర్కొనుటకుగూడ నాకు మిగుల నసహ్యకరముగ నున్నది. అదియె కృతఘ్నత.

ఏకులముయొక్క భ్యాతివైన మాడ్చివేయుటకు ఆతి సీచగుణములగు నీ నాల్గులు కారణములగును.

అవి మీకు స్వాభావికములని బలవంతముగా నేను నమ్మవలసివచ్చుటకు నాకు విచారముగ నున్నది.

ఇందులో నేయేగుణము లెంతవరకు పనిచేసినదియు మీ రాలోచించుటకొరకీ నాలుగు కారణముల నొకటి వెనుక నొకటి విశదపరచెదను.

కృతఘ్నత-బ్రిటిషు సామ్రాజ్య బలముచే స్థాపింపబడిన అభ్యుదయకాంతి లాభములవలన విశేషముగ ధనము ప్రాప్తు చేసుకొనిన దొక్క మీ కులమే. మీ చర్యను బట్టి చూచిన మీ రిలాభము నిండుకయు గుర్తించుటకు లగపడదు. ఈ విషయమున మీ భావము లెట్లుండినను మీ

సామ్రాజ్యమునకు నేరచేయుటకును మీస్వామికి చూపుటకును మంచిఅవకాశము మీకుకలిగింపబడినది. వి తరుణమున నుపయోగించనిచో మీరెన్నటికిని నిరుపయో యగుదురు.

గాన మీరీవిషయమును దీర్ఘాలోచనచేసి మీసం నకు కలిగిన అపాయమును తొలగింపవలెను.

బీహారునందలి జమీందారులకును రైతులకును సంబంధమును, ముఖ్యముగ యూరోపియనులకును కై కును గల సంబంధమును గూర్చి నిమిత్తము దొరతనము రొక సంఘము నేర్పరచు దిద్దివచ్చుచున్నారని పయినీరు వ్రాయగా, అటుల వెంటనే చేయవలసినను, ఆ సంఘ రణము శీఘ్రముగ ముగియునటు లేర్పరచుట వలనను లాభముండ గలదనియు, ఆ సంఘమునకు తామును తమ చరుడును మాన్గదర్శులును సాక్షులును గాగలదనియు గంధి పత్రికలలో ప్రచురించిరి.

కలకత్తా ఖైదీలసహాయక సంఘముయొక్క సా రికసభ నిన్నటిదినమున సమావేశమయ్యెను. న్యాయవ బీచికాపుగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. నేర్క ఖైదులోనున్నంత కాలమున్న వస్త్రములిచ్చి, అనంతరము వెంకితనమును చేయటండ్ తగినంతపనిని కల్పించుట ఈ ద్వేశము. గతసంవత్సరము 60 యూరోపి యనులకును 89 యులకు ఈసభసహాయ మొనర్చెను. ఆదాయము రూ. వ్యయము రూ. 9. 611.

బళ్ళారి సరసవిద్యోగిని సభ

ఈ సభవారు 1917 సెంబర్ 31-వ తే గురువారము మొదలుకొని

ప్రహ్లాద, లవకుశ, కృష్ణలీల,

నల్ల, రామదాసు,

అను నాటకములను నెల్లూరు కట్టణమున

నరసారెడ్డిగారి పబ్లిక్ హాలులో

ధర లెప్పుటివఁ

వరావు

విదవ ఆంధ్ర మహాజన సభ

నెల్లూరులో సమావేశమగుట

[మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి యొద్దనుండి]

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షకోపన్యాసము

ఆంధ్రమతలారా! మహాజనులారా!!

అయిదవ ఆంధ్రమహాజన సభాసభ్యులగు సన్మాన కాళా పక్షమున మీ కెల్లరతును స్వాగతమర్పించుచున్నాను. సింహ పుర మన్ననె కొంత సాహసమును సుస్థిరచక తప్పదు. “పీఠ” “పీఠము” విశేషణములు ఆధ్యాని స్ఫుటలేరము జేయుచున్నవి. అటుల గావున ఈ మహాసభాసమావేశము పట్ల జాపట్టి న మహదంత రాయములను విఫలములను సరకు చేయక ఈ పనిని బూనుట సంభవించి యుండదు. ఆంధ్రాధ్యక్షులను సంపాదనము ప్రేరణమును మీ ప్రసన్నతకై. మా ప్రచలనము నిమిత్తకారణము. ఇతిధికోత్సాహ విద్యుత్తుడెదర్కము. సన్నివేశములు విముఖములుగను న్నను సెల్లా రగుట మంచి వియ్యము వైన నమర్చు గలిగితిమేని అన్నిటను ధన్యత జెంది నవా నగుదుము. మేమిచ్చు అతిథ్యము కేవల మాపచారిక మాత్రమే యుండగలదు. మీరు బహుదూర ప్రదేశముల నుండియు విచ్చేసి దుస్సహ మగు నెల్లూరి ఎండకును పడయటి గాలికిని పాల్పడుటయు ఈ పద్ధతాల శరణ్య లగుటయుఁ గాద ఆంధ్రమార్త్య సేవ నుడేసింది ఎట్టి కష్టముల వైన సహింకత్వము కట్టి యున్నారనుట స్పష్టమగుచున్నది. చిరకాల ముండోరుల వీడి వారివారి జీవితలయెడ నిడుమలఁ బడుచుండు సోదరులు సామాన్యకారణమున తిరుగ నొక్కచోఁ జేరినంతట, పరస్పరదర్శనార్థమ భాగ్యముల కంటె నితరము నధికతరముగ భావించరు. మనమందర మొక్కచోఁ గూడి యొక్కఁడగు ప్రసంగించి యొక్క విధమైన యాశయముల ముం దినుకొని కార్యసాధనమునకు నొక్కడుగ మొగ్గుటయే మన కిటు పరమాధ్యమగును. అట్లయిన మా జేయు సుపచారములు సంకల్పమాత్రసంపన్నములే యైనను సర్వధా సమర్థములు కానోపుట విపరీతము కాదు.

సింహపుర చారిత్రము.

ఆంధ్రదేశమున మా నెల్లూరు కను ప్రాచీనప్రదేశము. ఆంధ్రభారత సభాపర్వమున మరుణసభావర్ష నా ఘట్టమున కా సేరి కృష్ణవేణి సరస్వతి ఇత్యాది పుణ్యనదులతోఁబాటు నెన్నయఁ జేర్చొనబడియున్నది. ఆంధ్రరాజ్యయ ప్రపంచమున నెల్లూరికంటె నధికభ్యాసించెడిది మండలము మరియొండు లేదు.

తెలుఁగున మొదటి కవి యనిపించు కొనఁబడు నన్నయ భట్టారకునకు నన్నె వెట్టు తిక్కనాదుల పలువుర మా నెల్లూరెన్నగలదు. మహాశయులను వీరేశలింగము గారి వైదుర్యభూషణముగు ఆంధ్రకవిజీవితములఁ దలకించిన, ఆంధ్రకవులలో నెల్లూరునకు సంబంధించినవారు బహుసంఖ్యాకులని తెలియ నగును. చోళరాజు లొకప్పుడు తెలుఁగు దేశమున ప్రభుత్వము సాగించినట్లున్నను ఆరవ భావ మించి రాకుండ మా నెల్లూరు నీరు పర్వతము వలె నడ్డవడి తెలుగు భావయొక్క స్వరూపమున, నిస్సహాయుర్యమును, శుభ్రతను పవిత్రతను కాపాడినది. కవిబహూ యగు తిక్కనభ్యాసిత తెలుఁగుదేశమందంతటను వ్యాపించియుండుట వింతగాదు. గంగాజేరి విరచితమగు శ్రీకంఠరాజవర్ణిమున పూర్వకవి ప్రకంశ యందు “తిక్కయజ్ఞ కవే న్నూక్షిః కాముడివ కళానిధిః స తృప్తైః కవిభిః వైరంధ్రవతోరై రివనీశ్వరే” యనితిక్కన సోమయాజి ప్రస్తుతించబడి యున్నాడు. ఇందుచే ఈ మహాకవికీర్తి ఆంధ్రదేశదేశ మందును వ్యాపించియుండినదని స్పష్టపడుచున్నది. సంస్కృతాంధ్రభాషా ప్రపంచములు వాచోవిశేయములు గ నుంచికొనుటయె గాక నీ సహనీయుడు. రాజ్యశంత్రములందును ఆసమాన ప్రాధిమ ప్రకటించెను. నవరాజ్యమును మనమసిద్ధికొనెను ఉద్ధరించెను.

ఆధునిక ప్రముఖులు

ఆధునికములలోను దేశవిఖ్యాతించిన మహాపురుషుల నేవలఁ గాంచి నెల్లూరు తన ప్రాచీనప్రఖ్యాతిని పాదుకొల్పుకొని యున్నది. ఈస్టు ఇండియాకంపెనీ వారు తెలుఁగు జిల్లాలలో ప్రవేశించిన కాలమున ఇతరవి సంకల్పముల వయస్సునకు లోబడియుండిన వెన్నెలగంటి కుబ్జరావుగారు కొద్ది ఇంగ్లీషుసేర్పికొని, ఉత్తర కన్నడప్రాంతములకు పోయి

కంపెనీవారియొద్ద చిన్న ఉద్యోగములో చేరి దేశభావలంబిత ప్రవీణుడై తుదకు ఆకాలపు సదరు కోర్టులో (అనగనేటి మద్రాసు హైకోర్టు) ప్రాథమిక భాషాపరి వర్తకుడుగ నుండెను. ఈ కన 1784 నుండి 1839 వ సంవత్సరమున స్వచ్ఛందయ్యెను. వీరు రైలుబండి లేని కాలమున తూర్పు సముద్రతీరమునుండి పడమటి సముద్రతీరమునకుఁ బోయిగొప్ప భ్యాసిత సంపాదించుటయే గాక తమజీవయాత్ర నంతయు ఇంగ్లీషులో వ్రాసియుంచినారు. అయ్యది ఆచ్యుపడి వారి సంకల్పముల యొద్దనున్నది.

నెల్లూరునకు క్రొత్తద్యయదూరమున నుండి శ్రీరంగ నాయక జ్యేష్ఠము యొక్కయు శ్రీసినాకినీ పరిసరముయొక్కయు పవిత్ర స్మరణ గలుగఁ జేయుచుండు ఉన్నత గోపురమును కట్టించిన యరగుడిపాటి వేంకటాచలం పంతులు వారి కీర్తి కలాకాశ్యత మై యున్నది.

మద్రాసు రాజధానిలో పట్ల చెంచల్ రావు పంతులు గారి భ్యాసిత సేవగని ఇ నాంనాయలును శ్రోత్రియందారులును లేరని చెప్ప నుపన్యస.

“పరధర్మో భయావహః” యను గీతానుక్తిచేరి తులై సద్యోదీక్ష వహించి ఒక రాత్రి ఒక పగటిలోపల శ్రీ మంగమూరు నరసింహం పంతులు గారు బందరులో హిందూపాఠశాలను నిర్మించిరి. అయ్యది ఇప్పడు బహువృద్ధి జెంది యున్నది.

నకలకాత్మ పారంగతులగు గుఱ్ఱం ఆప్పన్న కాస్తుల వారు సదరు కోర్టు పండితులుగ నుండి ఆ నేక ధర్మసందేహములలో న్యాయమార్గులకు సహాయులుగ నుండిరి. ఇట్టి ప్రభ్యాసిత పూర్వచరిత్రము గల ఈ నెల్లూరు నేటి ఆంధ్రోద్యమమునకు ఆటపట్టుగట లేనియున్నది.

కీర్తిశేషులగు శ్రీవేంకటగిరి మహారాజుగారు

మద్రాసు రాజధానిలోని జమీన్దారులలో నగ్ర గణ్యులను కవిపండిత పక్షపాతులను, పూర్వచార పరాయణులను, రాజమంత్రి ప్రవీణులను, రాజభక్తి తత్పరులను, ఆంధ్ర సాహిత్యపారంగతులను ఆగు శ్రీ వేంకటగిరి మహారాజుగారికి సంధవిధించిన ఆకాలాకస్మిక మరణము వలన ఆంధ్ర దేశమునకును ఆంధ్రభాషకును అనన్యపరిపూర్ణమైన విపత్తు కలిగినది. ఆంధ్రభాషకు అపారంభైన విషాదమును కలిగినది. అయినను తేజోద్వగుమునకు యగపద్య్యునకోదయము వలె ఆ మహారాజవంధుని యస్తయము క్షుణ్ణ మొక ప్రక్క వీడించుచుండ పితృమరూపధీనికాలయకు, గుణసంపన్నులను నగు శ్రీ శ్రీ శ్రీ గోవింద కృష్ణయ్య చేంద్ర బహదరు వారు సింహాసనాధిష్ఠితు లగుటచే ఆంధ్ర లోక మిత్రోదయమై ఉల్లాసము కలుగఁజేయుచున్నది.

ఇతర కీర్తిశేషులు

తిరువాంకూరు సంఘమున నివాక పేన్సెల్లూరు పదవి యందుండి రాచకార్యముల నెఱాఘముగ నిర్వహించిన నివాక బహదర్ బొమ్మారు నాగనాథుగారు గడచిన మే నెలలో స్వస్థులైరి. వీరు నియోగము. ఉద్యోగధర్మముల ననుసరించి వీరి పూర్వీకులు దక్షిణదేశముఁ జేరిరి. వీరికి ఆంధ్రాభిమానము ఎక్కువగ నుండెను. వీరి వృత్తియు ఆంధ్రదేశమునకు గొప్ప కొఱుకఁ జెచ్చినది.

నెల్లూరి వారిలో ఆంధ్రోద్యమము పట్ల ఆద్యయమైన శ్రద్ధయు ప్రీతియుఁ గలిగినవారును, పండితాభిమానులును అగు బెజవాడ షట్టాభిరామి రెడ్డిగారి మరణమువలన ఆంధ్రోద్యమ గారమునకు ఒక మూలస్తంభము సోయిపట్టయ్యెను. వారి వెనుక నంతటి ఆంధ్రత్య స్వాభిమానము కాప తెగలలోకూన్య మయ్యెనా యని ఆతంక కవకాశము కలుగుచున్నది. ఈ యాతంకసత్యము గాదని యుపగ్రుతి పలుకఁగలదా యని యపేక్షించుచున్నారము.

హైందవ జనసామాన్యమునకు రాజభక్తి విశ్వాసములు సహజములై యున్నవి. అందునను తెలుగు జిల్లాలవారి యందీ రెండు త్రుమగుణములు అచ్చేద్యములుగ నాటుకొనియున్నవి.

మహాయుద్ధము

ప్రస్తుతమున అసియా విశోపాఖండములలో ముండు ఘోర సంగ్రామమునందు మనచక్రవర్తిగారికిని మిత్రయందోకిని విజయమున పేక్షించుచున్నారము. ఈకొర చక్రవర్తిగారి నుడేకంచయే గాక యత్నించి దాతార్థ్యముగను గూడనున్నది. మన చక్రవర్తిగారికి విజయము గలుగుటచే స్వారాజ్యమును అధికార విశేషములలోను సునదేశమునకు లాభకరమైన మాన్యులు గలుగు గదా. పూర్వము మహాశూరులని పేరు పొంది యుండిన ఆంధ్రులను ప్రభుత్వమువారు కొంతకాలము నేవలలోఁ జేర్చుకొనక యుండిరి. ఇప్పడు మఱల మనవారు నేవలలోఁ జేరగల యనకాశమును ప్రభుత్వమువారు కలుగఁజేసి నందులకై సంతసించి కృతజ్ఞులమై యుండవలెను. బాలచారకోద్యయము నేర్పాటు చేసి మన బాలర ధైర్యపరాక్రమని కాసమునకు ఆస్పదము కలుగఁ జేసి నందులకును ప్రభుత్వమువారికి వివర లాసంగవలయును.

యుద్ధానంతర సంస్కరణములు

యుద్ధానంతరము మన దేశమునకు మన చక్రవర్తిగారు అభ్యున్నతిప్రచులులగు మాన్యులఁ జేయుచుండుచి దేశమంతయు నున్వీక్షించుచున్నది. కాననసభలలోను పురపాలకాది సభలలోను ప్రాతినిధ్య విధాన సంస్కారము, స్వారాజ్య వ్యాప్తి, ఆంధ్రరాజ్య నిర్మాణము, ఆంధ్రమగ్గకాశాశాస్థాపకము, హైందవ నిచ్చిక నేనాకల్పము, శిల్పకళాభివృద్ధి, విద్యావ్యాప్తము, నిష్పంభసారంధనిద్యాప్రచారము, మొనలగునరములను మనము కోరఁ దగును. ఇవి చేకూరు సంవత్సర విసుగుఁ జెందక ప్రభుత్వము వారికి విన్నపములు చేసి కొనుచుండ వలయును. స్వారాజ్య భావము నకును “హకోము యాలు” అనబడు స్వపరిపాలనమునకును ఆశయధేదము కొంచెమగపడు చున్నది. ఇప్పడుండు స్వారాజ్యపద్ధతినే విస్తరింపఁ జేయుట యుక్తము, లాభకరము, అభయంకరము అని నాకుఁదోచుచున్నది.

ఆపత్కాలమున రాజు తన ప్రజ వలన జననన సహాయముల బొందవచ్చును. ఏ దేశమునకు, ఏ కాలమునకు, ఏ రాజ్యమునకు, రాజున కిట్టి యధికార ముండినది. శ్రీ చక్రవర్తి గారికి జన ధనసహాయము సమకూర్చుట కంటె మన రాజభక్తి విశ్వాసములకు శ్రేష్ఠతరమైన నిదర్శనమును ప్రయోజనమును లేవు. “ధని కేభ్యో భృతిం దత్వా స్వాపత్తే” తద్దనం వారేత్, రాజా స్వాపత్త్యున్నతిర్ణః తత్స్వం దద్యాద్ సవృద్ధికం” అని శుక్రనిలియందుఁ జెప్పబడి యున్నది.

ఆంధ్రోద్యమ ముఖ్యోద్దేశములు.

ఆంధ్రదేశమున కొక సర్వకళాశాలయు భాషాప్రయుక్తమగు ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రమును ఆంధ్రోద్యమ ముఖ్య కయములు.

సర్వకళాశాల విషయమున అందరును ఏకాభిప్రాయ ముగలిగి యున్నారు. మనకు శీఘ్రకాలమున సర్వకళాశాల లభించుచున్నచో తెలుఁగు భాషకు కడుహీనదశ కలిగి, తెలుగు జిల్లాల వారు విద్యాప్రపంచమున చాలవెనుక జిక్కుదురు.

ప్రత్యేక రాష్ట్రము పట్ల అభిప్రాయములు భిన్నములుగ నున్నవి. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్ర నిర్మాణమే శ్రేష్ఠమని విజ్ఞులంగీకరింతురు. దాని నాజేపించగలిగిన వా కొక్కరును లేరు. మైసూరు భాషగు రాజ్యములలో ప్రధానమంత్రిలుగ నుండిన వి. సి. నూర్సరావు గారు ఈన్యాసము నానూరించి యున్నారు. ఆభిల భారతజాతియ సభాస్థాయి సంఘము వారును పనునొకండు తెలుఁగుజిల్లాలను బాలియమహాసభాంగముగా నిశ్చయించిరి. వీరికో నెలఁగు జిల్లాల కొక ప్రత్యేక రాష్ట్ర మను మాటను గూడ కొంద ట్లోద్యోజాలక యున్నారు. ఆంధ్రులను వారుండినయు, హిందూదేశ చరిత్రలో ఆంధ్రరాజ్య మను నొకటి యెప్పుడైన నుండిన దనియు ఆంధ్రత్వము నొక భావాశ్రయకృత్తి ప్రతిష్ఠితమై యున్నదనియు సాధింపగలిగిన, ప్రత్యేకరాష్ట్రము, బహుశః అంగీకృత మగును.

ఆంధ్రుల పూర్వచరిత్ర.

జాతివిచారమున, మనుస్మృతి నాటి యాంధ్రులుబహిష్కారము ప్రతిఘటించును, ఆరణ్య పశుసంకలుకుగ నుండిరి.

విశేషము బ్రాహ్మణునందును వీరు పులిసాది హీన జాతులలో చేర్చబడి యున్నారు. కాని జన్మ చేర విశ్వామిత్ర పుత్ర సంతతిగను వర్ణపంచడి యున్నారు. వీరు కాచకశేషున హోద్యమును బొంది యుండవచ్చును గానోలు. అయినను విశ్వామిత్ర తేజోదేశము లగిలి యుండుటవలన అగ్రజన్మ సంబంధమును విశ్వామిత్ర సదృశ విగ్రహ్యములుగ గలిగిరి. విశ్వామిత్రుండు అత్యంత కలన బ్రహ్మపుష్టి కంతయు ప్రతిస్పష్టి చేయఁగలిగియుండ తదంతకాళులు తయయైపోకై కలనను న్యాయసంచారము వలనను తమ కొక చిన్న రాష్ట్ర నిర్మాణమును గడించుకొనఁజాలరా!



5వ ఆంధ్రమహాజన సభాస్థాన సంఘాధ్యక్షులగు
శ్రీ బంగారు వేంగటరంగయ్య పంతులుగారు.



5వ ఆంధ్రమహాజన సభాస్థాన సంఘాధ్యక్షులగు
శ్రీ కొండా వేంకటప్పయ్య పంతులుగారు.

శ్రీ కృష్ణుని కాలమున కాంధ్రులు ప్రసిద్ధులుగ నుండిరి. ఇందుల కొక్క సిద్ధాంతము చాలును. కృష్ణునితో మల్లయుద్ధము చేసిన చాణూరుడు హరివంశమున ఆంధ్ర మల్లుడు అని చెప్పబడి యున్నాడు. పై ప్రమాణముల వలన ఆంధ్రులను సొక జాతివారు అనాదిగ నుండిన స్వచ్ఛమగుచున్నది. యదువంశమున ఆంధ్రుడను నొక రాజుండెననియు, అతడు పాలించిన దేశము ఆంధ్రదేశ మనియు ఒక నూతన కలగు. మాతృమున, ఆంధ్రులు రాజు లగుచునయు, ఆంధ్ర భృత్యులు కూడ రాజ్యభారమును వహించుచునయు, గతము ఏమ్యముగ పౌరాణిక సంప్రదాయానుసారమున వ్రాయబడి యున్నది. ఈ పౌరాణిక క్రియే కాలమున కన్వయించినను అత్యంత చక్రవర్తి కాలమునకు ఆంధ్రులు ప్రబలులైరి. అటు తరువాత కొలది కాలమునకు ఆంధ్ర సామ్రాజ్యము మగధరాజ్యము మొదలు కాంచి మండలము కలుగు ప్యాపించి యుండెనట చరిత్రాంకమై యున్నది. దీక్షికాలమున ఆంధ్రదేశము “జగన్నాథా దూర్ధభాగాదర్వాక్ శ్రీ ప్రచుగాత్మకాత్” అని నిర్దేశింపబడి యున్నది. అందు ప్రసిద్ధమయిన ఆంధ్రనగరముండెనట. కాకతీయులు రాజ్యము చేయుచుండి నప్పుడు ఆంధ్రదేశ వైభవమునకు న్యాపికిని ప్రతాపవర్షిమే ప్రమాణము. 14వ శతాబ్ది మధ్యభాగమున రాజ్యము చేసిన నేను భూపాలుని “శ్రీ చుగ్గొండ సుదేశ తేరుడ” యని యెఱ్ఱా పెద్దడ సంబోధించి యున్నాడు. వేమభూపాలుని రాజధాని అయిన అద్దంకి మధ్యాంధ్రమయిన యెడల, ఆంధ్ర వ్యాప్తి ఆ కాలమున స్థిరమై యున్న భూభాగవిదులగు విశ్వకర్మ నక్కరలేదు. అటుతరువాత కృష్ణ దేవరాయల కాలమున సామ్రాజ్యము క్షీణము మొదలు కన్యాకూట వజ్రమున ఏకచ్ఛత్రముగా సాగెను. విద్యానగర సామ్రాజ్యము అస్తమించిన వెనుక కొంత కాలమునకు ఆంధ్రరాజులు జగన్నాథ తేజము మొదలు సింహాళమునకు వ్యాపించి అచ్చట చుట్ట రాజ్యస్థాపనమును జేసిరి. అవ మండలములలోని నామక భూపాలురు తెలుగువారు సింహాళములోని కాండిరాజులు తెలుగువారు కావ్యలక్షణమునందు వైదర్భిగాడి యని నటుల సంగీతమున ఆంధ్ర యను నొక రాగ మున్నదట. ఆంధ్రదేశ మను సొకదేశ ముండినదట నిస్సందేహ విషయము. న్యూనాధికములుగ ఆంధ్రదేశము 2000 సంవత్సరముల వయస్సు కలిగియున్నది.

ఇంత ప్రాచీనమగు నీ యాంధ్రదేశమునకు భాష లే యుండెనా? అదియే తెలుగు. అట్లుకాని యెడల కేతన యాజ్ఞ వల్లభాస్మృతి నెవకొకరు తెలిగించి యుండును? మల్లన గణితశాస్త్ర మెవరి కొరకు వ్రాసి యుండును. తిక్కన తన పద్యనైదు పోయలను జన సంప్రదాయములై వెంపునందు ముట్టుక రచించి బూసెను. ఆ జనము ఆంధ్రులు గాని చో నింకెవరుగ నుండురు? పూర్వకాలపు రాజులు చేసిన దానధర్మములు తెలుగుననే యేల యుండవలెను? కానము లలో కులగోత్రనామధేయములు, మంగళ స్లోకములు మొద

లగునవి సంస్కృతమున వ్రాయబడినను క్రియాభాగము “దేశ భాషాయాం” అను పీఠికతో నాగర అక్షరములతో తెలుగు భాషయందు వ్రాయుచుండిరి. ఇట్టివి కొన్ని నెల్లూరు జిల్లా కానములలో గలవు. ఇతిహాసములను పురాణములను జ్యోతిష వేదాంతాదులను ధర్మశాస్త్రములను తెలిగించిన వారు ఆ భాషను మాతృభాషగాగల వారి యుపయోగము కొరకు, తెలిగించియుండురే కాని జనము లేని కృత్రిమభాషను నెంపు చేయుటకు గాదు. ఆంధ్రజాతికిని ఆంధ్రదేశ మనకును ఆంధ్రభాషకును స్వరూపస్థితి ఈ విధమున నిర్ధమయినది. అయిన నీ కాలమున ఆంధ్రజాతి యెన్ని యని యడిగిన ప్రత్యుత్తరము నులభముగాను, కాలము కడచిన కొలది సంకీర్ణము లేర్పడుచున్నది. ఏ జాతిలోను నిలులనే యుండును.

ఆంధ్రోద్యమ తత్వము.

ప్రకృత విషయమునకు భాషాపక్షమున తెలుగు మాతృభాషగా గలవారందఱును ఆంధ్రులే యగుదురు. దేశ భాషను బట్టి చూడ ఏ దేశమున తెలుగు భాషయే ముఖ్య భాషయై బహుజన భాషగా నున్నదో అట్టి దేశవాసులను ఆంధ్రులనడగును. తెలుగు మాతృభాషగా గల వారనే క మండలములలో నున్నారు. తెలుగు భాషయే ముఖ్య భాషగా గల మండలములు ఇన్ని యని చెప్ప సలసియై యున్నది.

ఆంధ్రదేశగత బంధములు భాషావిప్లవ బంధములు గాక ఆంధ్రత్వమున వ్యక్తియు స్వతస్సిద్ధమై వెలయుచున్నది. కొన్ని స్పష్టవిధానముల ముందున తిథ్యాది నిర్ణయము లందును ఆంధ్రాచారమని ఆంధ్రసంప్రదాయమని గ్రంథము లందు గానవచ్చు చున్నవి. ఈ ఆంధ్రత్వము ద్రావిడుల మీదను కొన్ని విషయముల వ్యాపించి యున్నది. వైష్ణవ స్థానములగు శ్రీ రంగాది దివ్య దేశములందును ఆంధ్రసంఘాంగ ప్రచారమే వాడుకలో నున్నది. ఆంధ్రత్వము ఒకానొక జనసముదాయమునకు సామాన్యోపలక్షణము కానిచో నిట్టి ప్రశంసకవకాశము కలుగఁ జాలదు. ఆంధ్రు లనువారు చిరకాలము ఒక దేశమున వండి ఒక్క సామ్రాజ్యమునకు లోబడి ఏకవిధములగు కట్టుదిట్టములకును ఆచారములకును బద్ధులైయుండిననే తప్ప ఆంధ్రాచారములు ఆంధ్రసంప్రదాయ ము లనునవి యేగ్గుడి యేదేశముననున్నను ఆంధ్రునికి అనుష్ఠేయములుగ నుండఁజాలవు.

ఆంధ్రత్వమున నింకొక అమృతశక్తియు గలదు. ఆంధ్రేతరులు ఆంధ్రదేశమునఁ జేరిన తరువాతను వారి వారి స్వభావలను మాని తెలుగునే మాతృభాషగా గ్రహించి యున్నారు. ఆంధ్రులన్నో ఏ దేశమందున్నను ఎంత వికృత రూపముననైనను వారి మాతృభాషనే వాడుకొనుటయే గాక వారి చుట్టుపట్టున తెలుగు వ్యాపకము చేయుచున్నారు. ఇది వీరి మాగ్ధ్యమునకు దృష్టాంత, మంధురు కాబోలు. కాదు, ఇది వీరి మాతృగౌరవమున ప్రేమాభి మానములను చాటుచు

న్నది. తిరునల్వేలి మొదలు బొంబాయి వఱకు అచ్చదుచ్చట గల ఆంధ్రులను జూచిన నీ విషయము తేటపడఁ గలదు. అదేద్యమయిన ఆంధ్రత్వవ్యక్తి యున్నదనుటకు ఈ సాక్ష్యము చాలును. ఇకయుఁ గావలయు నన్న తంజావూరు, తిరుచినాపల్లి, మధుర జిల్లాలలో పుట్టిన విజయవిలాసము, సత్య భామాసాంత్వనము, హాస్య మాహాత్మ్యము, రాధికాసాంత్వనము, వైజయంతి విలాసము - పార్వతీపరిణయము లోనగు నుల్లము కావ్యములే ప్రమాణములగు. వీనిపై త్యాగయ్య గారి కృతులఁ జెప్పి ద్రావిడ దేశమున ఆంధ్ర భాషము ఆవరించి నదని చెప్పవచ్చును. అనాదినిర్ధము లగు వికృతభాషములు స్థిర పడియుండు నట్టియు, దేశముచేతను భాషచేతను ప్రత్యేకింపఁ దగి యుండు నట్టియు, జనమును ఒక రాజ్యభాగముగాఁ జేర్చుటయు దేమియు స్థానిత్వము లేదు. లోకమందంతటను నట్టి భాషయే ప్రబలుచున్నది. ప్రస్తుతపు విరోధా సంఘామములోను జాతి సంఘీన ప్రశంసయే విశేషముగ గనుపడు చున్నది. దేశముల సేర్ప వదలి సాక్షులు, ట్యాటనులు, నెర్సులు స్థావులు, పోలులు అను మొదలగు జాతినామముల వ్యవహారమే బలమగు చున్నది.

ఆక్షేపములు.

తెలుగురాష్ట్ర మేప్పుడిన యెడల తెలుగు మాతృ భాష గానివారిని నంగుండి వేడలఁగొట్టుదురా? తెలుగు మాతృభాషగా గలవారెన్నెచ్చట నున్నను, వారి నందరిని ఈ యావరణములో నిమిచ్చెదరా? యని కొందఱు విచి త్రమైన ప్రశ్నలు వేయుచున్నారు. ప్రత్యేకరాష్ట్రభావము, తెలుగు ముఖ్యభాష యగు ప్రదేశములను అనగా తెలుగు జిల్లాలని ప్రసిద్ధముగ వాడుకొనఁబడు మండలములను ఒక చిన్న రాష్ట్రముచేయుటయే కాని తెలుగు మాతృభాష గాని వారిని లేచి పొచ్చుట గాదు. తెలుగు మాతృభాషగా గలవారెచ్చట నున్న వారందఱు ఈరాష్ట్రమునందే నిలిచి యుండవలయుననియు కాదు.

ఇప్పుడు మద్రాసు రాజధాని సమష్టిమండగా తెలుగు జిల్లాలకు కాగల వ్యయమున కంటెను. ప్రత్యేకరాష్ట్రము వలన వ్యయ మధికమగు ననియు అధిక వ్యయమును సరిపెట్టుటకు క్రొత్తపన్నులు గాని ఉన్నపన్నుల నెక్కువ చేయుట గాని ఆవశ్యకమై యుండునని యొక ఆక్షేపణము.

ప్రత్యేక రాష్ట్రమువలన లాభములు.

అక్షాస్త్రప్రణీతులగు మామూలు కొందఱు తెక్కలం జూచి పదునెండు జిల్లాల మీద కాదగు అధికవ్యయము అత్యల్ప మనియు, ఏమగునకు దోషకాటు సంభవించును నిర్ధారణ చేసియున్నారు.

ఈప్రకరణమున, విశేషవిషయములను అధ్యక్షక స్థానము నుండి మహాగృహకాలములో విని, సంతోషించఁ గలరు.

రాష్ట్రాభివృద్ధికి ఆంధ్రదేశమున పెక్కు వసతులు గలవు. మన పన్ను నదుల క్రింద పారుదల యెక్కువచేయఁ గలరు. చిల్లర నదుల కానకట్టలు కట్టి వృద్ధి చేయవచ్చును.

నాకావాహనములను వృద్ధి పొందిన వానిని మొదలు ను. ఇవియును కలసి ఆంధ్రమున కలసియును ఎక్కువ కాగలదు. అచిరకాలమున వ్యవసాయ కంఠెను ఆయమే యెక్కువ యగును.

ఆంధ్రరాష్ట్ర మేర్పడిన యెడల ఉత్తరమండలముల వారు విజృంభించి యితరుల నణగ కొమ్మడునను యొక భ్రమ. ఎప్పుడోని తెలిపేటలు గలవారే ముందుకు వచ్చుచుండురు. “దిశా బుద్ధివంతో బాహూ” అని చెప్పబడినది. ప్రత్యేక రాష్ట్ర సమస్య.

రాజధాని ఉత్తరజిల్లాలో పెట్టిన యెడల భేదముండు చెన్నపట్టణమున కదలకొని దూరాగ్రయ మేల చేయవలయు నని కొందఱుగ వచ్చును. ప్రత్యేకరాష్ట్ర రాష్ట్రము అవశ్యకము అని నిర్ణయించుకొనిన యెడల రాజధానియొక్క నుండవలయును, రాజ్యాంగమును జరుపుటకు ధన మేర్పడి నుండి తేవలెను అను మొదలగు సంజేమాములు తమంతట శామే నశించి పోవును. “న చ జానపదం దుఖం ఏకశ్చో చితు మగ్నత్వి” బహుజన సౌఖ్యము కొఱకు చేయు సంకల్పము ఒకామెకనికి హానికరముగ నుండునేమో యని వదలదగినా? రాజనీతి యందుగాని లోక వ్యవహారములందుగాని ఇట్టి యాలోచన నెవ్వరు జేయరు. ప్రత్యేకరాష్ట్రము రానున్న కాలమున రాజధానియొక్క నెల్లరు వసతి యగుచో టున నే స్థాపించబడున నుటకు సంజేమాము లేదు. ద్వారాష్ట్రము నుజ్జీవింప జేసి ధాన్యకటకము రాజధానిక జేయవలయునని ఎవ్వరికోరికయుం గాదు.

ప్రత్యేక రాష్ట్రము కొరకైన యెప్పుడు నెల్లారి కక్కురలేదనియు, ప్రత్యేక రాష్ట్రము వలన నెల్లారికి లాభమే పాటి యుండదనియు నొక యాక్షేపము. ఇప్పుడు రాజధాని నెల్లారిలో గాక చెన్నపట్టణమున నున్నది, చెన్నపట్టణము వలన మనకు కలుగు మేలు మరియొకచోట రాజధానియందుండిన కలుగదని తలంచుటకు కారణములు గానరావు. ఒకరు “అవును” అనగ వానిమాటయేల సాగవలెనని మరి యొకరు ప్రతిపక్షము బూని “కాదు” అనుట కొందఱుకు చూచుచు న్నారము. ఇప్పుడు తిలనత్యేలి, నుధుగ, రామనాథపురము జిల్లాలవారును మలయాళము, దక్షిణకన్నడము జిల్లాలవారును చెన్నపట్టణము అతిదూరమున నున్నవని కొందఱు పెట్టుకొనట లేదు. ఆంధ్రరాష్ట్ర మేర్పడి చెన్నపట్టణమున కంటెను కొంచె మెక్కువగు దూరమున రాజధాని యేర్పడినట్లు ఒక్క పెట్టున నెల్లారునకు చెప్పగాని మామన సంభవించినట్లుగా? ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు చెన్నపట్టణమే రాజధానిక నుండి యితర ప్రదేశములకు మరియొక చోట ముఖ్యపట్టణ మేర్పడినను ఏర్పడవచ్చును. ఇది హాసాత్మికము గాదు.

రాజధాని లక్షణముల నిధించుచు వుండు “అ నింధు నాగమాకాలం, నాతి మాన సహితం, ముగ్య సమభూజే శం” ఇత్యాదులకెన్నో గాని రాష్ట్రమున కంతయు సుధ్య భాగమున వృత్తమునకు తేద్రముకల నుండవలయు చెప్పి యుండలేదు. ఏ రాజధాని యొకను అటులున్నదా సరికొంచు చూడడు.

చెన్న రాజధాని ఆంధ్రదేశము.

ఈస్తు ఇంద్రయా కంటెనీ వారు చెన్నపట్టణమున నివేశనము కుదుర్చుకొని నప్పుడు తరువాతి నూటయేబది యేండ్లకును ఇన్నా యేండ్లకును తమకు రాజ్యము లభించగలదని ఉద్దేశించినవారు కారు. వారికి కాలయొక్కయు వ్యాపారములయొక్కయు తేజము కొఱకు వారి బుద్ధిసూక్ష్మముల చేతను దూరదృష్టి చేతను చెన్నపురి రాజధానిలో చేరిన మండలములను సమనెనిమిదవ శతాబ్దపు కడ భాగము నుండి పందొమ్మిదవ శతాబ్దపు మధ్యభాగము వఱకు కొంచెము కొంచెముగా కళపఱచుకొనిరి. చెన్నపురి రాజధాని చదర కట్టుగా జేసికొని దానికి మేరువుగ చెన్నపట్టణము నిర్మింపబడినది గాదు. అందుచేతనే భూపటమును జూచిన మని రాజధాని తేత్రగణితములు గుర్తించున యొక వికార స్వరూపము కలిగియున్నట్లు తెలియను. ఈ వికార స్వరూపము నుండి తెలుగు జిల్లాలను మాత్రము వేరుచేసిన నంతయు చదరము గాదు, గాని, కృష్ణానది మొదలు దక్షిణభాగ మొక చదరమును, దీనికి వైభాగము ఒక ఆయతమును, గలవి యగును.

కొన్ని వివరత వాదములు.

చిరకాలముగ కలసి నెలసి అన్నదమ్ముల వలెనందు ద్రావిడులకు ఆంధ్రులకు ఎడబాటును వైచనస్యమును కలుగునని—ఇదియు భ్రమయే. చెన్న రాజధానిలో కట్టాటలు మహారాష్ట్రులు తురకలు లోనగు వారున్నారు. వారి కట్టి వైచనస్యము కలుగునని యెప్పుడు నెవ్వరును వాదము చేయుట లేదు. ద్రావిడులకు మాత్రము అనూయ కలుగు ననుట

వారి కొక దుట్టులము కల్పించుట యగును. విజయనగర కళాశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు కామానుజాచార్యుల వారును విశాఖపట్టణ కళాశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు శ్రీనివాస ఆయ్యంగారును మున్నగు అనేక ద్రావిడులు ప్రత్యేకరాష్ట్రము నొప్పుకొనిరి. భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రముల నేర్పటమటను ప్రముఖు లందఱు నామోదించియున్నారు. ప్రత్యేకరాష్ట్ర మేర్పడి నంతటనే ఆంధ్రేతరుల కిదట నిలువ నీడ లేదందురా? ఎన్నడును అనరు.

దక్షిణ జిల్లాల వారు కొన్ని విషయముల ఇతర జిల్లాల వారి కంటెను ముందు మిగిలియున్నారనియు మనకు ప్రత్యేక రాష్ట్ర మేర్పడిన యెడల వారి సాహాయ్యము తప్పిపోవుననియు భయపడుచున్నారు. ద్రావిడుల నల్లంఘించుట మన యుద్దేశము కాదు. గాని ఏ విషయమున వారి సహాయము కూర్చునై, మనకు జరుగుబాటు తేకపోవునో తెలియదు. రైలు మార్గములు మనకంటె చాల ముందుగ దక్షిణజిల్లాల కేర్పడినవి. అందువలన కొన్ని లాభములు మనకంటె ముందు వారికి అగతికముగ కలిగియుండును. మద్రాసు నుండి తంజావూరికి రైలు 1877 సం॥నులో నిర్మింపబడినది. అంతకు పదునైగు సంవత్సరములకు ముందుగ నే తంజావూరు జిల్లాలో ముఖ్యపట్టణములకు నాగపట్నము నుండి రైలు నడచుచుండినది. బెజవాడకు 1889 వ సం॥ములోను అంతకు వైభాగములకు ఆవల నాలుగు సం॥లకు రైలు ఏర్పడినది. చెన్నపట్టణము నుండి ఉత్తరజిల్లాలకు రైలు బాటు 1899 వ సం॥ మునో ఆగ్రాంతమునో యేర్పడినది. ఈమధ్య కాలవ్యవధి వలన కలిగిన లాభములు మనకు మొక చిక్కి చేరగలవు. ఇంతమాత్రము భేదము గాక యితర మేమియు లేదు. రైలులేని కాలములో తెలంగా జిల్లాలవారు తిరువాత్తూరు మొదలు బొంబాయి వఱకును అచ్చటచ్చట చేరి నుంచి క్లితుల నున్నారు. ఇందులకు నిదర్శనములు ఇదివఱకే చూపబడియున్నవి. తంజావూరు జిల్లాలో రైలు ఏర్పడిన కాలమునకు కొంచె మింనుమింనుగ దత్తనండ్ల ముఖద్వారమగు కడపజిల్లాకు రైలు వసతి యేర్పడినది గాని జనహీనమును శోగభూయస్యమును ఆగు దేశమగుటచేత అదేవంత శ్వరలో వికాసమున బొంద లేదు. ఇతర గంపదలగ గలిగి వైనదెప్పిన లోపములు లేని నుటూరు బెజవాడ కాకినాడ విశాఖపట్టణము లోనగునవి రైలుమార్గ మేర్పడిన కొలది కాలమున నే బహు వృద్ధిచెందినవి.

బ్రాహ్మణేతరుల వ్యవహారము.

బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర ప్రశంసయు కొంతవఱకు ఈ ఆంధ్రోద్యమమునకు అడ్డుపడుచున్నది. ఆంధ్రోద్యమము బ్రాహ్మణప్రేమి మై బ్రాహ్మణుల లాభము కొఱకు ఉద్దేశం పఱచియున్నదని కొందఱువాదము. ఇంతకంటెను అన్యాయమైన ఆభిప్రాయ మింకొకటి యుండగలదు. సాకోపాత్రియ, (యాజురు) సాకోపాత్రియత్వము, రాజకీయోద్వేగములు తన్ను మిగిలిన అన్ని వృత్తులను గలయు కల్పములను ప్రాయికముగ బ్రాహ్మణులకు లేవు. ఉపాధ్యాయత్వమును, రాజకీయోద్వేగమును సంపాదించునట్లుయందు బ్రాహ్మణులకు గల కనుగులన్నియు బ్రాహ్మణేతరులకును గలవు. చిశేషముగ భూస్వాములు జుర్రాకనాలు రాజులు బ్రాహ్మణేతరులై యున్నారు. జనసామాన్యమునకు జీవనాధారములై ఆత్మంతావశ్యకములైన వృత్తులు కలగు బ్రాహ్మణేతరుల కళము ననే యున్నది. జనసంఖ్య యందును బ్రాహ్మణేతరులు బ్రాహ్మణుల కంటెను మిక్కిలి అధికముగ నున్నారు. పట్టణ వాసులగు బ్రాహ్మణుల విషయ మటుండ పట్టణాల్లోని బ్రాహ్మణులందఱు అచ్చటి కాపవారిని ఆశ్రయించియే జీవించుచున్నారు.

యథాస్థితి ఇటులండ ఈ ఆంధ్రోద్యమము కేవల బ్రాహ్మణవ్యవహారము చెప్పదగదు. బ్రాహ్మణుల కంటెను ఆత్మధికమైన పట్టుదలగ గలిగి ఆంధ్రోద్యమమును సాగించుచున్న బ్రాహ్మణేతరుల కనేకుల నీసభయందే చూచుచున్నాము. ఏ కారణముననో చిరకాలముగ సామాన్య బ్రాహ్మణేతరులకు బ్రాహ్మణ సామాన్యమునకు ఒకవిధమైన మర్యాద చూపుచుండెను. బ్రాహ్మణులను తదితరులను విద్యాప్రావీణ్యము నందును బుద్ధివశలయందును పరస్పరము స్పర్ధించుకొని బ్రాహ్మణులంతటి విద్యాబుద్ధులు గలవారు తదితరుల యందును ముందుకు వచ్చుచుండు నీ కాలమున ఆ ప్రాచీనమర్యాద కొంత సంస్కార్యమై ఉభయములకు సాధార్య మెక్కుడగు కొలదిని క్రమముగా నశించును. బాలిబ్రాహ్మణ్య స్థానము నందు అతేమ బ్రాహ్మణ్య మేర్పడునేమో. బ్రాహ్మణులకు బ్రాహ్మణేతరుల హీనుగక జూచుచున్నాడని సాక్ష్య మెట్లు చున్నారు. చదువు చేత కొంతయు చిరకాలముగలవగు వాడుకచేత కొంతయు, వాచాభేదములచేత కొంతయు సంభాషణా సౌమహ్య మెటుగక కొంతయు నిమోక్షతముల గపడుచున్నవి, గాని దీర్ఘదృష్టితో జూచిన పనిబూని బ్రాహ్మణేతరుల అవమాన పరిచవలయునను తాత్పర్యము లేదు.

విరాట్ పురుషుని కర్ణించుటలో బ్రాహ్మణులకు ముఖమనియు మాద్రుడు పాదబాడనియు చెప్పబడియున్నది. పాదచూరగా పీఠము: నిలకడ కాధారము. ఇట్టివ్యవస్థను సమన్వయము చేసికొనినచో ముఖసాదముల కభేద మేర్పడును. “సర్వభూ సాక్షిపాదం తత్స్వేచ్ఛతోక్షి కోముఖం” అని గీతాప్రమాణము కలగు. మానవ సముదయవ్యక్తి బ్రాహ్మణ్య రూపముకలనే అంతటను కండ్లు కాగ్గు కలదియై యున్నది. ముఖసాదభేదము చెప్పవలసికాదు. జనసంఖ్యయందేరి అట్టి వ్యక్తియగుచున్నది. సీహోన్ములు మరగిరిన నక్కులేదు. పూర్ణావతారములని ఆక్షిప్త లందగు ప్రాచీన శ్రీమారుకృష్ణులు బ్రాహ్మణుల నెట్లు బుద్ధివ వాగు గారు. అయినను ఆరెండు అవతారములకుంల బ్రాహ్మణి వాచుననిక, పశురామునికె గలవా? రాముని కాలముననే “నామోగామో నామ ఇతి ప్రజానాం అభివక్త కథా” కృష్ణులన్ననో “యసాధి మనన చితుండు మనవియ్యను, మనముండు, మన బాంధవులకు!” మనవియ్యుడు, గురుకు శేవ”. ఇవి రాజీమాకులలోని వ్రాత లందుగుగానోలు. సర్వాస్థియును జాన్మండును ద కా క తా క ము ల లో పగ శివం బనుచు న్నాండు. అతడు బ్రాహ్మణుండా? వైశ్యుల యాభ్యులలోనా వైపుల నానునానులలోనా బ్రాహ్మణేతరుల కేతులున్నారు. పూర్వకాలమునా చాణక్యుడు జీవకుద్ద్యములలో కాపురముచేయుచు చంద్రగుప్తునికి ఆసేతుహిమాచలము ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యముగ గట్టిపెట్టెను. ప్రతాపరుద్రుని బంధమువ్వకుంలే కింహానిచాక నుండిన మహాబంధి యుగంధరుడేమియాంబి పిచ్చివాడై తిరిగెనా? సాయణ మాధవుండు కట్లాటక రాజ్యస్థాపనము చేసి బంగారువానకు రిపించితుడకు సన్నాస్యసమును స్వీకరించెను. ప్రాచీనకాలము నందలి బ్రాహ్మణప్రముఖులకును బ్రాహ్మణేతరులకును అన్యోన్యవ్యవహారముండెను. మహావృషియులును మనతో గలసి మెలసి యుండినదే గాక వారిలో ప్రభువులైనకొందఱు మనభాషాసాహిత్యముగ నుండిరి. తపతీసంకరలో సాఖ్యాన కృతిపతి మల్లిభ రాముడు మహావృషియుండెను. యయాతి చరిత్రకృతి నందినది ఆమీక భావండు. ఈరెండు గ్రంథములను వ్రాసిన వారు బ్రాహ్మణులు. దేవయ త్రైపులు మన భాష నాడరించి బ్రాహ్మణులచే కావ్యములు వ్రాయించు కొనియున్నారు. వేదాంతసాయనమును సర్వేశ్వర మహాత్మ్య నామాంతరముల తోళ్ళవలెమును నిండులకు జూచును.

బ్రాహ్మణేతరులు బ్రాహ్మణులం గూర్చి కినియుట కేమి యవకృతి కలిగినో? బ్రాహ్మణ సంబంధముగ గల ప్రతి వ్యవసాయమును హానికరమునక మాగృష్టితో జూచిన యెడల కాలిగాను చెప్పినటులు “ప్రకృత్యా యద్యక్రం తదపి సమరేఖ” నుగును. చిత్రవ్యయ మంటి విరోధకారణము వేరొండు లేదని జె. యస్. మిల్ అను తి స్పష్టము చెప్పియు న్నాడు. చాతుర్వర్ణ్యము వారిలో నిష్ఠింపి విశ్వేషకారణములై యేమియు ఆ కురంగ లేదు. కావున ఈజైనునస్యము కేవలప్రాంతి నిష్ఠమై యుండవలెను. ఈ ప్రాంతిని కదలి నిజ స్వరూపమున మెంజొరులకు సాబ్రాహ్మణ్యము వెలయు విధము నన్వేషించ వలయును.

బ్రాహ్మణిత్వము.

చెన్నపురి రాజధాని మొక్క విస్తీర్ణములోను జనసంఖ్యలోను తెలంగా వారి వ్యాప్తియు సంఖ్యయు సగమునకు మించియున్నవి. ఇంత గొప్ప విస్తీర్ణమును జనసంఖ్య ముగలదేశభాగము రాష్ట్రము చేసిన, వీర పరిపాలన ఇప్పటి కంటె సుగమముగను, శ్రీష్టికరముగను, లాభకరముగను నుండగలదు.

మన వ్యవహారములకు మన భాషలో జఱుపు కొనగలము. ఇందలి మేలు ఎట్టి మోటు వాని నైనను తెలియగలదు. మఱియు మన రాష్ట్రములోని ఆయును ఇంజే వ్యయచుగును. అధికవిషయమున విది ము గొప్ప లాభమై యున్నది. ఆంధ్రదేశము ప్రజ్ఞాహీనమును ప్రతిభాకూర్యము నైసి గాదు. రాజ్యాంగమునకుంగావలయు సాచివ్యమును అచ్చటకే లభింపవలగు. కవులలో నన్నయతల్లిక, శ్రీనాథ పోతనారవులు, స్వాత్మవిధాయకులలోను, సంస్కర్తలలోను, ఏతేశ్వరోపాధ్యాయుని, భాషాసాండిత్యమునకు శాస్త్రపాఠ్య తత్వమునకు నల్లిసాధ సూరిని, సంఘప్రపంచమున శాస్త్రరాజ స్వామిని, నీతిబోధయందు మహామోగి వేమనను రాజ్యభంధ్ర ప్రాశ్నణ్యునందు అక్కన మాదన్నలను, ఔత్తర్రాజ్యచరణముక కృష్ణ దేవరాయలను వాణిజ్యమున అచటి తిప్పయ పెట్టిన గనినట్టి ఆంధ్రమాత నేను వంద్యయాయినా? మతాచార్యుల జూచిన శ్రీ రామానుజుల ప్రభువు కిమ్మలలో ఆంధ్రప్రభులు క్రేస్తులు, శ్రీ రామానుజుల వారి కాలానంతరము వారి కీతము నధిష్టించిన మహా పురుషులలో నెట్టి శ్రీ గారు పూర్వ శ్రమమున నిమోగివారు. చుట్టవలెమున శ్రీ మధ్వాచార్యు

ఈ క్రీస్తుశకము పంచొమ్మిదవ శతాబ్ద మధ్యవఱకునుండియు నేటివఱకు నైరోబాఖండమున నెల్లయెడల వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యాభిలాష లభింపని జెందుచున్నది. బలిష్ఠరాజ్యములకు లోబడియుండిన కొన్ని చిన్న చిన్న జాతులు సహితము స్వతంత్రముల బడయుటకు బ్రయత్నించినవి. ఆసియా ఖండమునందు అల్పసంఖ్యాకులైన జపానులు అమేయ బలాభ్యులని పేరుపొందిన నిశాల రాజ్యాధికులగు రుషియావారిని ఘోరయుద్ధమున నోడించి విజయాన్వితములై లోకమునందలి ప్రధాన సామ్రాజ్యములలో గౌరవస్థానము నధిష్ఠించుటవలన ఆసియాఖండపు తూర్వదేశములలో జాతీయగౌరవమున దభిమాన ముద్భవించి జాత్యుద్ధరణయందభిలాష జనించెను. పాశ్చాత్యవిద్యావ్యాసంగములేని ప్రజలు సహితము నూతన రాజ్యాంగ వర్ధతులవలంబించి ప్రజాస్వాతంత్ర్యమున బడయ ప్రయత్నింప సాగిరి. పాకీకము, ఆఫ్ఘనిస్థానము, చీనాముదలగు దేశములలోని ప్రజలందఱియులై రాజ్యాంగ నిర్వహణమునందు స్వతంత్రములు పొందుట కుద్యమించిరి. భరతఖండవాసు శ్రీరూతనోజీవము బరికించి తమ పూర్వనాగరికతా నధ్యతలను గననించి అంగ్లేయవిద్యాభ్యాసమున పాశ్చాత్యదేశములందలి యువారాజ్యతంత్రవిధానములు సహితము నెఱిగిన వారగుటచేత నట్టి స్వతంత్రములు గల రాజ్యాంగ ప్రతిష్ఠావలవలన గాని తమ భారతజాతి యభ్యున్నతి డెంటుట కవకాశము లేదను దృఢ నమ్మకము కలవారైరి. ఈ నూతన జాతీయ ప్రబోధాంతరములు మొలకలెత్తు తేటి ఈ విశాలభారతదేశమున కొట్టి సంఖ్యాత్మక మహాజన హృదయంతరాళములందీ జాతీయోదయములుద్భవమందు సమయమున సహజముగ పొడవూపు కొన్ని విశిష్టతలంబుల నిజస్వభావ మెఱుంగలేక ప్రభువులు వారి నడచివెట్టుటకు కొన్ని అర్బంధకాసనముల నేర్పరచిరి. దేశమునందు సంక్షోభము ప్రారంభమయ్యెను. మతీయును రాజప్రతినిధిగా నుండిన కర్ణాట ప్రభువు బంగాళ రాజధానిని ద్వివిధముగ విభాజ్యముచేసి, తమ స్వభావము వృద్ధి గానించుకొని ఏకలాదిగ నైకమర్మముతోడ నభివృద్ధి జెందుచు భారతవర్షమునకంతకును పలునిడు మునులందు సాగనదర్శకుల నున్న బంగాళాదేశీయులను విడగొట్టి జాత్యభివృద్ధికి ధంగముగానించుటవలన దేశమునందు అందోళమును కలవరములును ఆరంభముల

య్యను. బంగాళీయులు ఆవిభాజ్యములు పోగొట్టుటకు బహు భంగుల ప్రయత్నించిరి. భారతీయులందరు వారి ప్రయత్నముల పట్ల తమ సానుభూతిని వెల్లడించిరి.

దూరదృష్టిగల రాజ్యతంత్రధురీణుడగు హార్డింజి ప్రభువు రాజప్రతినిధిత్వము వహించిన పిదప బంగాళ రాజ్యవిభాజ్యము సంస్కరించి బంగాళ రాజ్యములో హిందీభాష మాట్లాడు వారిని బంగాళీయులనుండి విడదీసి బంగాళీయులను సాధ్య మైనంతవర కొక్కరాష్ట్రములో నుండునట్లు రాష్ట్రవిభాజ్య మును సంస్కరించెను. ఆ సమయమున ఆవిభాజ్యమును గూర్చి హార్డింజి ప్రభువు ఇంగ్లాండులోని హౌండ్సరాజ్య కార్యదర్శి గారికి వ్రాసిన రాజీయ లేఖలో నుదాహరించిన విషయములు భారతీయుల హృదయముల నాకర్షించెను.

ఆంగ్లేయ పరిపాలనలోని హౌండ్సరాజ్యమును వివిధ రాష్ట్రములుగా విభజించి ఆయా రాష్ట్రపరిపాలనా విధానము లందు వారికి పూర్ణమగు స్వతంత్రము నొసంగి సామ్రాజ్య విషయములందు మాత్రము రాజప్రతినిధి గారి యాజమాన్యము క్రింద నడుపబడు సామ్రాజ్యాధికారమునకు లోబడి నిర్వహించుకొనుచుండునట్లు రాజ్యపద్ధతిని పరిష్కరించుట ఈ హౌండ్సరాజ్య దేశమందలి ఆంగ్లేయ రాజ్యతంత్రమునకు పూర్ణపరిణామ ముగా నూచించెను. రాష్ట్రములు విభజించుటకు మూడు ముఖ్యములగు సూత్రముల వివరించెను.

రాష్ట్రములు పరిపాలనా సౌకర్యమున కనుకూలములై ప్రజల యాదర్యములను ఆశయములను పోషింప తగినవియై ఉన్నత రాజ్యాంగ ధర్మములకు ననుకూలమగు నుండవలయునని నిర్ణయించెను. వైరుధ్యములను నూత్రములను తానుచేయ బూనిన బంగాళ రాజ్య విభాజ్యవిషయమున వర్తింపజేయుచు ఆ రాజధానిలో బంగాళీభాషను మాట్లాడు విదుభాగము లను ప్రత్యేకముగ విడదీసి యొక్క గవర్నరుగారి పరిపాలనలో నుంచుట యవసరమని నిర్ధారణచేసెను. అప్పటికి బంగాళ రాజధానిలో చేరియుండి హిందీభాషను మాట్లాడుచుండు జేహరియులకు ప్రత్యేకపరిపాలన నొసంగుట యుక్తమనియు, ఆ జేహరియులకు బంగాళీయులతో అసమాన సంబంధ మేర్పడినందున బాగుగ నభివృద్ధి చెందుట కవకాశము లేకపోయెననియు వక్కాణించెను. వైరుధ్యములను యంత్రములన భాషాప్రయుక్తమగు రాజ్యవిభాజ్యము జాతీయాభివృద్ధికిని పరిపాలనా సౌకర్యమునకు నావశ్యకమని స్పష్టపడుచున్నది.

భాషాప్రయుక్త రాష్ట్ర విభాగము.

ఒక్క భాషగాను వాక్యమిచ్చుకొని ఒక్క భాష ను మాట్లాడు జనుల సెక్కు రాష్ట్రములో జేర్చుటచేత పరిపాలన సుకరమును సౌష్ఠవమును ఆగును. భాష అభివృద్ధి జెందును. జనులయందు జాత్యభిమానము గాఢమగును. భాషాన్నతి జనుల యాత్మత్వమును ప్రకటించును. జనుల యాధికత్వము భాషలో ప్రతిబింబితము లగును. ఇట్లు ప్రజలకును భాషకును నిరంతరమగు అన్యోన్యసంబంధముకలదు. శరీరపోషణకు ఆహారపదార్థము లెట్లనో బుద్ధి వికాసమునకు నట్టిదియే. సాధారణముగ భాషామూలకముగనే భాషను పట్టుచుండును. భాష నభివృద్ధి జేసికొని యాభాష నభ్యసించు జను లభివృద్ధిగాంచెదరు. మరియు, భాష వికాసత్వమునకు గొప్పసాధనము. జనుల చారిత్రమును, విజ్ఞానమును, భావమును, సాంప్రదాయములను వారలకు అమూల్యములగు విత్తములు. అట్టి ధనముభాషాగర్భమున నుండుటచేత భాషజనులలో ననదృశ్యమగు నన్యోన్య భావము నెలకొల్పును.

ప్రస్తుతము మనదేశమున నేర్పడియున్న రాష్ట్రములు భాషనుబట్టి యేర్పడియుండలేదు. మరియు ప్రభుత్వదయ మనకు ననుకూలములగు కారణములెన్నియైన గమనించి యేర్పరచినవియును గావు. నక నన్న గాజగూనిలో ఆంగ్లము, అరబులు, కన్నడము, మళయాళము అను నాలుగుభాషల వారు నివసించుచున్నట్లే ఒక్కొక్క రాజధానిలో వివిధభాషలు మాట్లాడు వివిధజాతులవారు నివసించుచున్నారు. అందువలన వారిని శీఘ్రముగ నభివృద్ధి కడచియు విద్యావిధానము గాని సౌక్యమును రాజ్యాంగపద్ధతిగాని నేర్పరచుటకు వలగు గాకున్నది.

విద్యావిభాగము.

ప్రజలయందు రాజకీయపరిజ్ఞానము, విద్యావ్యాప్తములు లభింపవలగు నాగరికపద్ధతుల నెలకొల్ప వలయునని దేశభాషలనే ప్రయోగింప వలయును. విద్యావిభాగము దేశభాషల మూలకముగ నుండువలయును. జనసామాన్యము ఆంగ్లేయవిద్యాభ్యాసముచేయుట యసంభవము. ఏమది సంపన్నములనుండి మనదేశమునందు ఆంగ్లేయవిద్యా పాఠశాల లేర్పడినను నూటికి నిరువురైనను ఆంగ్లేయభాష నభ్యసించినవారు కనుపడరు.

మీదుమిక్కిలి ఆవ్యభాషాభ్యసనము అనవ్యయమగు మనదేశమునకు కారణము. విశేషద్రవ్యవ్యయము కాలవ్యయము. దీర్ఘ పరిశ్రమవలన సామాన్యులకు బుద్ధిచురుకుతప్పి కొంతవడత నొందును. కావుననే కాబోలు మనదేశమున ఎంతటి విద్యావంతున కైనను జాత్రుహాస్య పరిశోధనాశక్తి మృగ్యమందురు. మరియు సాహిత్యము, తర్కము, తత్వశాస్త్రము మొదలగునవి నేర్చిన మాత్రముననే దేశముయొక్క ఆర్థికస్థితి యభివృద్ధియగుట కవకాశముండదు. రసనాద ప్రకృతిశాస్త్ర జ్ఞానమేనను, యంత్రనిర్మాణము, చేతిపనులు మొదలగువానిని అభివృద్ధి చేయుటకు సహకారిగా నుండవలసిన పరిపూర్ణమయమని కాకపోయినయెడల ప్రయోజనములేదు. మరియు నట్టి ఉత్పత్తి వస్తువులగు శాస్త్రవిషయములు నుహాబుద్ధి కాలు రసవానికి గాని భోజనద్రవ్య. కావున ఆంగ్లేయ విద్యాభ్యాసము విశేషముగ బుద్ధివశలేత, ధనము మొదలగు నవకాశముల గలవారు ఆశ్రయించిన నభ్యసించుచుండునగాక.

ప్రజాసామాన్యమునకు జ్ఞానాభివృద్ధి గావించుటకు దేశభాష మూలకముగ స్వనివిషయములను నేర్పుటకు నేర్పాటులు చేయుట యావశ్యకము. ముఖ్యముగ ఉపయోక్తమగు వస్తువిద్యావిభాగము వృద్ధిచేసి దేశము ద్రవ్యవంతముగను ధనవంతుముగను చేయుట యవసరము.

సాంఘిక రాజకీయ విషయములందైనను జనసామాన్యమునకు జ్ఞానముకలుగుటకు దేశభాష లేమించినసాధనములు. సంఘద్రవ్యములును, రాజ్యాంగ ధర్మములును ప్రజలకు దేశభాష మూలకముగనే బోధింపవలయును.

రాజ్యాంగవిధానము.

రాజ్యాంగవిధాన మిష్టము విశేషముగ ఆంగ్లేయ భాషలో నడుపబడుచున్నది. అట్లుగాక దేశభాషలో నడిపినయెడల దేశజనులకు రాజకీయములెట్లు నడుచుచున్నదియును తెలియుట కవకాశముండును. సామ్రాజ్య విషయములలోను అన్యదేశ సంబంధములగు వ్యవహారములలోను అన్యభాషలలో గ్రంథము నడుపవలసి వచ్చునగాని రాష్ట్రీయవిషయములన్నియు ఆయా రాష్ట్రముయొక్క ప్రధానభాషలో జరుపవలయును. దేశజనులకు రాజ్యాంగమువారు చేయు చర్యలు ఎప్పటి నప్పుడు తెలియుటవలన నందలి కష్టసుఖములు స్వాధీనాధ్యయములును సుకరముగ వెల్లడియగును.

వివిధములగు రాజకీయోద్ద్యోగ శాఖాకార్యములను నాటునంతకము అన్యదేశములతో నెగురుతి దిగురుతుల నావికావాహినిములను పురాతన చారిత్రవిషయ శోధనలును ఈమొదలగు వానినిగూర్చి వారతమువారు ప్రతిసంవత్సరము ప్రకటించు నివేదికములు దేశభాషలలో నుండుట యావశ్యకము. అట్లుయినచేగాని ప్రజలకును ప్రభుత్వమునకు నన్యోన్యసంబంధము కలుగదు. ఇట్లు విద్యావిభాగమును రాజ్యాంగమును దేశభాషలలో నడుపుటవలన దేశభాషలలో నడుపుటవలన దేశభాషలయందు గౌరవము పెచ్చుగను. దేశజను లున్నతించువచ్చుదురు. నేరేలు సర్వవిషయములందును ఉజ్వలమగు ప్రజాప్రభోధమునకు దేశభాష తే సాధనములు.

కావున ప్రధానమగు భాషను మాట్లాడు ప్రతిజాతి వారికిని ప్రత్యేక రాష్ట్రము లేర్పడినయెడల జనులయందెక్కిన యన్యోన్యము, వికచత్వము, పరస్పర సహాయోత్సాహము మొదలగునవి ప్రభుత్వ మనందగము ఒక్కభాష కలవారము ఒక్కజాతివారము, ఒక్కపూర్వచరిత్ర కలవార మను అభిప్రాయములు గాఢములై జాత్యభిమానమును, జాత్యభిమానము ను ముప్పిరిగిన తరు తోడిజాతులతో పాటు తమయభివృద్ధికి వలయు కాగ్యములను పట్టువలతో చేయుట కుద్దమించుచును.

ఇట్లు ప్రతిరాష్ట్రములోనివారును తమతమ ప్రస్తుతపు స్థితులను అభివృద్ధి చేసికొనుటకు ప్రయత్నములు జేసినయెడల శీఘ్రకాలములోపల పూజనీయమగు అధికత్వము పొందగలరు. ఈవిధియులగు రాష్ట్రములన్నియు నిద్రలందును, వాణిజ్యము, కళలు మొదలగు ఆర్థికస్థితిలయంగును, సాంఘిక రాజకీయ విషయములందును సహజమగు నభివృద్ధి నెందింపును ఒక రాష్ట్రమువారు మరొక రాష్ట్రమువారిని ఎప్పుడు గౌరవముతోడను, స్నేహభావముతోడను మాచెదరు. ఇట్లు ప్రత్యేకముగా నేర్పడిన రాష్ట్రములన్నియు రస రసయంతరింగిక పరిపాలనా విధానమును స్వతంత్రముతో నేర్పెచ్చుకొనుచు ఆంగ్లేయ రాజప్రతినిధిగారిచే నభ్యర్థింపవచ్చు సామ్రాజ్యప్రతినిధిసంఘమునకు లోబడి, రాష్ట్రములన్నిటి కనిగావలసిన సామాన్యముల రాజ్యతంత్రమును నేర్పెచ్చుకొనవచ్చు. ఇట్టిరాష్ట్రముల మేర్పడుటయే హౌండ్సరాజ్యముయందు ఆంగ్లేయ రాజ్యతంత్రముయొక్క పరిణామము.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము.

88,000 వేల చదరపుమైళ్ళ వైశాల్యముగలిగి 17,00,000 జనసంఖ్యగలిగిన పదునొకండు ఆంధ్రమండలముల నొక్క రాష్ట్రముగ చేర్చుట యీ యాంగ్లేయమునందు ముఖ్య కార్యము.

ఆంధ్రభాష నభివృద్ధిచేసి, జనుల కాంక్షసారస్వతమునం దభిమానమును గౌరవభావమును వృద్ధిపరచిన కొలది ఆంధ్రజాతీయభావము పెచ్చును. మరియు లోకమున ఏజనుల కధికార పరిపరలధికమో, స్వాతంత్ర్యములు మొదో వారే బాహుబలమునందును కార్య జైత్రములందును బుద్ధిబలమునందును నడిచులై విత్తాన్వనసాధనముల సమకూర్చుకొని సంపదలతో కులశూరులున్నారు. వారిలో, కవులు, పండితులు నుద్భవించుచును. శాస్త్రజ్ఞు లుండును. కళానిధులు నిలసిల్లుదురు. కొవిదులు ప్రబలుదురు. రాజ్యాంగ తంత్రప్రవీణు లావిచ్చుచుండును. వీరాగ్రేసరు లుత్పన్నులగుదురు. అట్టియాధికత్వ యాంధ్రులకు లభించుటకు, తూర్పుతీరమున గంజాము మొదలగు నెల్లూరునకును, దక్షిణమున చిత్తూరు, పశ్చిమమున కడప, కర్నూలు, బళ్ళారి అనంతపురములును జేరిన యాంధ్రమండలముల పదు మొకండు నేకరాష్ట్రముగ జేర్చి అందొక్కచోట రాజధానిని స్థాపించిరాష్ట్రాంగములన్నియుసమకూర్చిఆంధ్రులకున్నతోడ్పాటులను,వికలదృష్టియు ప్రజావికాసమును గలిగింపవలెను. ఆంధ్రదేశచక్రవర్తమున రాజధానిని స్థాపించుటచేత ఆంధ్రులకు నూతనోత్సాహము కలుగును. జీవితాశయము లున్నతించు జెందును. కళాప్రవీణత వర్ధిల్లును. విద్యలు ప్రబలును. కార్యనిర్వాహకత్వవ్యక్తత యతిశయిల్లును. ఆంధ్రభాషను రాజ్యాంగభాషగా జేయుటకు పీలగును. ఆంధ్రమును రాజ్యాంగభాషగా జేయుటచే భాషా గౌరవము పెచ్చును. అట్టి గౌరవమువలన ఆంధ్రభాష త్వరలో అభివృద్ధి జెందును. పాశ్చాత్య నూతనవిజ్ఞానము జనులకు సుకరముగ పట్టువడుటకు ఆంధ్రభాష మూలకముగ విద్య నేర్పవచ్చును. అట్లు గానియెడల దేశమున విద్య బాగుగ వ్యాపింపదు. విద్యావ్యాప్తమువలననే, రాజకీయ, సాంఘిక, ఆర్థికాభివృద్ధి కలుగుట కవకాశము కలుగును. రాష్ట్రనిర్మాణమువలన విశ్వవిద్యాలయములు మొదలగు విద్యాప్రతిష్ఠాపనలు సుకరము లగును. మరియు తెలుగుజిల్లాలను ప్రత్యేక రాష్ట్రముగ నేర్పాటుచేయుటచేత పరిపాలనా సౌష్ఠవము సమకూరును. వారతమువారు ఆంధ్రుల యభివృద్ధినిగూర్చి ఎక్కువశ్రద్ధను జూపగలుగుటయు ఆంధ్రులెక్కువగ దొరతనము వారి సహాయము స్వీకరింపగలుగుటయు దలసిల్లుచును. ప్రత్యేక రాష్ట్రమువలన విద్యావిషయమునందును ఆర్థికవిషయమునందును ఉద్ద్యోగవిషయమునందు, భాషావిషయములోను ఆంధ్రు లభివృద్ధి నొందుటకు దగిన యవకాశము కలుగును.

మనునొకండు తెలుగు జిల్లాలను ఆంధ్ర రాష్ట్రముగ నేర్పరచవలయునను ఆందోళనమును భారతజాతీయ పరిణామమునకు సాధనమగు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రనిర్మాణవిధాంతమునకు అనుబంధమే కావున ఇది జాతీయాద్యమునకు భంగ కారి యను నాజేపణ సహేతుకము గాదు. శరీరమునందలి వివిధాంగముల సౌష్ఠవమెట్లు శరీరసంపూర్ణాభ్యోగ్యమునకును సౌందర్యమునకును కారణమో ఒక్క దివ్యమందెరుములోని వివిధభాగముల యందమును నలంకారములు నెట్లు అధికన సౌందర్యలక్ష్మికి ఆకరములో అట్లనే ఆంధ్రజాతి మొదలగు వివిధజాతుల ప్రత్యేకాభివృద్ధి భారతజాతీయాభివృద్ధియై పరిణమించును. మరియు ప్రత్యేక రాష్ట్రనిర్మాణమువలన నితర జాతులతోడ క్రైస్తవ మేర్పడుననుట నిశ్చయమగు పరిస్థితుల నెరుంగనిమాట. భరతవర్షమునకును బంగాళిను, మహారాష్ట్ర, ఆంధ్ర, ద్రావిడాది పలు తెగలవారు సోదరభావముతో నేకమై దేశమునుపోషనపక్ష సహకార్యముల నిర్వహించుట తేగా? ఆంధ్రజాతి రాష్ట్రములలో విగసించుటతేగా?

ఇంకను భారతీయులందరు నొక్క యభివృద్ధిచును నేక జాతిగ లభింపవలయును ననుభవము మున్నతమైనదే గాని, వివిధములగు జాతుల ప్రత్యేక చారిత్రములను గాఢములను ప్రత్యేకలక్షణములను నిశాందిగాని, నిర్మూలము గావించిగాని విశేషములెరుంగనియొక్క భారతజాతిని నిర్మాణము చేయుట యసాధ్యము. ఒకచేత సాధ్యమైనను మిక్కిలి ఆయుక్తము. ప్రస్తుతికన్నమునకు విరుద్ధము. ఈ ప్రయత్నం చేర్చుట మాచింప సావ్యత్వమెట్లు? దేశమునట్లే సహజస్వముగానున్నది. విశ్వవిజయము ప్రకృతినిధ్యముగా నుండు భోక్తాభివృద్ధికి సాధనముగా నున్నది. వివిధములగు స్వరముల సమ్మేళనముచేత మధురగానమును చిత్రక ప్రకృతిగణము

చేతి ఇంద్రగన్ధమును, చెట్టు, చేరలు, నదులు, పర్వతములు, పశుపక్ష్యములు మొదలగు భూప్రకారములను పక్షులము దానవంద్యముచేత భూతలమును, ఎల్లు వనోజ్ఞములై హృదయములుగా నున్నవో యట్లులే పలువిధములగు గుణములు ఆద్యములు ఆర్యములు సాధ్యములుచేత ఈ భూతీయములను చక్కచాటియు గలిగి వర్ణించుచున్నాను. కనుక ప్రత్యేకజాతియకర్మము పోషింపబడినదిగాని పోషాదే తగినదికాదు.

ఈ భూవందలమునందు సామాన్యముగ విభజించుట సుక్ష్మ భూభాగమున నిశ్చయించు సుక్ష్మభూమి మూడు దానిని సుక్ష్మ జాతివారుగా నుంచును. ఇట్టి జాతులు ప్రత్యేక ప్రత్యేక రాజ్యములు స్థాపించు కొని నిర్మా విధానములను రాజ్యాంగమును స్వభావముగానే నడుపుచుచుండును. ఇట్టి సహజస్థితిని భంగపరచుట కలదు. బలాభ్యులగు రాజ్యములవారు బలహీనరాజ్యముల నాక్రమించుకొనుట కలదు. బలహీనగు జాతివారలను సంభ్రాంతిలగు నుండి మిక్కిలి దుర్బలమై పోవు ప్రత్యేక వ్యక్తిని బాధ్యుల కోల్పోయి తమను నోడించిన బలహీనజాతిలో లీనమైపోయిన పోవుచును. కాని లోబడిన జాతివారు ప్రజల సంభ్రాంతిలగునందెయో ప్రత్యేకవ్యక్తి దృఢత్వములవారుగా నుండియో తమ జాతీయస్వరూపమును నిల్పుకొనియుండుట నెప్పటికైన మనల కాలకమున తేజోవంతులై బలహీనమైనవలె తొట్టితమను జయించి తమదేశము నాక్రమించు కొనినవారిలో నుండి విడిపోయి స్వరాజ్యమును స్థాపించు కొని నుద్యమించుదురు. ఇట్టి భిన్న జాతుల మిశ్రమము రాజం కాంక్షచేరి యుద్ధమున నుంచి పరాజేతముల నాక్రమించు కొనుట నలననేగాక ఏకాకరాంతిరములవలన గలిగినప్పుడై నను లోబడినజాతి వారు మనల తమ వ్యక్తికి విప్లవంబు చేసికొని స్వరాజ్యాకాంక్షితులగుట గూడనమే. విరోధాభివృద్ధిచేయుచు గొన వ శత్యావస్థలను పరిశీలించిన యెడల ఇట్టి జాతియ ప్రబోధకారణముగాగల యుద్ధములను లక్షకములు సంభవించిన. గ్రీకు, డెల్టయము, పోలాండు, ఇటాలియా, రహనీయా, బర్జేయా, సర్వీయా, మాంటెగ్రో ప్రజలు తమ తమ ప్రత్యేకవ్యక్తి స్వతంత్రములై పోరాడి స్వరాజ్యముల స్థాపించుకొనిరి. ప్రస్తుతము విరోధాభివృద్ధి నడచుచున్న సహాయుద్ధమునకు మూలమిట్టి జాతీయవ్యక్తి ప్రబోధమే. అస్ట్రీయా హంగేరీ రాజ్యమునకు లోబడియున్న స్లావులవారు ఆ రాజ్యములో తమజాతికన్న భిన్నములగు నితరజాతులతోడి సంబంధమునొక్క జాతీయలగు సర్వీయా మాంటెగ్రోవారలతో కలిసి యొక్క జాతిగా నుండి యొక్క రాజ్యముగా నేర్పడవలయునను నాకాటమే ఈ లోక సంగ్రామమునకు కారణము. ఇట్టి జాతీయ వ్యక్తి జాతీయోద్ధానమునకు కారణము, కావున మూల్యవ్యక్తి గల్గు రాజ్యసంక్రమణలు అట్టి జాతీయప్రబోధములను పోషించి ప్రజాశక్తిల పూజకవికాసమునకు నవకాళము కల్పించి సంక్షోభముల వారించును. అట్లుచేయుట రాజ్యాంగభంగములలో నున్నట్లు మోడి. ప్రస్తుతమాంధ్రజాతీయగు దుష్కరమైన నూటొగ్గవలె ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వమునందు పోగు ప్రత్యేకవ్యక్తి విప్లవజనులకు తగిన యవకాళము కలిగించుటకు ప్రత్యేక రాష్ట్రము నర్పించియున్నాను. ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వము వివిధ గణించుటగాక.

జాతీయన సభా మేళుని తర్ఫింది కొందరు రక్తి సంబంధభావములై ప్రజలొక్కజాతివారు గానే గని వారించుచున్నారు. ఇంగ్లీషు భాషలోని Race (రేసు) అను పదమునకు "జాతి" అను పదము సమానార్థమున నుపయోగపడుచున్నది. ఆ యాంగ్లేయపదము రక్తసంబంధ భావధ్యములకు పరిమితమైతేగాక, సామాన్యముగ భావ సంబంధము, చారిత్రక సంబంధము, దేశసంబంధము, రాజ్యాంగ సంబంధము గలిగిన ప్రజలకు, భావధ్యసంబంధము లేక పోయినను, వర్తించుచున్నది. "జాతి" యను పదము శబ్దకల్ప ద్రుమములో సాధ్యశ్రేణులములుగల జంతువర్గమున కన్వయం పడుచున్నది. ఆంగ్లేయు, అరబులు, కన్నులు మొదలగువారు తొట్టి యొక్క ద్రావిడ సంఘములో జేరినవారు కావచ్చును. కాని యొక ద్రావిడజాతి యిప్పుడు భారతీయములలో నంతర్భాగములగు వివిధజాతులలో కేరలైయు గనుపట్టుచున్నది. Sir Herbert Risby యను రాష్ట్రభాషాకర్త సమీక్షింప గలవాలోను వివిధజాతులలో నుండి ప్రజలు ఆంగ్లేయా విధులను, బంగాళా రాజ్యములోని ప్రజలవంగ్లోద్రావిడజాతులను, బంగాళా రాజ్యాధిపతి ప్రజలు సిద్ధియాద్రావిడజాతులను నిర్ణయించినారు. కాన కాలక్రమమున జాతులు

నంకితులై స్వరూపమున మార్పులు చెందుచుండును. విరోధాభివృద్ధి ఇంగ్లీషు ప్రాంతివాళ నుధ్యున, ఇటాలియా జాతి నులనధ్యు, డెల్టా భేదములు చూడవలసి అట్టి భేదములు తమిళుల తెలుగులనధ్యు, కన్నుల మహారాష్ట్రుల నధ్యున చూడవలసి ఒక్క శత్రుత్వముక్రింద ఈ దేశము సంచారము చేసిన అట్టిహామాయి యను నామక ప్రాసిన విషయము ఈ సందర్భముల గ్రహింపబడినది.

చెన్న రాజధానిలో ఆంగ్లేయప్రాంతివాళుల నిర్బంధములకు తొల్లి ఏయేసంబంధము బుండిన ప్రస్తుతకాలమున వారు ప్రత్యేకములగు వ్యక్తిలక్షణములు గలిగి ప్రత్యేకభాషను మాట్లాడుచు ప్రత్యేక దేశభాగముల నాక్రమించుచున్నాను. దైవతమున విప్లవోక్త రాజ్యాంగమునకు లోబడియున్ను పూర్వము వీరు ప్రత్యేక రాజ్యములలో ప్రత్యేక రాజులచే పరిపాలింపబడుచుండెనుటకు ఈ క్రింది వ్యక్తియు నిదర్శనము. ఈ. మాళవ కో. కణ ద్రవిడ చంద్రుని పులింద కలింగ భోజనే పోర విదేహాచంద్రులకు బంధు సంబంధంబుగాంధ్రులం గాళ కరూత కుంకణ త్రిగళా ముగ్ధుల నుటల బాట పాంచాల నివాస భూభాగక సామ్రాజ్యములు వీరి కోరతి. భావతము.

ఆంగ్లేయప్రాంతివాళ ప్రత్యేకలక్షణములు స్థిరమైనవి చరిత్రాంతములనే బోధపరచును. ఇన్ని శత్రుత్వములనుండి దక్షిణ హిందూదేశమున నిరుపరాధులను నివాసము చేయుచున్న నారిలో అనోన్య సంబంధ భావధ్యము లేనదే లేదు. ఆ సమయ ఆంగ్లేయు అరవదేశమునకు పూర్వమున నెప్పుడెప్పుడోపోయి స్థిరవాసులుగా నున్నవారు సహితము అరవలలో సంబంధము చేయవలసి వారి స్వభావావయగు వాంధ్ర భాషనే తమ యింట్లో మాటలాడుచు వాంధ్రుల యాచారములను నేటికిని నిలుపుకొనియున్నారు.

ఆంగ్లేయులు అరవలను భిన్న జాతివారిని సాధించుట వలన సాంధ్యులలో వైషమ్యము పురికొల్పుటకు గాదు. స్వాధీకృతల పొగడుకొనుటకు గాదు. ప్రత్యేకజాతీయత సర్వవిధ నిరూపించుటకు అట్టి జాతీయవ్యక్తిప్రబోధము జరుమానముల నే పునోద్ధించుచున్నదిగాన దానినిపోషించుట యావశ్యమని చూపుటకును నుద్దేశింపబడినది. చున యాంధ్ర నాయకులలో కొందరు ప్రత్యేకజాతీయ వ్యక్తినిగూర్చియు వ్యతిరేకపక్ష దేవులైయో లేకమున కనకరాములకు మనియు ఆంగ్లేయరాష్ట్ర విద్యాయును నూర్చి భావదేవయమును మాత్రమే యాధారము చేసికొని చాటున యూహించుచున్నట్లు గన్పట్టుచున్నది. ఈ వ్యక్తియగు గ్రహించుటలో ననగముండ జాలదు. కలయాణి వెలుగుంపక కన్నె పట్టుటయే యవశ్యములకు కారణముగావచ్చును. ఆంగ్లేయ వివిధజాతుల ప్రత్యేకవ్యక్తిప్రబోధము విచార్యింపబడుచు భారతజాతీయతీయము యొక్క సంపూర్ణనికాశమునకు సాధకము. వివిధములగు నుదాత్తత్వము పోషింపబడుటచేతనే గంగాప్రవాహ ముత్తంగ లోతగములతో వెల్లిరిగి ప్రాంతభూముల కనకంతుల గా పించుచున్నది. ఈ భావనవాంఛనమునందలి వివిధవ్యక్తిములు నానావ్యప్రకారంబులై వేర్వేరు సుప్రభులకును సాధారణములకు వెదజల్లుచు కనావ్యయలకు సమరచులు గల ఫల ఫలములతో నిండియున్న గంగా యావశ్యకముకే నవకాళి పోషా సామాజ్య నల్పులైయున్నది. కావున నీ ప్రత్యేకజాతి ప్రబోధము అభిలభ్యరతి జాతీయవాదానియు ముఖ్యసాధకముని ప్రజలు ప్రభుత్వమున గమనించుటగాక, ఆంగ్లేయవాదములకు ఈ ప్రబోధమును నిష్కలంకహృదయముతో నిగూఢాదముగ నాడించుటగాక.

గతీయున ఆంగ్లేయహాజన సంఘమునందలి వివిధభాగములవారి ప్రత్యేకాధిగణ్యతము లన్నియు నీ యాంధ్రద్యమము చెందెను. వివిధజాతులవారి యాశయములకును నాద్యములకును విడియే కేంద్రస్థానము. అన్ని కలములవారు ను అన్ని తెగలవారును సమానవ్యక్తిత్వములు గల యాంధ్రపులే. సమస్తజనుల యద్యుసోదకభావమే ఈయద్యమము యొక్క పావనసంజేతము. అదియే ఈయద్యమమునకు విజయ కారణము. ఇందు భేదములకు కారణములేదు. కక్షాకకకాళములేదు. వైషమ్యములకు నెడములేదు. ఆర్యోన్య సేవయు సహాయమున వీనికి సహజఫలములు.

చూడబడ ఏకాభివృద్ధి సుక్ష్మభూభాగము నాక్రమించుకొనికొక్కభాష మాటలాడువారు సుక్ష్మజాతివారుగానే యుండురు. అందు కొందరు అల్పసంభ్రాంతిలగు నితరజాతుల వారును నితరభాషలు మాటలాడువారున్నను, వారందరును ఎప్పటికైన ప్రధానభాషావలలో నైక్యము చెందవలసినవారగుటచే వారును ప్రధానజాతిగానే గమనింపబడుదురు.

కావున భాషననుసరించి రాష్ట్రములు నిర్మాణము చేయుటలన ప్రత్యేకజాతీయవ్యక్తి ప్రబోధమునకు నవకాళము గల్పించుటయేగాని నేపోకటికాదు. భరతఖండమున రమారమి ౧౫౦ భాషలు కలవు. గావున ౧౫౦ రాష్ట్రము లేర్పడవలసి వచ్చునని కొందరు వాదించుదురు. పరిశీలించి చూచిన ప్రధానభాషలు పదునాడుకంటె నెక్కువయుండవు. పురాతనకవుల చారిత్రమును ప్రాగల్భ్యమును సాధనత్వమునుగల భాషను ట్టియే రాష్ట్రనిర్మాణము కావలసియుండును. కావున మొత్తమున నిరుదాకంకె నెక్కువరాష్ట్రము లుండవు. కాబట్టి ఈయే రాష్ట్రమునంద సాధ్యమైన జేదియుండదు. ఇట్లు ప్రత్యేకప్రత్యేకముగా నేర్పడినరాష్ట్రములుపరస్పరవైషమ్యముతో వెలుగుదునని భయపడ నవసరములేదు. ఆమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు స్వీట్జర్లాండు మొదలగు దేశములవలె ప్రత్యేకప్రత్యేక రాష్ట్రములు శతతమ ప్రత్యేకరాజ్యాంగ విధులను సర్వస్వతంత్రములతో నిర్వహించుకొనుచు సామరాయిక విషయము లన్నియు ప్రాంతినిధ్యకాటములవలన నిర్వహించుకొనుచున్నారు. వారిలో నైకసత్వమునందుగాని అనోన్యత సహాయమునందుగాని అభిలజాతీ యాశాహము నందుగాని కొరతలేదు. అదియునుగాక ఆంగ్లేయ రాష్ట్రము లేర్పడినప్పుడు ననియన్నియును నాంగ్లేయ ప్రభుత్వమునకు లోబడియుండ ను గాన వానిలో నంతకలహముల క్షుద్ధి యనకాళ ముండదు. రాష్ట్రములు మేల్పడిన వివిధ సామాజ్య విషయము లన్నియు నైకమత్యముతో నెన్నెప్పుడొకసామ్రాటకు కారణములు లేవు.

విరోధాలోని పరిస్థితులు ఆంగ్లేయ దొరతనమునకు లోబడిన హైందవ రాజ్యపరిస్థితులకంటె భిన్నముగా నున్నవిగాన ఆజాతీయవ్యక్తి విప్లవభాషానేతము లిక్కడ పనికిరావని కొందరు వాదించుచున్నారు. ప్రత్యేకరాష్ట్ర ప్రతిస్థాపనకు ఆంగ్లేయరాజ్యముతో నన్వయింపగూడని ప్రత్యేక రాజకీయ సిద్ధాంతము లేవియును లేవు.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

ఆంధ్రవందలములకు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము ఆవశ్యక మను విషయము ఆంగ్లేయుమాత్రమే గాక ద్రావిడ సోదరులు సహితము అంగీకరించినదియే గాన దానినిగూర్చి విశేషమువ్రాయుట యవశ్యకము.

వీనిగూర్చి గడచిన ఏప్రిల్ నెలలో చెన్న పురి శాసన నిర్మాణసభలో గౌ. భూపతిరావు వెంకటపతిరాజు గారు ఒక తీరుమానము ఉపసాధించినందుకు మన మెల్లమును వారికి కృతజ్ఞులము. ఆ సభయమున నిర్మాణభాషాధికారి యగు ప్లోను గారును శ్రీ కవన్నయగారు మొట్టమొదట ప్రభుత్వ గావకు నుడిచిన సుమవులు కొన్ని విశదపరచుచును. మనదేశమున తగినన్ని ఉన్నత విశాలము లేవుగావున విశ్వవిద్యాలయము ఏర్పరచుట కింకను తగులము కాదని వక్కాణించిరి. విశేష రాజ్యముగో స్థాపింపబోవు విశ్వవిద్యాలయమునకు మూటికంటె నెక్కువ ఉన్నత విశాలము లేవని ఆది చూడనముగ ప్రత్యేక రాష్ట్రముగ నేర్పరచుటచేత విశ్వవిద్యాలయము విశేష కారణములన సిద్ధించినది. చెన్న పురి విశ్వవిద్యాలయము క్రొత్తగా నేర్పరచినప్పు డెన్ని యున్నత విశాలమున్న వి ఎరుగరు బాబోయి. విశ్వవిద్యాలయ మేర్పరచిన విద్యుట కదా కవిశాలలు కృష్టిగానినవి.

విశ్వవిద్యాలయము స్థాపించుటకు ఆంధ్రవందలములో నిప్పుడున్న కవిశాలలునాలవా? చెన్న పురి విశ్వవిద్యాలయము క్రిందనున్న కవిశాలలో ముఖ్యములైనవి దొరతనమువా? ఉన్నతవిశేషవా. భర్తాశ్రమకవిశాల (Law College) వైద్యకవిశాల (Medical College) ఇంజనీరింగుకవిశాల (Engineering College) బోధనాకవిశాల (Training-College) ఇవి యన్నియును దొరతనమువారు స్థాపించినవికావా? అట్టి ప్రతిస్థాపనలు ఆంగ్లేయకేతమున జేసిన యెడల విప్లవోద్యమ సాహిత్యకవిశాలలలో జేరి పనికికవిశాలలుండవు. కాక తగినన్ని ఉన్నతకవిశాలలు లేవనుట సమంజసము కాదు. అట్టిపోషమే యున్నయెడల ఆ లోపము దొరతనము వారిదేకాని ప్రజలదికాదు. విద్యావ్యాపకమునకు తగినంత సామగ్రియు వ్యయపెట్టుటకు దొరతనము వారు బద్ధులయ్యెను అట్లుచేయక ప్రజలపై భారమునెత్తుట క్రమము కాదు. మన దేశమున విజయనగరము, కళింగోట, పల్లాకిమిడి, విరాపురము మొదలగు జమీందారు లిదివరకే కవిశాలలను స్థాపించి దేశమునకు మహోపకారము గావించిరి.

ఇంకను వారి యుదారతమాపుట యావశ్యకమే. కాని దొరతనమువారు మాత్రము తమ విధిని నెరవేర్చుకొనుటకు

సేనలలో భారతీయులకు ఉన్నతపదవులులేవు. విగో
మహాసంగ్రామము ప్రారంభించిన పదవ భారతీయులు రణ
ంగమున శత్రు సేనల నెదుర్కొని ఘోరముగపోరి జయశీలు
గురువులన సాక్షాత్కరించుకొను నేటికి హైందవరాజు నీద్య
ంతనును విశ్వాసము పొడమిచ్చి, ఇంతవరకును దేశజనులకు
యుద్ధవిద్య గరపుటకు తగిన విద్యాశాలల నేర్పించి సేనలయం
న్నత పదవులకు వాగులకు లభ్యమగునట్లుచేసి కగురులు
సాక్షాదము చేసినయెడల ఈ అవసరమున నెందరో హైం
దవులులు యుద్ధసామయందు ఉండురాష్ట్రపతాకమును
నుముగాగి అతివర్గము నెప్పుడో యాప్రమాపియుండును. ఇప్పు
న్ననో ఆయుధము చేతబట్టుటైనను నెరుగక ఆత్మసంతుష్ట
మిందులతోనుటకైక సామర్థ్యములేక యున్నాడు.

మణియును ప్రజలకు స్వపరిపాలనాసౌకర్యమును
కడమే అనుచు ప్రజలనుట సరికాదు. ఇవకాశము నిచ్చిచే. కాని
సమస్త ప్రజల నిర్వహించుట తేడా? ప్రజలను
నానెంచుము. నునుతాల్సాకాబోర్డులు మొదలగు
సమస్త దేశముల జనుప్రముఖ సాగించుచుండుటలేదా?

హైందవ ప్రజలకు యుద్ధవిద్యాగ్రామము నకకాశము కలగజేయుటకును, క్షిత్తుల వారిని నేతనందక్షుణ భటులు గా నియోగించుటకును హైందవదేశగ్రామమున నానట్లు నును నొక శాసనమును సామ్రాజ్య శాసనకర్తల నంకితించి ముప్పు ది సంవత్సరముల వయస్సునకు బోధించి యువకులను శిక్షాము చేర్చుకొనుటకు నిర్ణయించిరి. వలయు నభిరుచు వారిని హైందవ దేశనందక్షుణగ్రామము నియోగించుదురు. ప్రస్తుతిము హైందవరాజ్యమున కంటెట 6,000 యువకుల నిమిత్తము యుద్ధగ్రామము యొకరు లేర్పరుపబడినది. అనంతరము మహాకొండలని చేర్చుకొనదురు. ఇప్పటికి ఈ శాసనము ప్రదునమై రెండుమానముల వైకాలవైనను ఉత్సాహముతో యువకులు వచ్చుచుండుటలేదనియు ప్రజలభీష్మముమై యింతి యుపేక్షనవించుట మిక్కిలి యసంప్రీతికరముగానున్నదనియును గానప్రతినిధిగారు చెప్పునట్లుప్రభువు ఈయన్యనే యొకరాజకీయప్రకటన గావించిరి. ఇంతకును ఇప్పటికి నేవలలోని కమానిక్ మొదలయిన నొప్పుపదవుల నియోగింపుటచేత జనులు నిరుత్సాహులయ్యెదట నిశ్చయమే. ఈసమయమునభారతీయులు తమకు విధ్యక్షులగు కాశ్యము నెరవేర్చక వెనుదీయుట క్రమముగాదు. స్వదేశనందక్షుణ ప్రతిపాదించి విధియే. దరియు నింతకాలమును రాజ్యాంగమువారు మనకు యుద్ధవిద్యనభ్యసించుటకు నకకాశము గలిగింపకపోవుట యక్రమముని పలుమారు ఆక్షేపించియే యున్నాము. ముఖ్యముగా మనయాంధ్రులను కొన్ని సంవత్సరములనుండి యుద్ధగ్రామముగా చేర్చుకొనగూడదను నిశ్చేదమొక్కటి నేనాశాఖివా లేర్పించి దని తెలిసి మన యాంధ్రమండలములలో పదిపండ్లెండు సంవత్సరములనుండి జిల్లానధ్యక్షుల గంభీరముగ నుపన్యాసముల నిచ్చియు తీరుమానములేనియు జిల్లాసంఘములవారు అట్టిస్వతంత్రమియాకపోవుట నుపన్యాసమని ప్రత్యేకముచేయునము వారికి ప్రాసించు నాందోళనము జరిపియున్నారు. ఇప్పటికి గాజ్యాంగమువారికి నకకట్టి యనకాశమిచ్చుట యావశ్యకముని తోచి శాసనము నిర్మాణముచేసి గ్రామములకెట్లు నిక్షిప్తిము తగినవానిని చేర్చుకొనుటకు పరిచయమైనను, కాన ఆంధ్రసాధులారా! ఈయకకాశము నిర్మాణమొనట మనయాజ్ఞామున సూచించుటయే. మహిమమును మన మింతకును జరిపిన యాందోళనము శక్త్యము చేసిన యుపన్యాసములు శుష్కప్రలాపములని స్పష్టపడెదలను. యుద్ధవిద్య నేర్చుకొనుటకు పురుషుగర్హము. సౌరుషములేని పురుషులు నిశ్చయలేని సంకుచనయే చెప్పకచ్చును, కాన సౌరుషమునందును ప్రవృత్తిపరాక్రమములందును మన యాంధ్రులు సుతకృతికై వెనుకబడువారుకారు. అలనాడు ఆంధ్రరాజ్యమును కృష్ణానదీమధ్యనండి గంగాతీరము వరకు వ్యాపింపజేసి పోటలీపుత్రమునకును సగవసామ్రాజ్య సింహాసనము నధిష్ఠించి భగవత్సమున నేకచ్ఛక్తియుగ నున్నార సంవత్సరములు అనిచ్చియున పరిపాలన చేసినది ఈసమ్రాజ్యము కాదా? పదంపటి కాకతీయనంకిములవారల కణపతిచేరు, ప్రతాపరుద్రుడు మొదలగు రాజులకు బలిష్ఠరాజ్యస్థాపకుల కాణము ఆంధ్రవీరుల భుజబలముకాదా? నిద్రాంధ్రుని సింహాసనముననిలపి చుప్రతిహతముగ రాజ్యము నడిపినది సూర్యధీరసింహములుగావా? పిమ్మట పావనమట కుంకభద్రా నడిపిదమున పిజనునగు సామ్రాజ్యమును స్థాపించి సమామమున్ను సంవత్సరములు సహగర్హించి నేలను దక్షిణ హిందూదేశమునకు రాకుండ నడ్డగించి హిందూనాగరికతను కాపాడినది యాంధ్రవీరప్రతాపముకావా? ఆంధ్రలోకమున ప్రచండవీరుడగు శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు ఉత్తమున కటకము, దక్షిణమున మధుగాపట్టణము వరకు దండెత్తి ప్రజలన్నిజయముగావించి నెలను ప్రదీపములనాటి రోండుర్రాంధ్రులకు కీర్తికి పట్టముగట్టుకొనుటకు ఆంధ్రసామ్రాజ్య యమెనుబలదగ్గురులు సాధనములుగావా? మన దేశమున చెల్లిన, కష్టపాదును, నెలకువారును సందేహభీతియునుండి సగవసామ్రాజ్యముల నడపిన భూరులు గాదా? ఆంధ్రయులు మనదేశమున రాజులనడిపినను నేకవిధమున మనమును మనదేశమున

విరోధామహాసంగమము

(రైతుకు పక్షాన్ని)

అంధ్రము

ఆంగ్లేయవర్తకశాఖల రాకపోకలు.

అంధ్రము, మే 30:- ఈవారమున 2,719 వర్తకశాఖలు సురక్షితముగ శత్రువులలో ప్రవేశించినవి. 2,768 శాఖలు శత్రువులనుండి వెడలినవి. 1,600 టన్నుల బరువునకు పై బడ్డశాఖలు 18 మునిగినవి. 1,600 టన్నుల బరువునకు లోనగు శాఖ ఒకటి మునిగినవి. 17 శాఖలు అంతర్గతముల దారిమండి పారిపోయిన వనియు రెండు చాపలపడవలు మునిగినవనియు నాకాకార్యాలయము వారు తెలియజేయుచున్నారు.

శత్రువుల విమానయుద్ధమును భంగపరుచు ప్రయత్నములు.

అంధ్రము, మే 31:- శత్రువుల విమాన యుద్ధములను ఆపుజేయుట కేవల మసాధ్యమనియు ఇటీవల కలిగిన పరిణామమునబట్టి శత్రువులవిమానముల దాడిని కొంతవరకు నివారించుచున్నామనియు భావికాలమునకు శత్రువుల వైమానిక యుద్ధము ప్రలయముగ బరుగకుండగను అపారదష్టములు కలుగునట్లు మనము ప్రయత్నములు సలుపుచున్నామని ఘోషిస్తూ ప్రతినిధులతో శ్రద్ధాచిహ్నముగాను ప్రత్యుత్తరసందర్భముననుడించిరి.

పోగాకు వర్తకము

అంధ్రము, మే 30:- వాణిజ్యరంగమువారు పోగాకు ఉత్పాదకారము వహించుచున్నారు. జూన్ 1 వ తేదీనుండి వారు నిష్క్రయించిన భద్రలప్రకారము తప్ప మరొకరితోక మొత్తముమీద గాని చిల్లరగ గాని వర్తకులు పోగాకు విక్రయించ గూడదని ఉత్తరువు జేసిరి.

ఘోషిస్తూనాలో బాంబుపతనమువలన కలిగిన మరణములను విచారించుట

అంధ్రము, మే 28:- ఘోషిస్తూనాలో బాంబులు పడుటచే ఇంకొక ముగ్గురు హతులైరి. ప్రజలందరు ఇట్టి సమయమున కాంత చిత్తులై యున్నందులకు మరణవిచారాధికారి వారిచందరిని కొనియాడెను. మొత్తము 48 బాంబులు గ్రామములో పడినవనియు 63 గురు హతులైనవనియు, 93 గురికి గాయములు తగిలినవనియు ఘోషిస్తూనాలో తనసాక్ష్యమున తెలియజేసెను. చనిపోయిన వారిలో 26 గురు స్త్రీలు, 24 పిల్లలు కూడగలరు. శత్రువుల రాకను కనిపెట్టి ప్రజలను అధికారులు హెచ్చరించినచో ఇట్టి యనగ్ధకములు సంభవించి యుండవని ప్రార్థితులు నడిచిరి.

డెనకపోర్ ప్రభువుగారు వ్యాధిగ్రస్తులగుట.

అంధ్రము, మే 31:- డెనకపోర్ ప్రభువుగారు కక్ష వ్యాధిచే బాధపడుచున్నారు.

చచ్చిలుగారికి ప్రభుత్వోద్యోగము నిచ్చుట.

అంధ్రము, మే 31:- చచ్చిలుగారిని ప్రభుత్వోద్యోగము నిగ నియమింపటకు దొరతనమువారు నిచ్చించినది డెయిలీ క్రానికుల ప్రతీక ప్రకటించుచున్నది.

పోగయోడవర్తకులందరు ఏకీభవించుట

అంధ్రము, మే 31:- తమ వర్తకమునకు నష్టమేమియు కలుగకుండుటకు వెనికెసిల్, ఓరియంటల్ నావికావృత్తి కంపెనీవారును, న్యూజిలాండు యూనియన్ స్టీమ్షిప్ కంపెనీ వారును సభీభావముతో పనిచేయుటకు నిశ్చయించుకొనిరి.

ప్రాము

ముఖ్యసమాచారము లేవియు లేవు.

అంధ్రము, మే 30:- ముఖ్యసమాచారము లేవియు లేవని నిన్నటిసాయంకాలము బ్రిటిషువారు తెలియజేసిరి.

స్వారిసు, మే 30:- రషియావైద్యముల పరికిలనాథి మే తెంచుచున్న ఎం. కెరెక్ స్కీ-గాడితో పరాసువారి సాంఘికమంత్రి ఎం. థామసుగారుకూడ బోవుచున్నారు. సాం గ్రామిక వైద్యమునకుగ (క్రొమ్మటకు) క్రమశిక్షిత్యంతావ (క్రొమ్మటకు) గాను అనేక పర్యాయములు తమయువస్యా నిమిత్తము తెలియజేసిరి. సాం గ్రామిక వైద్యమును రూపుమాపి క్రమశిక్షిత ప్రవేశబెట్టనిచో మనమందరము నిరంతర ప్రానికలుగ నుండవలసినప్పుని వ్యక్తికరించిరి. మేత్వా సమైన శాంతివాదుల సంఘివాచనలన్నిటిని ఖండించుచు థామసుగారు ఉచితరీతిని ప్రత్యుత్తర మొసంగిరి. వీరియువస్యాసములు ప్రజలపూర్వమున కధికముగ నాకర్షించినవి.

సోటుక్వింటా ముట్టుచక్కల ఫిరంగులతో ద్వంద్వయుద్ధ మొనర్చుట.

అంధ్రము, మే 31:- సోటుక్వింటాకు దక్షిణమున నున్న ముట్టుచక్కల యుద్ధవైద్యములవారును బ్రిష్టుముగ ఫిరంగులతో పోరుచున్నామని పరాసువారు తెలియజేసిరి. మాంతాటికానూ, గుర్త శత్రువులు చూకందకములను అతి భీకరముగ ఫిరంగులతో కాల్చుచున్న వారి ఫిరంగుల నన్నిటిని మాత్రేఘ్ని దళములవారు నశింపజేసిరి.

ఆరుశత్రువిమానములు నేలగులుట

అంధ్రము, మే 28:- ఒకరోజున 6 శత్రువిమానములను నేల గుల్మించుటకు గాయలు వైమానికదళముల కాస్తాను ఏ. ఎస్. విల్కిన్సన్, హ్యూంఫ్రెయ్స్ గారికి డి. ఎస్. జి. బిరుదొసంగబడినది.

ఆంగ్లేయుల వైమానిక యుద్ధసందర్శనము.

అంధ్రము, మే 31:- ముగ్గురు ఆంగ్లేయ రైల్వేదళములు ఆంగ్లేయవైమానికులు విడి విరాములతోపాడే అహోగ్రాత్రిములు విమానములతో పోరుచున్నారు. ఇటీవల అతిమొండిగ 19 నేల అడుగుల పొడవుననుండి గగనయాత్రమున ఆంగ్లేయ వైమానికులు ఆసియాకు పోరిరి. మే 27న తేదీని ప్రత్యేకముగ 30 జ్వయనిమిషములకు నాశముజేసిరి. ఒకయుద్ధమందు 6 ఆంగ్లేయవిమానములు, 8 జ్వయ విమానములు అత్యంత సమీపమునండి రామకొని పోయినవి. ఈ యుద్ధము జూమిటకు చాలభయంకరముగ నున్నది. వైమానికులు ఎగుడుదిగుడులను సమరమొనర్చిరి. ఒకసమయమందు 7 విమానములు ఒకదాని నొకటి తాకి అపరిభోగముగ పోరినవి. వైమండి వైమానికులను క్రిందనుండి శత్రువుదళములవారును అన్నిగవ్వ ము తురిపించిరి. చివరకు 4 జ్వయ విమానములు నాశమైనవి. ఆంగ్లేయుల కెట్టికష్టమును కలుగలేదు. ఇంకొకసమయమందు ఆంగ్లేయవైమానికులకు రెండుశత్రువిమానములను నాశనమొనర్చు శత్రువులు వీనిని ముట్టడించిరి. కాని శత్రువుల ఈతన నేల కూర్చెను.

ఆంగ్లేయశాఖలు పరాసువారికి సాయమొనర్చుట

స్వారిసు, మే 31:- పరాసువర్తక పోకార్యము ఆంగ్లేయులను మరికొన్ని శాఖలను గలగరా చేయుచున్న కొరకు వర్తమానమందు పరాసుజేయున 600 ఆంగ్ల శాఖలు పనిచేయుచున్నవని పరాసువారు కార్యాలయ సంగుకార్యవర్తి గారు తెలియజేసిరి.

శత్రువులను తిరిమివేయుట.

అంధ్రము, మే 21:- బ్రిటిషు వారిటుల చెప్పెనున్నారు. ఆర్యెంటియర్సునకు దక్షిణమున మేము శత్రువుల కొంగ మూకలను తిరిమివేసి కొందరిని ఖయిలెగ పట్టుకొంటిమి. బుల్లికోట్ల సమీపమునను సాగిస్తూ ప్రత్యుత్తర వైద్యము విశేషముగ ప్రతిఫలించి భయము వివరమైనది.

కెనడా

బాల్బరుగారు ప్రసంగము

ప్రజాప్రభుత్వమునకై యుద్ధము
సాం గ్రామిక వైద్యములగు జ్యోతులు ఈ వర్తమాన ఘోరసంగ్రామమునకు ముఖ్యకారకులని విశ్వనిదితము. స్వాతంత్ర్యాధిభాషలై ప్రజాప్రభుత్వము నిమిత్తము పాటుపడు వారును, స్వాతంత్ర్యస్థితిని గోరవారును, జాతీయపద్ధతుల నవలంబించి స్వాభివృద్ధికి పాటుపడు వారును మిత్రులందరివారికి హితులగును. జ్వయ మిత్రులకు శత్రువులగును పరిగణించబడు చున్నారు. ప్రభుత్వవ్యవస్థ ఒక్కటియే. దానినే మోచనము. ప్రజలమహిమాలయందు స్వాతంత్ర్యము మాత్ర ముండవలెను. వీనినిమిద్రము మనసామృతము వ్యయము జేసితిమి. ప్రజాప్రభుత్వములకు మనకు తోడ్పడనిచో మనము విఫలమనోభావముగనుము; కాని అట్టి దురదృష్టము మనకు వాటిగదు. (సంతకము) భిన్నాభిప్రాయములు తేకుండగ ప్రజాప్రభుత్వ కలనడలాలదు. ఎట్టిభిన్నాభిప్రాయములున్నను ప్రజాసాధ్యము నిమిత్తము అందరము ఏకీభవించ గలరు. ఇట్టి సంగోచమేదయున మీ మనముల నున్నచో భయపడకుడి. మీ తనవున ఇంగ్లాండులో నన్ను మృత్యుదాసుని కోరి యుంటిరి. నేనవశ్యము మీ పనువులజేసెదను. మీయభిప్రాయములునిశ్చయమైనవనియు సదమలభ్య క్రితో కూడుకొన్నవనియు నేను నమ్ముచున్నాను. ప్రజాప్రభుత్వమువారులందరును తనవర్తమాన సంగ్రామమునకు తప్పక విజయములగుదురు. వైద్యులవే

విజయమునకు ముఖ్యులము గాదు. దేశాభిమానులైన ఎల్ల కావ్యమునైన సాధింపవచ్చుని మీరందరు గ్రహించెదరు. ఆంగ్లేయులు గలగ్రామమును విజయముగటకు ఎట్టి దృఢనిశ్చయము నగలిగియున్నాలో అట్లే ఇచ్చట మీరుగూడ ఎక్కువగయనమతోత్సాహముతోను, జనో నిశ్చయముతోనున్నారని ఇంగ్లాండునందు తెలియజేసెదను. ఆనోర్య గంగంధము లన్ని జాతులకేగాక స్వేచ్ఛాపరత్వమై భగ్యమానకలంబకులయిన మానవులకందవచ్చును నదియు ఇంగ్లాంధము కానున్నవని వాషింగ్టనున బాల్బరుగారు విరి.

కుమార్తె

అవస్థ-చదువును మరల ప్రారంభించుట.

కెల్కొగ్రామ, మే 30:- కాన్వెంట్ సెంట్రల్ స్కూలు తాత్కాలికతొరతనమువారి ప్రయత్నములను కొనియాడుచు వైద్యముల నన్నిటిని మరలసమకూర్చి గలగ్రామ మనర్వకగాని కాన్వెంట్ సెంట్రల్ సమకూడదని భావముఖమందు పనిచేయుచున్న ఉద్యోగిగల ప్రతినిధి, డేజియచూచననభవారు తీర్మానించిరి.

రషియాలో జర్మనులు

ఒడిస్సా, మే 30:- 3 వేల రష్యా జర్మనులు ఇచ్చట నమావేశమై తమ కార్యములనన్నిటిని సాధించు రషియాభావలతో చచ్చించుటకు నిశ్చయించుకొనిరి.

క్రొత్త రాజకీయసంఘము.

మాస్కో, మే 30:- ఉదారభావ పూరితములగు ప్రజాప్రభుత్వ తత్వములను కాపాడుటకు మన్యతలగలి వారును, ప్రజాప్రభుత్వ వారులను కలసి క్రొత్తగ నొక సంఘముగ నేర్పడవలయునని పూర్వపు యుద్ధవ్యంప్రియగు గూచికాళు గారి యాజమాన్యము క్రింద ఆర్ట్ డ్రెస్సు సంఘము వారు సమావేశమై నిశ్చయించు కొనిరి.

ఇటలీ

ట్రీముస్టిలో ఇటలీవారి పురోగమనము.

అంధ్రము, మే 30:- సాలియన్ గుండంగుందు మాంటికకుగనుండి గొరిజియాకు ప్రావీక్కుననన్న మార్గము వాడిమవకు దారుణముగ శత్రువులతో పోరుచున్నామని ఇటలీవారు ప్రకటించుచున్నారు. తేమియానోను, నముర్తీమునకు మన్యమును 662 వెంబరు కొంపపము నున్న మాకందకములపై శత్రువులు మామూములు తలపడి కాని గ్వర్గలయిరి. వెడియజూకు పడమటి భాగరంగు చురకొన్ని స్థానములు మాస్కోనైన వెనక.

కర్కురముఖముననుండి ఆర్ట్ డ్రెస్సు ముగలుగు.

అంధ్రము, మే 30:- సాం గ్రామిక వైద్యమునకు ఆర్ట్ డ్రెస్సు గారు కోపాచేమతో ముగిసినచిక్కుకర్కురముందు సమరమొనర్చుచున్న సేనానికి తిరిగివచ్చుచున్నామని ఆహ్వానించిరి.

ఆంగ్లేయవిమానములు అంధ్రమునండి గోముకు పోవుట

కోము, మే 21:- అంధ్రము నుండి బరుగురేగ కర్కురము, బ్యూరికె, నైసానగములలో నాగుచు ఆంగ్లేయవిమానములకి ఇచ్చట ప్రవేశించినవి.

ఇటలీ శత్రువుదళముల యాధిక్యత

లాహోరు, మే 31:- ఇటలీవైద్యములు చెప్పడెగక అధికసమరతోత్సాహముతో నున్నవనియు విశేష వైద్యవ్యయము తేకుండగ ఇంత చురుకైనముందెన్నడు ఎవరుగూడ జయలుగు గాలేదనియు, గోములోనున్న విశేషము తెలియజేయుచున్నాడు. వీనికంతకు ముఖ్యకారణము ఇటలీవారి శత్రువు దళముల యాధిక్యతయే! వీరునడలిన గుండలలో ఒకటియు గ్వర్గపోడు. మూడుగోజులలో హెర్మడాకొండకు తమవెద్ద ఫిరంగులతో ఇటలీవారు భేదించి కిలముగ జేసిరి. వెడియజూకునన్ను మార్గముద్వారా చుందలు మందలుగ ప్రవేశించి ఇటలీవారు ఈకొండనుచుట్టు ముట్టుచున్నారు. వీని నిదివరకే నాచురుపములు తేకుండగ జేసిరి. ప్రయత్నిద్దగ ఆర్ట్ డ్రెస్సును క్రొత్తగ సంక్షుక స్థలములను నిర్మించు కొనచున్నారు.

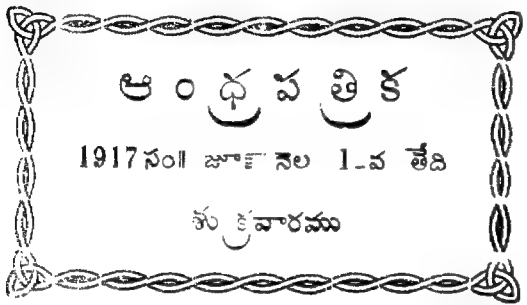
అమెరికా

యువసమునకు భసము నిలవజేయుట

వాషింగ్టన్, మే 30:- యువవ్యయ పోకర్మముల నిమిత్తము అమెరికా వారు తమ సామ్యము విశేష ప్రభుత్వము వారికి బదులీయక తమ దేశమందే నిలవ జేసికొనుటకు ప్రభుత్వమువారు యోచించుచున్నాడు.

విషయానుక్రమణిక.

ప.సి. ఎస్. ఆంధ్రవత్రిక కేంద్రము	2
6వ ఆంధ్రమహాసభ	3 మొదలు
విరోధాచార్యసంగ్రహము	
విదేశ తంత్రవాదులు	13
ప్రధానవ్యాసము	
ఆంధ్రమహాసభ	14
ఆముక్త్యేయ సమీక్షనము	15
6వ ఆంధ్రమహాసభ	16, 17, 18
ముఖ్యసమాచారములు	19-20
ఇంగ్లీషుతంత్రవాదులు	21, 22



ఆంధ్రవత్రిక

1917 సం॥ జూలై నెల 1-వ తేది

శుక్రవారము

ఆంధ్రమహాసభ

ఆంధ్రులకు నేడు పర్యవసానము. ఈ పర్యవసానము ఆంధ్రులు మాతృస్వరూపమును స్వస్వరూపమున సందర్శించి యానందించుట కేర్పడినది. ఆఖండమైన మాతృరూపమును సందర్శించిన తేదీలు ధన్యులు. ఆఖండమైన స్వస్వరూపమును సందర్శించిన యాంధ్రవ్యక్తులను ధన్యులు. నిజస్వరూపమును సందర్శించినవారలకు మాతృస్వరూపము గోచరమై తన్మయత్వస్థితి గలుగుచున్నది. మాతృపూజాపరాయణులైన యాంధ్రదేశభక్తులు నానాప్రాంతములనుండియును సింహపురమును జేరి. ఆంధ్రమహాసభను సేవించుట కేర్పడిన యాత్రీకులు పినాకీసిరంబుల స్నాతులై పూజహృదయులై మాతృసేవాపరాయణులై ఆంధ్రదేశమాతను సందర్శించి ఆఖండానందమును బొందిరి. యాత్రీకులగు దేశసేవకులు మతసేవకులు భాషాసేవకులు సంఘసేవకులు ధర్మసేవకులు గలరు. భక్తులై తీరిని భజించిన నారూపమున నాంధ్రమాత ప్రసన్నమై వరంబుల నొసగుచుండును. మాతృరూపమును గ్రహించుటకును మాతృరూపమును జూచుటకును తన్మయత్వమును బొందుటకును సకలవ్యవస్థలు భక్తిసాధనము. అనవ్యవస్థలు భక్తియపారమైన యుత్సాహమునకు గారణంబగుచున్నది. ఆంధ్రదేశయాత్రీకుల భక్త్యుత్సాహంబు లాంధ్రోద్యమ ప్రభావమునకు సిద్ధిచేయును. సగర్వోత్సవమునందు సభాసభాపరమునందును నాంధ్రయాత్రీకుల నావేశించిన భక్త్యుత్సాహములు పరమానందమును గలిగించినవి. జాతీయగానములు, వేదాశ్మయనము, వైవప్రార్థనలు, జయఘోషలు, కలకలధ్వనులు, యాత్రీకులను భక్తిపరచుచున్నవి. ఈ భక్తిపరవత్సవమునందే ఆంధ్రోద్యమాదర్శములు సాధ్యముగావలసియున్నవి. ఆంధ్రయాత్రీకులు చూపిన భక్త్యుత్సాహము లానంద యాంధ్రమహాసభావిజయమునకు దోహదపడిన నమ్ముచున్నాము.

ఆంధ్రులకు సభాధ్యక్షుని యుపన్యాసము. ఆంధ్రమహాసభ సభాధ్యక్షుని కథ్యక్షులు బంగోలు వేంకటాచార్యులు. వారి యుపన్యాసము ఆంధ్రమహాసభ సభాధ్యక్షుని వద్ద.

దాంధ్రులకు ప్రత్యభిజ్ఞానమును గలుగజేయుచున్నది. "ఆంధ్రదేశమున కొక సర్వకళాశాలయు భాషాప్రయుక్త మగు ప్రత్యేక రాష్ట్రమును ఆంధ్రోద్యమము బాహ్యములు" అని యాహ్వాన సభాధ్యక్షుడు తెలిపియు దీరి. విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణమునం దాంధ్రులందు భేదాభిసాయము లేదు. ఆంధ్రోద్యమము విమర్శించుచు న్యానాధికముగ ఆంధ్రదేశము 2000 సంవత్సరముల వయస్సు గలిగి యున్నదని వేంకటరంగయ్యగారు తెలిపిరి. ఆంధ్రోద్యమ తత్త్వమునకు "ఆంధ్రదేశ" గతబంధమును, భాషాధిగతబంధమును గాక ఆంధ్రత్వమును వ్యక్తియు స్వతస్సిద్ధమై వెలయుచున్నది. అని వేంకటరంగయ్య పంతులు గారు తెలిపిన భావమునం దాంధ్రోద్యమసాధనము బాగుగ వెలుపబడినది. ఆంధ్రత్వము స్వతస్సిద్ధము గ వెలయుచుండుటచేతనే దేశబంధము భాషాబంధము నిలిచియున్నవి. ఆంధ్రత్వవ్యక్తిత్వము పోయిన దేశబంధమును భాషాబంధమును నలువనేరవు. ఆంధ్రోద్యమమునకు ఆంధ్రతత్త్వవ్యక్తిత్వము ప్రాణము. ఆంధ్రత్వములేని దేశము భాష ప్రాణము లేని దేహమువలె నుండును. ఆంధ్రత్వ కల్పభిజ్ఞానమును వికసింపజేయుటయే యాంధ్రోద్యమమునకు ఫలము. ఆంధ్రత్వప్రత్యభిజ్ఞానము సంపూర్ణముగ వికసించినపు డాంధ్రోద్యమాదర్శములన్నియును ప్రార్థనలతో నిమిత్తము లేకనే ఫలించును. ప్రత్యేకరాష్ట్రలాభములను విమర్శించుచు నాహ్వానసంఘాధ్యక్షులు తెలిపిన భావములు వ్యయాధికవాదులకు యోచనార్హములు.

"రాష్ట్రభివృద్ధికి ఆంధ్రదేశమున నెక్కు కష్టములు గలవు. మన గొప్ప నదుల క్రింద పాగువల యెక్కువ నేయగలరు. చిల్లర నదుల కానకట్టులు కట్టి వృద్ధి చేయవలెను. కాకావ్యాపారానుకూలములు వృద్ధిచేసి వాణిజ్యము మెండవలెను. ఖనిజముల కలనను ఆరణ్యకములకలనను ఆయము ఎక్కువ కావలెను. ఆదికాలమున గృహమునకుంజెను అయమే యెక్కువ యగును."

రాజ్యవ్యయము సకలదేశములందును రాజ్యాదాయముపై నాధారపడియుండును. రాజ్యాదాయము వాణిజ్యము పరిశ్రమలు వృద్ధిచెందిన కొలదియును వృద్ధిచెందును. రాజ్యాదాయమునకు భరతఖండమునందు భూమి యాధారమైనను నితర దేశములందు వ్యాపారపరిశ్రమ లాధారములుగ నున్నవి. ప్రత్యేకరాష్ట్రరాష్ట్రమేర్పడిన నితరదేశములందువలె రాజ్యాదాయమునకు పరిశ్రమలును వ్యాపారమును సాధనములు గాగలవు. వర్తమానకాలమునందు కొంతాధ్యక్షుడు సో విలియము మేయరు గారు యుక్తవ్యయమునకై రాజ్యాదాయమును భూమిపై నున్న వృద్ధిచేయక పోయింపగలిగెను. ఆంధ్రరాష్ట్రమునందును నిట్టి యేర్పాటులు జరుగగలవు. అప్రసక్తమైన ధానము వ్యాపారజేయుటవలనను నెవరికిని ప్రయోజనము గలుగదు. కార్యజ్ఞులు యుచితానుచితవిచారణకు బూనుకొనుట వివేకము. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులు బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర సమస్యను సమగ్రముగ జర్పించి, శాస్త్రోపాధ్యక్షులు, ఉపాధ్యాయత్వము, రాజకీయోద్యోగము తప్ప మిగిలిన అన్ని వృత్తులును కళలును శిల్పములును ప్రాముఖ్యముగ బ్రాహ్మణులకు లేవు. భూస్వాములు, జమీందారులు, గాజులు బ్రాహ్మణులై యున్నారు. ఈ భావములందు సత్యముగలదు. ఏవట్లేటారికి పోయినను శ్రీమంతులు భూస్వాములు బ్రాహ్మణేతరులు. ప్రజాతంత్రము ప్రబలిన కొలది రాజ్యాధికారముతయును బ్రాహ్మణేతరుల పరమగును. అయినను బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేతర సమస్య కలనప్రచారాణ్యమును గల్గించుట యవధానముగా, వేంకటరంగయ్య

పంతులుగారి న్యాసమునందలి ఈ వాక్యము లాంధ్రులకు సర్వదా సంస్మరణీయములు" ఆంధ్రునికి "ఆంధ్రస్వమసి" యని తెలుపవలసి యున్నది. "ఆత్మానం నాన బుధ్యసే" యని ఒక్కొకని నిరాంధ్రనిద్రనుండి మేల్కొలుపవలసి యున్నది. సిద్ధము సాధ్యప్రాయ మగుచున్నది. ఆంధ్రులు ప్రత్యభిజ్ఞానమును బడయుటకు నిరంతరము జపింపవలసిన తారకమంత్రము "ఆంధ్రస్వమసి" అయియున్నది.

* * * * * సభాధిపతి కొండ వేంకటప్పయ్యపంతులు గారి యుపన్యాసము దీక్షమును విచక్షణతోపేతమునై యొప్పుచున్నది. సభాధికారి యారంభోపన్యాసమునందు రాష్ట్రవిభాగమునుగురించి తెలిపిన భావములు మనస్వార్థములు.

"స్వవిషయములందును ఉజ్వలమగు ప్రజాప్రబోధ మనకు దేశభాషలే సాధనములు. ప్రధానమగు భాషను మాట్లాడు ప్రతిజాతివారికిని ప్రత్యేక రాష్ట్రము లేర్పడినయెడల నమలయం దెక్కువ యన్యోన్యము, ఐకమత్యము, పరస్పర సహాయోత్సాహము మొదలగునవి ప్రబలి మన సుందరము నిత్యభాష కలవారము, ఒక్కజాతివాడము, ఒక్క పూర్వచరిత్రకలవారము అభిప్రాయములు గాఢములై జాత్యభిమానమున, దేశాభిమానమున ముష్టిగొన తమతోడిజాతులతోపాటు తమయభివృద్ధికి కలయు కార్యములను పట్టుదలతో చేయుట బుద్ధ్యవించుదురు."

ఆంధ్రదేశమునకు ప్రత్యేకరాష్ట్ర మేర్పడుట వలనను దేశము భాష సంపదలు వికసించి ఆంధ్రుల పురోవృద్ధి సత్వరముగ గలుగునట సిద్ధివాదాంశము. సర్వాంధ్రోపయోగమైన మహాసంఘాపనవలనను ప్రత్యేకప్రాంతమునకుగాని సంఘమునకు గాని లాభము తగ్గినను విచారపడుట కేవలము స్వార్థపరత్వము. లోకమునం దే సంఘాపనకును సర్వజనులను సంతృప్తులను చేయగల సామర్థ్యము లేదు. ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణమాంధ్రత్వ వికాసమునకు అనుకూలమా ప్రతికూలమాయను సమస్యమాత్రమే విచారయోగ్యము. ఆంధ్రత్వ వికాసమున కాంధ్రరాష్ట్రము ప్రతికూలమైనచో నాప్రయత్నము విఫలమయియును. అనుకూలమైనచో సాధరణమయియును. ఆంధ్రమహాసభ సభాకార్యక్రమమును విమర్శించుచు

"ఆంధ్రజనుల పురోవృద్ధికి అనుకూలములగు మార్గముల వెదకవలయును. అట్లుపాటులతోలగ్రోయవలయును. ఈ రాష్ట్ర వికాసమునకు కలయేసిరి యంతయును సమకూర్చుకొనవలయును. ఆంధ్రజనులకు నుద్యమమందు నిరంతరోత్సాహము కల్పించవలయును. కావున నీసంఘాధ్యక్షులసభ యాంధ్రజనుల యభివృద్ధిసాధనములకు కాగ్యము శిషియవియక అన్నియు చేయవలసివచ్చు గట్టుచున్నది. ఈ విశాలవృద్ధిగై ప్రహేళికాదయముల నాకర్షించుటకు కావలెను."

అని చేయవలసిన కార్యము లనంతములు గలవని సభాధ్యక్షులు తెలిపియుండిరి. ఈవిషయమై గొప్ప యాందోళనము జరుగుచున్నది. సభగూడిన చాలునని సంతసించువారు గలరు. రాజకీయాందోళనముచేసిన చాలునని సంతసించువారు గలరు. ప్రత్యభిజ్ఞానపూర్వకమైన స్వయంసహాయోద్యమము నవలంబించవలయునని కోరువారు గలరు. భిన్నాభిప్రాయములు గలవారికి మేళగింపు గలుగవలయును. దేశారాధనపరాయణులు నడుములు విగించి దేశసేవకు బూనుకొనవలయును. అపుడే సభాకార్యక్రమము సాధ్యము గాగలదు. ఆంధ్రమహాసభసభయే రాష్ట్రీయ సభగా బరిణమింప వచ్చునా లేదా యను విషయమును, సభాధిపతి చర్చించిరి గాని నిశ్చితాభిప్రాయమును వెలుపలేదు. ఆంధ్రదేశమునకు రెండు సభలను రెండు స్థాయిసభలను నిర్వహించుట దుస్తరముగాన నంగనిర్మాణ మే విధముగ నున్నను నొక సభయే యుండుట కార్యనిర్వహణమునకు సాధ

నము. వేంకటకృష్ణయ్యపంతులుగారు స్వపరిపాలన మును గురించి సంపూర్ణముగ జచ్చించి దాని యావశ్యకతనుపరిపరచిరి. ఆంధ్రోద్యమము బాగుగ వ్యాపించుటకై కార్యసాధకులు ద్రవ్యము సాధన ములు. ఈ విషయములను గురించి వేంకటకృష్ణయ్య పంతులుగారు తెలిపిన భావములు దేశభక్తులకు మననార్హములు.

“త్యాగియగు, ధీమతు, దేశభక్తుడగు పెండ్యో ఈ మహాత్మాగారును నిర్వహించ గట్టిగ కంఠము గట్టుకొని నిరంతర దేశారాధన మొనర్చిన నే గాని విజయము చేశాడను.”

“ఆంధ్రునిది ఆంధ్రోద్యమభావము మాత్రమేగాక ఆంధ్ర మహాజన సభాకార్యములన్నియు నిర్వహించుటకు వినియోగించవలయును. ఈనిధి నిధివృద్ధిగావించి కొన్నిలక్షల మూల ధనము సేర్పరచి దాని యాదాముతో కార్యములు నెరవేర్చుకొన ప్రయత్నింపవలయును.”

ఆంధ్రోద్యమమునకు వైతన్యము ఆంధ్రత్వ ప్రత్యభిజ్ఞానమూలముననే సాధ్యము గాగలదు. ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రము లభించినను నాంధ్రులకు ప్రత్యభిజ్ఞానములేకున్న నాత్యజ్ఞానము ఆత్మోపలబ్ధి గలుగజేరదు. ప్రజలు రాష్ట్రభావాభిముఖులై సంతమాత్రమున నాంధ్రోద్యమాదర్శములు సఫలము గావు. ఆంధ్రుల కాంధ్రత్వస్థితి గలిగినపుడే సమగ్రమైన యాంధ్రప్రభావము గలిగి దేశము భాష ప్రజలు వికసించి ఆంధ్రోద్యమమువలనను ఆంధ్రజాతికి భారతజాతికి మానవజాతికి శుభము వికాసము గలుగగలదు.

ఆయుర్వేద సమ్మేళనము.

ఈ మహాసభ ఈ వత్సరమున పరమ పావన మగు హరిద్వారమున నుత్తమక్షేత్రముగు ఋషి కుల బ్రహ్మచర్యాశ్రమమునందు గత నెల 30-న తేదీని సమావేశమైనది. గీర్వాణభాషాకోవిదులును ఆయుర్వేదశాస్త్ర పారంగతులును ఆంధ్ర దేశమున కపామగు భ్యాతిగడిచిన యావద్భారత దేశవిఖ్యాతులును ఆయుర్వేద ప్రచారము కొరకు తమ సర్వస్వమును సమర్పించుచు చెన్న పురియందు ఆయుర్వేదకళాశాలాస్థాపనమునకు మూలకారకులై యుద్ధానికి ప్రధానాధికారి (ప్రీన్సిపలు) పదవిని వహించి శ్రేష్ఠముగ నిర్వహించుచున్న ఆయుర్వేదా శ్రమాధిపతులగు వైద్యరత్నపండిత డి. గో. పా. లా. చా. ర్యు. లు, సి. వి. ఎస్. ఎ. యం. బి. గారి సమ్మేళనమున కధ్యక్షులుగ యావద్భారత యుర్వేద సంఘములచేతను నియోజితులై సభను జయప్రదముగ నిర్వహించిరిని వ్రాసుటకు చాల సంతసించుచున్నాము. ఆచార్యులవా రొస గిన ప్రారంభాధ్యక్షకోపన్యాససంగ్రహ మీ పత్రికయందు 30-31-వ తేదీలను ప్రకటింపబడినది. ఆచార్యుల వారు ఆయుర్వేద వైద్యవిధానము నామూలగముగ చచ్చించి పలు విషయములు వివరించిరి. ఆచార్యులవారు ప్రారంభమున కీ శ్రేణులగు కర్నల్ కే. ఆర్. కీర్తికరు ఐ. ఎం. ఎస్. గారి మరణమునకు చాల విచారించి వారి గుణగణములను కీర్తించిరి. ఈ మహా పండితుని మరణము వలన ఆయుర్వేదమునకు గొప్ప లోటు కలిగినదనుట నిశ్చయము. ఇదికాలక్రమేపాక మనదగినది. వాతేతిత్తకఫము లనునవి త్రిదోషములు. సకల శ్రమకును గూడ నివియే మూలములను సిద్ధాంతము నాయుర్వేదము స్థిరపరచియుండగ దీని తత్వమును పాశ్చాత్యవిధానజ్ఞు లింతవరకును గ్రహింపనైన జాలకున్నారు. తమ అజ్ఞానమునకు చింతిలుటకు మారుగా వీరితో కొందరు సాహసికులు హేతుబద్ధములుగాని కఠినోక్తులతో నాయుర్వేదమును నిరసించుచున్నారు. ఈ త్రిదోషము

లను గూర్చి యాచార్యులవారు విపులముగ చర్చించిరి. వాతమునగ గాలియనియు పితృమునగ పస రనియు శ్లేష్మమునగ క్లేయనియు ప్రజలు తలచుట శాస్త్రానుగుణ్యముగా దని ఆచార్యులవారు వివరించిరి. రోగోత్పత్తికి కారణమును నిరూపించుట కీ త్రిదోషజ్ఞాన మత్యవసరము. ఇట్టిజ్ఞానము లేమిచేతనే పాశ్చాత్యవిధానజ్ఞులు రోగమునకు నే చోకకారణమును కే పాకకారణమును నిరూపించుచుండురు. ఆయుర్వేదము సమగ్రము గా దనియు నందు శస్త్రచికిత్సా ప్రకరణమే లేదనియు కొందరు ప్రతికక్షులు నిరసించుచుండురు. అట్టి నిరసనములు నిరాధారము లనియు సుశ్రుతమున నా వివరములన్నియు స్పష్టముగ వివరింపబడిన వనియు నవినశ్యతల వారి సాధనములకంటె ప్రాచీనములగునవియే యుత్తములని డాక్టరు గిరింద్రనాథ ముఖోపాధ్యాయులవారు వివరించిరినియు నాచార్యులవారు నుడివిరి. రక్తచలనము ఇటీవలి వారు కనిపెట్టి రనుచు దుర్భమము. ఈ విషయము కొన్ని వందల వత్సరములకు పూర్వమే చరకమున వివరింపబడినది. ఆయుర్వేదము క్రైస్తవ శకమునకు కొన్ని వందల వత్సరములకు పూర్వమే అభివృద్ధి నొందినది క్రీస్తుశకము నకుపూర్వము 500 వత్సరము మొదలు క్రీస్తుశకము 1000 సంవత్సరములవరకును ఆయుర్వేద మభివృద్ధి నొందియుండినట్లు నిదర్శనములు గలవని ఆచార్యులవారు వెల్లడించిరి. ఆయుర్వేదగ్రంథములు చాల భాగము గీర్వాణభాషయందును స్వల్పముగ దేశభాషలయందును గలవు. అందు ముఖ్యముగ ఆంధ్ర ద్రావిడ మళయాళ భాషలందు గలవని తెలియుచున్నది. రాజావలంబనము లేమియే దీనిక్షయమునకు కారణముగ నున్నది. ఇటీవల కొందరు దేశీయులు దీని యభివృద్ధికి ప్రయత్నింప గడంగిరి. కొందరు సంస్థానాధిపతులు దీనిని వృద్ధి నొందింప నంగీకరించిరి గాని ప్రభుత్వమువారి యవలంబనము లేకుండుటయు ధనోప మధికముగ నుడుట యుపాశ్చాత్యవిధానముల సరసము తీవ్రము నుడుటయు దీని మభివృద్ధికి ప్రబలాంతరాయములుగ నున్నవి ప్రజల యందాత్మవిశ్వాసమును స్వదేశాభిమానమును స్వయంసహాయదీక్షము విస్తరించిననే గాని జాతీయతాపరత్వ మతిశయించిననే గాని ఇట్టి యభివృద్ధిలు చేకూర జాలవు. అభివృద్ధి చేకూరుటకు స్వరాష్ట్రప్రాప్తి యుత్త సాధనము రెండవది స్వయంసహాయము. స్వయంసహాయముగా గావించుకొనుటకు సర్వకార్యసంస్థితి మూలసాధనము. ఆయుర్వేదావధములన్నియు ఖనిజ, పాణిజ, కార్యజములు. ఇందు లకు వలయు పదార్థములన్నియు భారతదేశము నందే గలవు. ఇవి ముగ్ధిష్టాస్థికుల కనుకూలించునవి. వీనిని సిద్ధపరుచుటకు వ్యయప్రధానము లగు కర్మాగారము లనవసరము. ఎంత శ్రీఘ్రముగ గావతననిన సంతోషముగ నే వీనిని సిద్ధపరుపవచ్చును. ఎట్టి మార్పును చెందింపకనే రోగికి నుపయోగించదగిన యోషధులు గూడ గలవు. ఈ ప్రక్రియలన్నియు చరకసుశ్రుతగ్రంథము లందు వివరింపబడిన వని నుడువుచు చరకప్రాశస్త్యమును పాశ్చాత్యవిధానజ్ఞులకు అమెరికా దేశీయులకు డాక్టరు క్లార్కు గారొసంగిన హితోపదేశము నాచార్యులవారు వివరించిరి.

“ఇక్కలమున నిగ్ధి మృత్యువు ననుసరించి చికిత్సచేయు వాగ్దోషులను తామువారు మందులను విడిచి చరకమున చెప్పబడినవిని వైద్యము చేసినయెడల దీర్ఘకాలములసంఖ్య తగ్గుటయే గాక శివవాహులకుగూడ పరి తక్కువయగును”

అను నీ వాక్యరత్నములు స్వస్థాశ్రయముల లిఖింపబడదగినవి వృథామరభిమానచేతస్మల్లై ఆయుర్వేదవిధాన మాహాత్మ్యమును పరిక్షింపకనే

దాని నిరసించు పాశ్చాత్యులును వారి ననుకరించు భారతీయులును నిష్పక్షపాతియు కేవల వైద్యశాస్త్రాభివృద్ధినే యాసించువాడను మానవ సంఘమునకు మహాత్మేన నొనరించుటకు స్వపరభేదమును పాటింపక ఎయ్యది యుత్తమయో అభివిధానమునే అవలంబింపవలెనను నుదారభావము గలవాడునగు క్లార్కు-పండితునిహితోపదేశమును పాటించి బహిష్కరణ ప్రయత్నముల విరమించి ప్రాచ్యపాశ్చాత్యవిధానసమ్మేళన మొనరించి యుత్తమముగ దేశ సేవ నొనరింతురు గాక యని కోరెదము. ఇట్లు వ్యయప్రయాసలకు లోనై ఆసేతు హిమాచలపర్యంత మగు దేశమునం దంతటను సంచరించుచు నుపన్యసింపుచు నాయుర్వేద వైద్య విధానమునకై పాటుపడుచున్న పండితాచార్యుల వారికిని ఆయుర్వేదమండలివారికిని దేశీయులును సంస్థానాధిపతులును ప్రభుత్వమువారును గూడ తోడ్పడి ఏకాగ్రతతో పనిచేయుచున్న సర్వేశ్వరుడనుగ్రహించు గాత యని కోరెదము.

(౧)

మెసపాటేమియాకు బోయిన బొంబాయిలోని దేశభాషా పత్రికా ప్రతినిధులును, హిందూదేశ సేవాసంఘ సభ్యులగు జోషి, యాజ్ఞకు గార్లుకు బొంబాయికి వచ్చిరి. వీరు ఆదేశములలో గౌరవముగ చూడబడిరి. ఇండియను సైనికుల ప్రతాపములను గూర్చి సైనికోద్యోగులు మిగుల పొగడుచున్నారని జోషిగారు చెప్పిరి.

క్రొత్త ఆంగ్లపాఠశాలనుండియు, కెన్యాసను కళాశాలనుండియు 121 మంది విద్యార్థులు హిందూదేశ రక్షక కైత్యములో చేరినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. బ్రిస్టిలియ పరంజి గారు విద్యార్థుల తండ్రిలందఱుండి తమకుమారులను సేనలో చేరనిచ్చుటకు అంగీకారమును ప్రయ్యోగిరి. 56 గురు తండ్రులు తమ అంగీకారమునిచ్చిరి. మిగిలినవారుకూడ నిచ్చెదరని తోచుచున్నది.

ఈ నెల 29వ తేదీని పోలీసు సబుఇన్ స్పెక్టరు దామోదరముగారు మదరాసులోని పురుషేటలో నల్లయందు నివాసమున పెట్టిండులకు బాబు సాహేబు అనువానిని పట్టుకొనిరి. పోలీసువా రచ్చటికిపోయి విస్తారము నల్లయందును, నివాస పట్టుకొనిరి. కేసు జరుగుచున్నది.

కాంగ్రెసు సభలో (ఆమెరికా) సభ్యోద్యమకు వహించిన శ్రీలలో బానెట్ రాంకిను కన్యకాగు ప్రథమరాయి. ఆ మెట్రిక్యుటుల బాగుగ నిర్వహించుచున్నది ఆమెకు పిల్లలకుం దతిలేదు. ఇంట్లనేని పిల్లలనిమిత్త మామె సియెటివ్ లోని, యుద్యోగీయ వసతి గృహమును స్థాపించెను. సాంఘిక శాసనము లేర్పరచుటామె కలిశ్రీతి. ఆమె కంఠస్థుర మతి శాస్త్రీయము. చాలమారము వ్రతు నివించుచు. దయతోనిండి యుండును. రాజకీయ విషయములలో నామె మతి ప్రాగ్భూతలండునందును, కాలిఫోర్నియాలోను అనేకులను లుభాస్యసిం చెను. కాంగ్రెసులో మూలమునపు డామెకించుకము తలకు బెలుకుననులేదు.

చెన్న పురిలాడ్డు బిషప్ గారు గవర్నరుగారికిని పెంట్లందు ప్రభుగారికిని వెలింగుటన్ నందుగల నిజమందిరమున విరుగావించిరి. వెలింగుటన్ నై నికోద్యోగులు కూమారు శ్రీలు, మొదలగువారును కలసి క్రొత్తగా కట్టించిన యువజన క్రైస్తవ సంఘమందిరమును తెరచుటకు శ్రీవారంగీకరించిరి. ఉపన్యాసములు మొదలగునవి ముగిసిన పిదప శ్రీవారు మోటారుబండిలో కూమారునకేగి అచటనేన్నపాఠశాలయందు జరిగినభక్తు అధ్యక్షతవహించిరి. ఎల్లవారును యుద్ధరుణమునకు సాయముచేయవలెనని గవర్నరుగారు నొక్కిపడిరి. వి. ఇ. ఎక్ స్ట్రాను సి. వి. ఇన్స్ పెక్టరునివల్లను దేశికాచారి గార్లుగూడ నుపన్యసించిరి.

ఉపన్యాసము.— పి. సుందరరామమూర్తి పెట్టిగారు యీ నెల 2వ తేదీ ఆదివారమునా డుదయము 9 గంటలకు రాయపురము భర్తవైద్యశాలయందు గాలియెట్లు శుభ్రపరచబడును అరువిషయమునుగూర్చి దౌర్బిడ భాషయందు పవన్యసించెదరు.

ఎనిమిదవ ఆంధ్రమహిళా మహాసభ

అహమ్మదాబాద్ లోని రాలియోక్కియూ, అహమ్మదాబాద్ లోని రాలియోక్కియూ మహమ్మదాబాద్

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి యొద్దనుండి)

అహమ్మదాబాద్ లోని రాలియోక్కియూ మహమ్మదాబాద్

నేటిదినుము నెల్లూరులో మూలపేటయందు సమావేశమైన రెవ ఆంధ్రమహిళా మహాసభయందు చాహ్వాన సంఘాధ్యక్షురాలగు కందనపల్లి కనకమ్మగారి యువనాస్వామియందుండి ఈ క్రింది ముఖ్యవిషయములు.

ఆంధ్రదేశమున కంతయు నిరుపమానకీర్తిని గలుగజేసిన అసమానమృదువున లలిత కవిత్వమహత్వమునకై ప్రఖ్యాతింపజేసిన మొట్టమొదటి కవిమహిమ క్రోశమారమునకుండు పదుగుసామన జన్మించి గోపవరంబునఁ జెరిగి యామండలమునకు, పేరు ప్రతిష్ఠలు కల్పించెను.

సమానప్రాధాన్యముగల స్త్రీపురుషుల మధ్య జేరగూడని సమాన సంఘము అభివృద్ధి చెందిన గాని దేశభక్తియందు కలుగజేరదు. ఈ తత్వమును గ్రహించిన యువరాష్ట్రభావముగల కొందఱు సోదరుల అభిమాన ఆదర్శములచే మహిళా సభలు జరగ గలిగినవి. పురుషులలో ననేకులు స్త్రీల కాశోభించుచున్న మందబుద్ధి, సహజభక్తియు మొదలగు నీచగుణములు సద్విద్యాభ్యాసముచే మాతృబుద్ధి గాంభీర్యము మున్నగు సుగుణములగు మాత్ర ప్రభుత్వమునవియు, విద్యాభ్యాసమువల్ల స్త్రీలకు దుర్గుణములవలనను వాదము కలిపివెణువ్యాయము ననుకరించుననియు విద్యాసంపాదనమువలనఁ బ్రయోజనము లనేకములు గలుగుట అప్రతిహతమైన యథాభిమతియుఁ బ్రతిపక్షిలకుఁ జెలియఁజేయుట వనకు గర్వవ్యాంకము. స్వభావభిమానముగల విద్యుషీయగు శ్రీమతి భండారు అచ్చయ్యగారి యబలాసచ్చరిత్రత్నమాల స్త్రీవిద్యా విశోసల దుర్వాక్కును బంధించుచున్నది.

స్త్రీ విద్యావిరోధుల చేతను గొప్పగ నెక్కువను ఇతరము బ్రాహ్మణము వ్రాసిన మహిదాసుడు రచనల్లియగు ఇతరాదేవియొక్క యనుగ్రహమునఁ బ్రసన్న విద్యాసంపత్తియే రచయిత్వమునకు హేతుభూతమైనందున మాతృనామనుఁ ప్రసిద్ధిరావలయునను భావముతో, దనబ్రాహ్మణమునకు ఇతరేయ బ్రాహ్మణుని పేరెడను. ఇతరేయని గౌరవించుట, విద్యావతి, లోకవంద్యయగు ఇతరాదేవిని బ్రస్తుతించుటయే కదా! ఆకాలమునందు ఋషులు స్త్రీలను నీచముగఁజూడక వారిని గౌరవించుచుండెడి. స్త్రీలసభలకు వెళ్ళిప్రసంగములు చేయుట, మంత్రద్రవ్యలగుట, గురుపరంపరలోఁజేరి యుపాధ్యాయులగుట, అస్త్రశస్త్రవిద్య లభ్యమిందుట, ధర్మోపదేశకుర్యాదుగ నంకుట, సహజములగుండెను. ఇన్నియేల జగత్సృష్టయైన మతాచార్యులందఱిచే భావ్యములువ్రాయఁబడిన వ్యాససూత్రములకు బీజము వాక్కులను తత్వకోవిదయగు సతీతిలకముచే రచింపఁబడిన యొకసూక్తమునందు గలను. అట్టివిద్యారవిష్టలు, లోకవంద్యలు, నిరుపమాన ప్రసిద్ధిచుటలు, విద్యావివేకవినయభూషణలు, సకలకాస్త్రకోవిదలగు మహానీయుల సంతతివారసులనును, నేడుకాఁగలపతితలమై, అనాగరికులమై, విద్యావిహీనులమై, లోకగర్హితులమై, తనరాదులతోఁచనియును. ప్రాచీనార్యస్త్రీలు విద్యకుప్రభుత్వస్త్రీల విద్యకును అపారభేదముకలదు. అకాలపునాఁకీర్తి (విద్య) నేఁడు గగనకుసుమయనునది. వారు కాలమహిమను గుగోనిన మహానీయులు, ఇప్పటివారలు కాలమును రిక్తిపుచ్చుటయందు మహాత్ములు, వారు అమోఘచనలు, పీరు న్యకప్రలాపలు.

ప్రాచీనార్యస్త్రీలవలెఁ బ్రస్తుతమును విద్యాకు లంఘించిన వారికి భూషణమైయుండిన సుత్రవర్తనము వీరియందుఁ గావరాకున్నది. విద్యకున్న సుత్రవర్తనమే ప్రధానముగఁ జరిగజేంపఁబడుటచే స్త్రీలు గుణవతులై, శీలవతులై మున్న ప్రక్షాంతింపెడిరి. సుత్రవర్తనము గలవారికి భావము లభింపమై ఉద్దేశము తానుపూరితమై యుండుటచే వారలు సత్వరంబులై, యోగ్యులై, తమ విధిక్రమముల నెఱవేర్చు గలిగియుండిరి. విధానకు కృత్యములను గ్రహముగఁ ద్రికరణార్థిగా నాచరించుచుండుటచే జన్మసాఫల్యము కలుగును. అట్టివారలు సాహ్వాభిములకంటె సాహ్వాభిములగు సుండెదగును అనిచెప్పి కనకమ్మగారు సద్భక్తివర్తనమునకు విద్యతో మాలము. సద్భక్తివర్తనము సలపచుకొనుమానములగునట్టి వివరించిచెప్పి విద్యను గూర్చి చెప్పవలె ఇట్లెడిరి:

విద్యమైన వైదికతను ఆలంకరింప గృహమే ప్రథమ పాఠశాల. భగవద్భక్తివితమంతయు గృహమునందు గలపు

తీతునుబట్టి ఏర్పడుచున్నది. గృహమునందు అట్టి తీతును గలపువారు ముఖ్యముగ స్త్రీలేకదా! వైశేషవ్రాతా మంతయు దగ్గిలోనే గడవవలసియుండుటచేఁబట్టి యుగ్గుపాలతో వలవడిన సర్వవి దుర్గుణములు నెద్దవాడైన పిచ్చుట సత్వవర్తనము దుష్ప్రవర్తనములకు లీజుప్రాయములై తనరాదులనును, విద్యారంతులు, కవిచంద్రులు, భూరకభావణులు, తేనోవంతులు, దేశభిమాన గర్వితులు దేశభక్తివర్తనమునకుఁ గానల యునన్న విద్యారంతులు కకముత్రులు, శౌర్యప్రభావలు, శీలవతులు, దేశసేవాపాద్యులగు తల్లులుండవలయు గదా? భగవద్దేశము తొట్టి యాస్థిత్యము తిరిగిపొందవలసి యుండి నచో భారతవర్షము విద్యావతులై, విశుభసంపన్నులై సుత్రవర్తనశీలలై, విశేషియులై పరగవలయు. భవిష్యద్భారత దేశాస్థిత్యమునకుఁగాని అభివృద్ధియునకుఁగాని భారతీయస్త్రీలే కారణభూతులగుచున్నారు.

స్త్రీకి గృహమే ప్రధానరాజ్యము. అట్టి గృహవిద్యచానియనకుఁ దగినవిద్య బాలికాపాఠశాలలందు గలపుటలేను. ఆంధ్రకుటుంబమునకు యోగ్యమైనవిద్య అభ్యసంపఁబడుటలేను. ఇహపరముఖసంధానకు మగువిద్య యలవడుటలేను. విద్యగలపువా రభ్యుత్థులు అగుటచే దోషగులు పాపగుచున్నది. అభ్యభాషాభ్యాసము మాతృభాషయందలి గౌరవాభిమానములను మట్టుపఱచుచున్నది. దేశచరిత్రములు మహాత్ముల జీవితములు, పతివ్రతల సచ్చరిత్రములు, దేశభక్తుల పరిశుద్ధజీవితములు, వీరమూతల పవిత్రచరిత్రములు, విద్యావతుల జీవితములు, ఆర్యనీతికథలు, మొదలగు దేశభక్తియనుకరములగు గ్రంథములు ఈ బాలికాపాఠశాలలయందు జరిపించుటలేను. ఇట్టి నిష్ప్రయోజనకరమైన విద్యనేర్చిన బాలికలు తల్లులై, స్వర్ణలై గృహములకెల్లు పవిత్రతం గల్పించగలరా? దేశభక్తివర్తనమున కెల్లు తోడ్పడగలరా? తమ సంరక్షిచారుం జెల్లు దేశభిమాన ముంకుంపఁ జేయగలరా? ఎన్నిమామూలు కలిగినను ఈ బాలికాపాఠశాలలవలనఁ జేయునను గావలసిన ప్రయోజనములు సుమారు నేరవు. దొరతనమునామోద భారముమోపక ఆంధ్రులందఱు దేశభిమాన ప్రేరేపక కమలము కట్టుకొని మైన బాతీయబాలికాపాఠశాలల నేర్పఱచి యందు సకల కళాకోవిదలై, సత్త్వవర్తనముగలిగి, దేశభిమానముగల సామంతుల నుపాధ్యాయులుగ నేర్పాటుగావించి, సంస్కృతాంధ్రములకుఁ బ్రాధాన్యమిచ్చి గృహవిద్యచానియను కావ్యకములైన సకలకళలను నేర్పించి నీతిమాన్ మలవఁజేసి సామ్రాజ్యమందు బుద్ధిని బ్రసరింపఁజేసి బాలికలను విద్యగఱపించిగాని దేశము శీఘ్రముగ లభివృద్ధిం జెందదు. ఆంధ్రభాషకు ఆద్యుపకృతియునైన సంస్కృతభాషాభ్యాస మత్యవసరము. పూర్వము ప్రతిభావంతును సంస్కృతభాషయే వాడవలెనుండెను. రత్న ఫేట పిత్తులవారి కొమార్తె తిలవాకెట సేదనీర్గువల్లు మండ్లగా దవతండ్రిలో శాస్త్రువాదమునకై వచ్చినపదిహేడు ఆ పిల్లలకు వానెందులకు వచ్చినది తెలియఁజేయు గా కలయంపి చల్లుచు నే ఆ బాలిక అగ్రయత్నముగ నామట్టునకు సరిపోవునట్లు స్త్రీ వివక్షితా మహమ్మదే వివాదకేలినిశ్చలే

సభకు జన్మమున్న తదుర్భర ఫేటపిత్తలే బ్రహ్మసూత్ర కృతలై ప్రసూతి కృతగృహ డసముఖకృత్య మణ్యుఖకృత్యుఖకృత్య దుర్మఖుః

అనుకోకమును ఆశువుగఁ జెప్పగ నాపండితుడు ఆమెవైచువ్యమునకు నాశ్వర్యమంది గత్తు ఫేటుని దర్శింపకయె వెడలిపోయె. ఇట్టివిద్యారంతులు, కమయత్రులు, నగు బాలికలు ప్రతియొక్క గృహమునకుండెన దేశ మతిశీఘ్రముగ లభివృద్ధింజెందుటకు ఏకొకతె యుండగలరా? స్త్రీలు ఎన్నివిద్యలైన నేర్వవచ్చును అపారజ్ఞానము సంపాదించవచ్చును గాని స్వభవబాలివిద్యలను నీతియతాచారములను విడనాడరాదు.

ఇట్టి బాతీయకళాశాలలన్నియు నొక స్త్రీ విశ్వవిద్యాలయము క్రింద నుండవలెను. ఆ విశ్వవిద్యాలయమునందు సంస్కృత ఆంధ్ర ఆంగ్లభాషలయందుఁ బ్రావీణ్యముగల సతీతిలకము లుండవలయు. ఇప్పుటిందుండి పాటుపడిన నిదియొకస్వల్పముగాక వాస్తవమై పరిగణించగలదు. స్త్రీయంత కావ్యగా రంతకాలముగాఁ స్త్రీవిశ్వవిద్యాలయము నెలకొల్పగలిగిన నాగో వివేకమేగదా! అట్టిమహానీయులు లోకవంద్యులు.

ఉదారస్వభావము దేశభిమానము శాస్త్రభిమానముగల ఆంధ్రులెల్లరు దీనికితోడ్పడి ఆంధ్రదేశమందలి ముఖ్యపట్టణములలో బాతీయబాలికా పాఠశాలలను నెలకొల్పి దేశసేవ చేయుదురని నమ్ముచున్నాను. ఆంధ్రస్త్రీల మగుచునను ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్కనగ యిచ్చినను ఈ కార్య మతి సులభముగ నెఱవేరగలదు. భగవంతుఁ డట్టి సంతకల్యము మన కందఱు కిప్పడే కలుగజేయుఁగాక.

మనసంఘమునందలి యువరాములను సంస్కరించవలయునని కొందఱు అభిలషించి పట్టుదలతోఁ బనిచేయుచున్నారు. వారు మూడు తెగలవారుగ నున్నారు. (1) సనాతన ధర్మపరాయణులు (2) ఆంగ్లభాషా పరిచయము గల హిందువులు. (3) బ్రహ్మసమాజ ఆర్యసమాజముల వారు అనిచెప్పి ఈ బాతులనుగూర్చి నేర్వవలసింది.

వాగ్రూపమైన శూరత్వమేగాని కార్యశూరత్వము గాన రాకయున్నది. వివాదములోనుండు ప్రాధానివివా వితంతూద్యాహముల నటుండనిచ్చినను అందఱిచే నామోదంపఁబడు ఇతర సంస్కరణములు వైతము ఆచరణములలోకి దీసికొని వచ్చుటలేదు. ఈభాగమును మనము పట్టుదలతోఁ బనిచేసికొంతవఱకు ఈ సంస్కరణము లతిశీఘ్రముగ ఆచరణములోనికివచ్చి దేశమునకు, సంఘమునకు తేమయు కలిగించును. సంస్కరణావశ్యకత గూర్చియు, విధానమును గూర్చియు, వ్యర్థముగ నవన్యసిండుటకన్న చాతుర్యములలో సంతృప్తి ఖలలో భోజనవివాహాది సంబంధములను గలుగఁ జేసికొని కన్యాశుల్క మకులములను హేయములుగఁ బరిగణించి ఆ యాచారముల మట్టుపఱచి, కన్నులు తెఱవని పసివిడ్డలకును బ్రచందజ్ఞానములేని పసిబాలికలకును బెండ్లిండ్లుమాని, స్వభాతియతవిద్యను గలపి, దేశభిమాన ముదయింపఁజేసి, సంఘమును బలపఱచ నాంధ్ర స్త్రీలందఱు ప్రయత్నించవలెను. ప్రాథవివాహ వితంతూద్యాహములు శాస్త్రీయములా? ఆచరణీయములా? అనునంతయు పురుష పుంగవులగు విద్యాంకులచే నొకవైపు చర్చింపఁబడుచున్నది. మఱియొకవైపు చర్చలతో నవసరములేక, సంఘముతోఁ గలయికలేక, రజస్వలవివాహములు, వితంతూద్యాహములు కొందఱు మతి మంతులచే జరుపఁబడుచున్నవి. కాని సంఘాభిప్రాయము వాని కనుకూలముగఁ బరిణమించుట యొన్నటికో! సంఘాభిప్రాయమును దృఢపఱచుటకే ఈసంఘసంస్కరణసభలు, వర్ణాశ్రమసభలు సనాతన మండలసభలు, ప్రతిసంవత్సరము జరుగుచున్నవి. విద్యాభివృద్ధి యైనకొలది వివాదములు తగ్గునని కొందఱు పండితుల యభిప్రాయము.

వితంతువులకు బ్రహ్మచర్యమే ఉత్తమమని వీరందఱిచే నంగీకరింపఁబడుచున్నది. తదనకులముగ బ్రహ్మచర్యవ్రతముఁ బూనిన వితంతువులు ఉపాధ్యాయులుగను, వైద్యునికెన్నా ప్రవీణుర్యాదుగను దరుజీవితములను దేశమునకై ధారవోసిన దేశము త్వరలో నభివృద్ధింజెందును.

ఈ మహిళామహాసభలు ఏటేను బుట్టి గిట్టుచున్నవి. వీనికి స్థిరత్వము గల్పించినగాని ఈసభలు సంతతాభివృద్ధికరములగు సుండవు. ఆంధ్రదేశమందు స్త్రీ సమాజములన్నియుఁజేరి యొక స్థాయిసంఘము నేర్పాటుఁగావించి ఆసంఘమునకు కార్యదర్శిని నియమించి దానికివలయు ధనమును అన్ని సమాజములు భరించుచుఁ గొంతస్థిరమైనవనిని జేసినగాని ఈసభలవలనఁ బ్రయోజనములు అందఱికిని విదితములు కానేరవు. దీనికై గట్టి ప్రయత్నములజేసి ఈసంవత్సర మిసభయందు అనేక స్త్రీసమాజప్రతినిధులుగ వచ్చిన మీరందఱు స్థాయి సంఘమేర్పాటు గావించుదురని నమ్ముచున్నాను.

అధ్యక్షురాలి యువనాస్వామి.

సభాధ్యక్షురాలగు కాశీనాథుని రామా బాయమ్మగారి అధ్యక్షోపన్యాసమునుండి ఈ క్రింది ముఖ్య విషయములు ప్రకటితములు.

సింహపుర ప్రశంస.

ఎనిమిదవ మహిళామహాసభ సమావేశమైన యీ విశ్రమసింహపుర మాంధ్రదేశమునందు సుప్రసిద్ధి గాంచిన ప్రాచీననగరము. ఈ పురము పూర్వకాలమునందు శూరులకు కవులకు వాసస్థలము. ఆంధ్రవాఙ్మయమున కవిప్రహ్మ యని ప్రసిద్ధి పడెనన తిక్కనసోమయాజి కి సింహపురము నివాసస్థానము. ఆ కవిసార్వభౌమునకు కృతిపతి యైన హరిహర నాథుని యాలయము నదీగర్భ మైనను, ఆ దేవాలయము స్త్రీ తిర్థస్థితియు గావించుకొనుటచే మఱింత పవిత్రమైన పిహాకిని నేఁటికిని కూలంకషముగ ప్రవహించుచున్నది. ఆరణ్యపర్వశేషము నాంధ్రీకరించిన ప్రబంధపరమేశ్వరుండును సర్వజ్ఞుఁడని ప్రఖ్యాతి పడెనన నాచనసోమయాజును అభినవదండి యని పేరొందిన కేశవయు రామానుజయు నాంధ్రీకరించిన గోపి

నాథుడును నెల్లూరు మండల వాసులు. ఆంధ్రకవయిత్రులందు పేరొంది రామానుజమును గురించిన మొల్లకును, వేదాంతకీర్తనలను మఱికొన్ని ప్రశస్త గ్రంథములను రచించిన తరిగొండ వెంగమాంబకును, నెల్లూరు మండలము నివాస స్థలము. పూర్వకాలమున సయితము విద్యావతులకు వాస స్థలంబైన నెల్లూరుమండలమునకు విక్రమసింహ పురము ప్రధాననగరము. ఈ సుప్రసిద్ధపురమునందు సమావేశ మగుటయే ఈ యాంధ్రమహిళామహాసభ స్వాగత్యుత్తముగ జరుగు ననుటకు నూచనగా నున్నదని సంకల్పించుచు, ఈ మహాసభను నిర్విఘ్నముగ కొనసాగించుటకు భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాను.

పిమ్మట రామాభయవృద్ధుల యధ్యక్షియమునకు గూర్చి నూచించి పూర్వము పురుషులచే చేయబడుచున్న పరిశ్రమలను ఇతర కార్యములను స్త్రీలచే నిర్వహింపబడుచున్నవని చెప్పి, బ్రిటిషుబజయముకొఱకు మనప్రాధికారము లని ఘడివి ఇంకను ఇట్లనిరి.

స్త్రీల ప్రయోజకత్వము

భగవంతుడు సృష్టిపరిణామమునకై స్త్రీ పురుషులను సృజించినాడు. స్త్రీ పురుషులు లోకప్రసవమునకు కారకులు. సృష్టినితలయరూపంబైన సుసారమునందు స్త్రీలకును పురుషులకును సమానబాధ్యత గలదు; సమానాధికారముగలదు; సమానసామగ్గ్యము గలదు. సుసారనిర్వహణమునందు పురుషులకంటెను స్త్రీలకే యధికమైన ప్రమేయము గలదనియు సువర్ధింపగును. లోకస్థితికి మూలమైన విద్యలు సంపదలు శుభములు దేవ్యభీనములని మహర్షులు గ్రహించుటవలనను సాంఘికవ్యవస్థయందు స్త్రీలకుగల గౌరవము విడితమగుచున్నది. ప్రాచీనకాలమునం దార్యసంఘమున స్త్రీలకుగల గౌరవమునకును స్వాతంత్ర్యమునకును విభాసమునకును వేదములు పురాణేతిహాసములు ప్రమాణములు. జ్ఞానసముపాగ్ధమునందు స్త్రీపురుషులకు సమానాధికారము సమానసామగ్గ్యము గలదు. గాగ్గిమైత్రేయ వాగ్దేవుల బ్రహ్మజ్ఞానమున, సీతా సావిత్రి లోనామద్రల పవిత్రచరిత్రమున, దేవహూతి మదాలసల పరిజ్ఞానమున, స్త్రీల జ్ఞానసంపత్తికిని సౌఖ్యమునకును నిదర్శనములగ నున్నవి. కాని, కాలక్రమమున మన దేశమునం దీ స్థితి యంతయు మాతినది. స్త్రీలయెడ విద్యాస్వాతంత్ర్యములు నామ మాత్రావశిష్టము లైనవి. మన సంఘము సువర్ణభారతీభిక్షమై వృణ్యయపీఠముపై కట్టబడిన మహాగృహము; లోకీలమై యోగము లున్నది వన సంఘమునీ యుపద్రవమునండి కాపాడి సముద్ధరించుటకు స్త్రీల విద్యాస్వాతంత్ర్యములు వృద్ధి పొందవలసియున్నవి. స్త్రీలు విద్యాస్వాతంత్ర్యములు లేక అజ్ఞానాంధకారమున నునిగియున్నంత కాలము పురుషులు తమ పురోవృద్ధికై చేసెడి ప్రయత్నము లన్నియు విఫలము లగుచుండును. పురోవృద్ధికై పురుషులు చేసెడియత్నములు స్త్రీల సహకారము కలిగినపుడు బలపడి ఫలవంతము లగును. మనదేశమునం దుత్పన్నము లైన స్త్రీవిద్యాస్వాతంత్ర్యములు బ్రిటీషు పరిపాలనము క్రింది తిరిగి తలయెత్తుచున్నవి. చల్లనిబ్రిటీషు పరిపాలనా ప్రభావమువలననే నేడు మన శుభస్థితికి కారవలసిన విషయములను గూర్చి చర్చించుటకు సదుపాయములు కలిగినవి.

మహిళా మహాసభ.

ఆంధ్రమహాసభ యంతర్యమున నాలుగు పర్యాయములు మాత్రమే సమావేశమైనది. ఆంధ్రమహిళా మహాసభ యేడుసార్లు సమావేశమైనది. ఆంధ్రస్త్రీలయందు కలిగిన వివేకోదయమునకు మహిళామహాసభ స్త్రీ సమాజములు నిదర్శనములు. తెలంగాణ దేశమునందు ముఖ్యపట్టణములలో స్త్రీసమాజములు స్థాపింపబడి స్త్రీల పురోవృద్ధికై పాటుపడుచున్నవి. ఈ మహాసభయందు వివిధప్రాంతములనుండి వచ్చిన నారీమణులు తమ యభివృద్ధికి సాధనము లగు విషయములను చర్చింపవచ్చును. ఆ చర్చల ఫలమును ప్రజలకును పాలకులకును తెలుపుటవలన కూడ కొంత లాభము మనకు కలుగగలదు. మహాసభయందు బాగుగ చర్చించి నిష్కరించిన విషయములు కార్యరూపమును దాల్చుటకై మనము నిరంతరము పాటుపడినఁ గాని మన తీర్మానములవలన విశేష లాభముకలుగను. ఆప్రయత్నములను గావించుటకై యొక స్థానికసంఘము నేర్పవలసి అసంతృప్తిరాంతయు ఆంధ్రస్త్రీల వృద్ధికై పాటుపడుట కేర్పాటు లొనర్చుటయుక్తము. ఈ విషయము నీ మహాసభనారు యోచించి నిష్కరించురుగాక.

విద్యాస్వాతంత్ర్యములు

మానవుల వికాసమునకు విద్యయు స్వాతంత్ర్యమును ప్రధానసాధనములు. విద్యను వ్యాపింపజేసిన, స్వాతంత్ర్యము తనంతట వ్యాపించును. స్వాతంత్ర్యమున్నచో విద్యయు వ్యాపించును. విద్యాస్వాతంత్ర్యములు లేనిసంఘములు వికాసవిహీనములై నిష్ప్రయోజకములై యుండును. ఆంధ్రదేశమున స్త్రీ విద్య హీనస్థితియందున్నది. స్త్రీ విద్యాభివృద్ధి కవశ్యమైన ప్రాథమిక పాఠశాలలు గాని మాధ్యమిక పాఠశాలలు గాని ఉన్నత పాఠశాలలు గాని దేశమునంగు లేవు. ఆంధ్రదేశమున గల 80 లక్షల మంది స్త్రీలకును 1553 ప్రాథమిక పాఠశాలలును 7 మాధ్యమిక పాఠశాలలును మాత్రమే కలవు. ఆంధ్రదేశమునందు తెలంగాణ భాషను వ్రాయున చదువను నేర్చిన స్త్రీలు 61,370 మందియు, పురుషులు, 8,19,860 మందియు; ఆంగ్లభాషను వ్రాయున చదువను నేర్చిన స్త్రీలు 1,133 మందియు, పురుషులు 68,166 మందియుగలరు. ఇట్లు సంగ్రహించిత నెరిగియుండును. కాని, 80,00,000 మంది స్త్రీలలో 70,000 మంది స్త్రీలు మాత్రమే వ్రాయున చదువను నేర్చిన వారయినపు డెన్నియుగములకైనను మన దేశమున స్త్రీవిద్య విశేషముగ వ్యాపించునని నమ్ముటకు పీలులేకున్నది. ఈవిద్యాగంధము గల స్త్రీలలో 18,000 మంది క్రైస్తవమతమున విద్య క్రైస్తవమతమున విద్యాపించుటకును హిందూ స్త్రీలలో విశేషముగ వ్యాపింప వుండుటకును కారణము వలయునన్ని విద్యాలయములు లేకుండుటయు బాహ్యవివాహములనని విషయమును పరిశీలించి నపుడు విశద మగుచున్నది. హిందూ బాలికల కాటవయేట నక్షరాభ్యాసము చేసినవారూ 12-వ యేటికి విద్యను పూర్తిచేసి సుసారభారము వహించుచున్నారు. ఈ యాచేంద్రలోను బాలికలు అంగకణితమును వాచకమును లేఖనమును అధ్యసించెదరు. ఈ చదువునకు తోడుగ కొంచెము కుట్టుపనిని సయితము నేర్చుకొనగలుగుచున్నారు. ఈ విద్యాభ్యాసమువలన బాలికలకు జ్ఞానోదయము కలుగుటకు లేగిన విద్య పట్టునడుటకు బోత్తిగ పీలులేకున్నది. బాలికల విద్యాభ్యాసన కాలపరిమితిని విస్తరింపజేయుట వలనను విద్యావిధానమునందు మార్పులను గావించుటవలనను విద్య యొక్క యుపయోగము విస్తరింపటకు పీలు కలుగగలదు.

విద్యావిధానము-విద్యాక్రమము

అంతరగ మామె విద్యాప్రయోజనములను గూర్చి నడిచి ప్రస్తుతకాలమందు విద్యయంతయు ఆంగ్లభాషా మూలముననే గ్రహింపబడుచున్న ముందాంగ్లభాషను నేర్చుకొనుటకు విశేష కాలము వ్యయమగుచున్నదనియు, విద్య రాజకీయోన్యోగముల కొఱకే నేర్చుకొనబడుచున్నదనియు చెప్పి ఇంకను ఇట్లనిరి. విద్యావ్యాపంగ మంతయు పరభాషాముఖమున జరుగుట వలన మాతృభాషయందుఁ గాని పరభాషయందుఁ గాని యవశ్యమైన పరిజ్ఞానము కలుగుట లేదు. ప్రస్తుతము గల విద్యావిధానమువలన అవకాలమైన పరిజ్ఞానము కలుగనపుడు పరిజ్ఞానమును కలుగజేయగల విద్యావిధానము నవలంబించుట శ్రేయోదాయకము. మాతృభాషాముఖమున విద్యావ్యాసంగము జరుగునపుడు మాతృభాషయందు మంచి పాండిత్యము కలుగును. విజ్ఞానమును సంపాదించుటకు మంచి సాధనం చేర్చుడును. మాతృభాషా ముఖమున స్త్రీలకు కలుగగల విజ్ఞానము బాలికాబాలికలకును సామాన్య జనలకును సులభముగ పట్టునడును. ఆంగ్లభాష నభ్యసించుటకై వినియోగపడెడి కాలము విజ్ఞానమును గడించుటకై వినియోగపడిన, విద్యాభ్యాసము సుకరమై ప్రజలయందు జ్ఞానము సులభముగ వ్యాపించును. ఈ ధర్మము ననుసరించియే కర్వేపండితుడు పునహానగరమున మహిళామహావిద్యాలయమును స్థాపించెను. అని తద్విద్యాలయమును గూర్చి రామాభయవృద్ధులగు కొంతతడవు నుడిచిరి.

విద్యాప్రవృత్తి.

విభ్యాతవనితల జ్ఞానవిశేషము కనుగొనినపుడు జ్ఞానరంగమునందు స్త్రీపురుషులకు సరిహద్దును నిర్ణయించుట యొకరికి సాధ్యము? కాని, సామాన్యముగ విద్యాప్రవృత్తికి మితి నేర్పబడుటవలన సుఖసంపదలకును విశ్వవికాస మునకును విద్యాప్రవృత్తి సాధనంబగుచున్నది. ప్రస్తుతము మన దేశమున గల విద్యాక్రమమును మన జాతిమతధర్మతత్వములనెఱుంగని ఆంగ్లపండితులను ఆంగ్లవిద్యానికాయులు నిష్కరించిరి. ఆరంభపాఠశాలలలో మన మతసాంప్రదాయాచారముల కనుకూలమైన విద్యాక్రమము నెలకొల్పబడలేదు. ఆంగ్లవిద్యాధికారులు తమ దేశమునందుగల విద్యావిధానములే మనకును అనుకూలము లని నమ్ముచున్నారు. పాలకు లీ పద్ధతిని విద్యాశిక్షణక్రమమునందవలంబించుటవలన, విద్యాభ్యాసము వలన కలుగగల బ్రయోజనము కలుగుట కవకాశము లేకున్నది. మహిళా మహావిద్యాలయములలో విద్యాక్రమము

నందు స్త్రీవిద్యాప్రవృత్తి కవశ్యము గాని విషయములను తర్కించి వారి ప్రవృత్తి కవశ్యమైన విషయములను కల్పింపబడు క్తము. సభలో చర్చించుట కేర్పాటు చేసిన 5, 6, 9 చిత్తు తీర్మానములం దీ విషయము వ్యక్తపరిచబడినది.

మాతృభాష

బాలికాపాఠశాలలందు ఆంధ్రబాలికల కుపయోగకరమైన విద్యాక్రమము నేర్పాటు చేసి మాతృభాషాముఖమున విద్యాప్రచారమును గావించుటవలన విద్యావ్యాపన మునకు సదుపాయములు కలుగును. ఆంధ్రస్త్రీలకు మహిళావిశ్వ విద్యాలయమును స్థాపించుటకై కర్వేపండితునిగ జూలిన స్త్రీ విద్యాభిమానియు కాన్యవంతులైన ఆంధ్రదేశమునందు బయలుదేరినవారు. ఇంతర్యమున ఆంధ్రుల నిష్ఠాభావము క్రింద నొక మధ్యమపాఠశాల యొనరు లేదు. ఒక మధ్యమపాఠశాలను స్థాపించుట సాధ్యము గానపుడు మహిళావిశ్వవిద్యాలయస్థాపన మెట్లు సాధ్యము కాగలదో తెలియకున్నది. విద్యాశిక్షణము మాతృభాషాముఖమున నడచినను రాజభాష యైన యాంగ్లభాషను కర్వేపండితుడు విస్మయపలేదు. ఆంగ్లభాష మహిళామహావిద్యాలయమునందు నిర్బంధ పఠనీయమగు రెండవ భాషగ నేర్పబడవలెనని, ఓషిక గల యాంధ్ర మహిళలు ఆంగ్లభాషను గూడ నభ్యసించుట లేని, జ్ఞానమును గడించుట కాంగ్లభాషయు సాధనముగా నుండును. ఆనధ్రభాషయందు జ్ఞానము కలిగిన వెలక, ఆంగ్లభాష నభ్యసించుట నుకరము. ఆంధ్రభాష సరళము, లలితము, మధురము. మధురమైన మన మాతృభాష యాధారముగా, దేశమునం దంతటను స్త్రీవిద్యావ్యాపనము సాధ్యము కాగలదు. ఆంగ్లభాషాముఖమున జనసామాన్యమునందు విద్యను వ్యాపింపజేయఁజూనుట కష్టప్రయాసము. విద్యాప్రవృత్తికి స్వదేశభాష యాధారభూతముగ నుండినచో కళలు శాస్త్రములు వృద్ధిలును. విజ్ఞానము దేశము నందంతటను వ్యాపించును. కాన్యరచన సుకరమగును. దేశమునందు పూర్వకాలమున వలె బ్రహ్మవాదియు విరుషులు కవయిత్రులు బయలుదేలి సంఘమున కపూర్వమైన గౌరవమును శోధన కలుగజేయగలరు. విద్యాభిమానులు భాషాభిమానులును మాతృభాషాభిమానము వహించి ఆంధ్రభాషనే నేయుట విద్యావ్యాపనమునకు సాధనము కాగలదు. లోకమునందు స్త్రీలకు పురుషులకు సకల విద్యలు స్వభగ్యమును నిర్వహించుటకై యేర్పడినవి.

మానవధర్మము.

లోక ప్రవృత్తియందు మానవస్థితి వాండుటకు పురుషులకుగల సాధనములు గాని యవకాశములుగాని స్వాతంత్ర్యముగాని స్త్రీలకు లేకపోవుటయే కాక, వారికి పాఠమైన ప్రతిబంధకములుకూడ గల స్త్రీలు వెలుకబడి యుండుటకీడియే ముఖ్యకారణము. ఈ ప్రతిబంధకములు తొలగి స్త్రీలకు విద్యాస్వాతంత్ర్యములుకలుగుటవలనలోకస్థితి బాగుపడును. లోకస్థితి కవసరమైన విద్యాప్రవృత్తి విషయమున దేశకేశములలోను సంఘసంఘములందును భేదములు గలవు. విద్యాప్రవృత్తికి ప్రయోజనములు రెండు: మొదటిది, సాంఘికము, రెండవది పాఠశాస్థిక మని చెప్పి వీరినిగూర్చి విశేషముగ వివరించిరి.

సతీధర్మము, మాతృధర్మము

పవిత్రములైన సతీధర్మము మాతృధర్మము విశ్వవ్యాప్తములై ప్రకాశించుచున్నవి. లోకస్థితికి సతీధర్మము మాతృధర్మము మూలబీజములు. సతీధర్మమువలననే సంసారము ధర్మాగ్రకామమోక్షరూపంబైన పురుషార్థములసిద్ధికి కారణంబగుచున్నది. బలవంతపుఁడెట్టి పురుషారాధానము అస్వాతంత్ర్యము ప్రసవము రాణివాసము అలంకరణము-ఇవియే సతీధర్మములను ప్రసవకలదు. సతీధర్మమున కీ భావము లనవశములు. నిష్కలంకమైన ప్రేమ నేననిగ్రహము త్యాగము సతీధర్మమునకు లక్షణములు. సతీ సావిత్రీ దమయంతి చంద్రురతి మొదలగు పురాణాంగనల సతీత్వమునకు ఆసాధ్యుల నిగ్రహము త్యాగవలము ధర్మాగురవై మూలకారణములు. విద్యాప్రవృత్తియందు గృహనిర్వహణమున కవసరమైన శాస్త్రములు కళలు స్త్రీల విద్యాక్రమమునందు ముఖ్యాంశము లనియెంచబడుచున్నవి. పాకశాస్త్రము ఆరోగ్యశాస్త్రము గానము చిత్రకళ. ఉపనయము మొదలగు విషయముల ను స్త్రీలు సంసార భారమును నిర్వహించుటకై యభ్యసించ వలసియుండును. ఈ విషయములందు లోకానుభవమువలన కలుగజ్ఞానమునకు శాస్త్రజ్ఞానము తోడ్పడిన, గృహభారాభివ్యాసము సుకరమగును. సమానావేశము లున్నపుడు వేదా

శక్తియును స్త్రీలు పురుషులకు తీసిపోరని స్త్రీల చరిత్ర ములను పరిశీలించినచో స్పష్టము కాగలదు. స్త్రీలు రాజ్య ముల నేరిరి. కావ్యములను రచించిరి. శాస్త్రపరిశోధన లను చేసిరి. ధర్మము నుపాసించిరి. బ్రహ్మత్వమును పొందిరి. వస్త్రమానకాలమునం దున్న సప్తకలలో స్త్రీలును పురుషుల వలెనే యుత్తీర్ణులగుచున్నారు. కాని, స్త్రీవిద్యాభివృద్ధికి పురుషవిద్యాభివృద్ధికి చేయబడిన ప్రయత్నము లందు శతాంశమును వ్యయమునందు దశాంశమును చేయబడుట లేదు. హిందూదేశమునందు విద్యావ్యయమునకై వినియో గపడి 11 కోట్ల రూపాయలందును 80లక్షలు మాత్రమే స్త్రీ విద్యాభివృద్ధికి వినియోగపడుచున్నవి. పురుషుల విద్యాభ్యాస మునకు గల విద్యాలయములం దొక పా లయినను విద్యాల యములు స్త్రీల విద్యాభ్యాసమునకు లేవు. విద్యాభ్యాసము చేయుటకు కావలసిన సాధనములు లేనపుడు విద్యావ్యాపన ము సాధ్యము కాదు. పురుషుల విద్యకువలె స్త్రీల విద్యకును విశేషముగ ద్రవ్యమును వినియోగపఱచినపుడు, స్త్రీవిద్య వ్యాపించి సంఘము బాగుపడగలదు.

వివాహాధర్మము.

శతీధర్మము బాగుగ నిర్వహించుటకును లోకస్థితికి లోడ్డును టకును స్త్రీలు దేహబలమును మనోబలమును ఆత్మజ్ఞానమును కలిగి యుండవలెను. స్త్రీలకు దేహబలము లేనపుడు దుర్బల సంతానముకలుగుటయు జాతిక్షీణించుటయు సహజము. మన దేశమునందు పిల్ల పుట్టినతోడనే పెండ్లి జేరములు జరుగును. బాలికలకు పక్షేంద్రలోపల పెండ్లి యగును. వారు పశుమూ డేంద్రకు పిల్లల తల్లులగుదురు. దేహవికాసము లేని తల్లులకు దేహవికాసము లేని బిడ్డలు పుట్టుట వింతకాదు. తల్లులకును పిల్లలకును అనారోగ్యస్థితి సహజవృద్ధి యగును. అతిబాల్య వివాహమువలన మన సంఘమున కపరిమితమైన నష్టమును దుర్భరమైన దుఃఖమును కలుగుచున్నది. 1911-వ సంవత్సరపు జననమరణముల లెక్కలప్రకారము 10 ఏండ్ల లోపల పెండ్లి యయిన బాలిక లాంధ్రదేశమునందు 1,24,000 మంది కలరు. చెన్నరాష్ట్రమున అయిదేండ్లుదాటిన వితంతువులు 788 మందియు, ఇరువదేండ్లుదాటిన వితంతువులు 76,000 మందియు కలరు. అతిబాల్యవివాహములు నిర్బంధ వైధవ్య మునకును అకాలమరణమునకును కారణము లగుచున్నవి. బాలికలకు పక్షేంద్రలోపల పెండ్లి చేయుటయు నిర్బంధ వైధవ్య మునకు పాలుపఱచుటయు మనసంఘమునకు కళంకమును కలిగించుచున్నవి. నిర్బంధ వైధవ్యమును తొలగించి పునర్వి వాహాచారమును వ్యాపింపజేయుటకై సకలకష్టముల కోర్చి పాటుబడిన రావుబహద్దరు పీఠేశలింగము పంతులుగారు మన కృతజ్ఞతకు పాత్రులు. సంఘమును వృద్ధిచేయుటకును పోషించు టకును స్త్రీలకు సత్వమేర్పడినది. అతిబాల్యవివాహములవల న సత్వమునకు భంగము కలుగును. బాలెంతచావులు వృద్ధి యగును. శిశుమరణములు హెచ్చును. చెన్నరాష్ట్రమునందొక యేడు నిండని బాలబాలికలు సంవత్సరమునకు రమారమి 2,85,000 మంది మృత్యుదేవత వాతంబువచ్చుచున్నారు. స్త్రీల యశాల మరణములకును శిశుమరణములకును బాలవితంతు వులకును దుర్బలసంతానమునకును నిరతానారోగ్యస్థితికిని కాగ ణంబైన అతిబాల్యవివాహములు పోయినచో గాని మనసంఘము బాగుపడి మనకు శుభస్థితి కలుగనేరదు. ఆంధ్రదేశమునందు యౌవనవివాహములు మెల్లమెల్లగ వ్యాపించుచున్నందులకు సంతసము కలుగుచున్నది. ఆ వివాహములు మన పురోవృద్ధికి శుభసూచకములుగ నున్నవి. స్త్రీల యారోగ్యరక్షణమున కును విద్యాభివృద్ధికిని బాల్యవివాహము పోయి యౌవన వివాహాచారము వ్యాపింపవలయును. మహానల కాలమున యౌవనవివాహములు సదాచారముగ నుండినట్లు మన శాస్త్ర ములందు దృష్టాంతములు గలవు. కాని, కాలక్రమమున ఆ సదా చారము పోయి యౌవనవివాహముల పురుషములైనవి. స్త్రీల యందును పురుషులయందును విద్యవ్యాపించి విజ్ఞాన ముద యించుటవలన యౌవనవివాహములు తిరిగి వాడుకకు వచ్చు చున్నవి. ఈ సంధిసమయమునందు పామరాభిప్రాయములకు భయపడక భైర్యసాహసములకు పూని యౌవనవివాహము లను చేసికొనిన యాంధ్రనారీమణులు మన ప్రళంసలకు పాత్రులు. ఆ నారీమణుల మార్గము క్రమముగ మన సంఘము నందు హాడుకకు వచ్చియెడల సతిధర్మము సంసారమునందు స్త్రీపురుషుల సుఖస్థితికిని మంచి సంతానమునకును సాధనమై లోకస్థితికి కారణము కాగలదు. దేహబలవర్ధన మునకు విద్యావృద్ధియందు స్త్రీల కుపయుక్తమైన వ్యా యాచక్రమును నవలంబించుట ప్రయోజనకరము. పాతశాల

లందును గృహములందును స్త్రీల యారోగ్యరక్షణమున కను కూల మైన వ్యాయామక్రమము నవలంబించుటవలన స్త్రీ లారోగ్యవతులై, మానవవికాసము సుకరము కాగలదు.

ఇట్లు దేహబలమును గూర్చియు బాల్యవివాహములను గూర్చియు నుడివి దేహబలమునకు దోడు మనోబలమునందేవ గాని సత్వత్వమును జన్మవికాసమును గలుగవని నుడివెరి.

ఆంధ్రస్త్రీల విద్యాస్థితి

భరతఖండమునందు స్త్రీవిద్య పీనస్థితిలో నున్నది. వంగరాష్ట్రము బొంబాయిరాష్ట్రములందు గల స్త్రీవిద్యాభి వృద్ధి చెన్నరాష్ట్రమునందు లేదు. చెన్నరాష్ట్రమున కైప్ర వాంగనలందు గల విద్యాభివృద్ధి హిందూకుందరులందును, దక్షిణభాగమునందు గల విద్యాభివృద్ధి ఉత్తరభాగములం దును లేదు. ఆంధ్రస్త్రీలు విద్యావిషయమున వెనుకబడి యుండుటకు కారణము వారి విద్యాభ్యాసమునకు తగిన సదు పాయములు ఆంధ్రదేశమున లేకుండుటయే అని తెలియు చున్నది. ఆంధ్రదేశమునందు దొక కళాశాల మైనను స్త్రీలకు లేదు. చెన్నరాష్ట్రమునందు గల 42 బాలికామధ్యమపాఠ శాలలయందును 7 మాత్రమే ఆంధ్రదేశమున గలవు. చెన్న రాష్ట్రమునందు గల 1558 బాలికా ప్రథమపాఠశాలలందును 554 మాత్రమే తెలుగు జిల్లాలలో గలవు. ఉపాధ్యాయు నుల పాఠశాలలు చెన్నరాష్ట్రమున 22 ఉన్నను, తెలుగు దేశమునందు 8 మాత్రమే కలవు. ఇతరవృత్తులకు నేర్పడి పాఠశాల తెలుగు దేశమునందు దొకటియు లేదు. ఇంతవఱకు ను పట్టపక్షిలలో నెగ్గిన యాంధ్రహిందూ నారీమణులు లే రు. ప్రథమపాఠశాలలందు 40,000 మందియు, మధ్యమపాఠ శాలలందు 500 మందియు మాత్రమే ఆంధ్రబాలికలు చదువు కొనుచున్నారు. ఉపాధ్యాయుని వృత్తియందు 120 మంది యాంధ్రస్త్రీలు మాత్రమే కలరు. ఈ స్థితి మాత్రమే తెలుగు దేశ మునందు విద్యాలయములు విస్తరిల్లి విద్యాభ్యాస విషయ మున స్త్రీలకు ప్రత్యేక సదుపాయము లేవనెడినచో కాని, స్త్రీ విద్య వ్యాపింపనేరదు. స్త్రీవిద్య వ్యాపించుటకు తగిన సదు పాయముల నేర్పాటు చేయుట పాలకులకును విద్యాభిమాన ము గల ప్రజలకును ధర్మము. వైది వివరించిన లెక్కలను పరి శీలించినపుడు, ఆంధ్రదేశమునందు స్త్రీవిద్య వ్యాపింపఁ జేయుటకై పాలకులు తగిన శ్రద్ధను వహింపలే దని విశద మగుచున్నది. పురుషుల విద్యావాసము విషయమున కూడ పాలకులు అలసత్వమునే చూపుచున్నారు. ఈ లోపమును నివారించి ఆంధ్రుల సర్వతోముఖాభివృద్ధి కుజ్జీవమును కలి గించుటకై ఆంధ్రోద్యమ మారంభ మైనది. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాల యమును ఆంధ్రరాష్ట్రమును స్థాపితము లైనపుడు పురుషుల విద్యవలె స్త్రీవిద్యయు ఆంధ్రదేశమున వేగముగ వ్యాపించు టకు సదుపాయము లేర్పడగలవు. ఆంధ్రోద్యమమును సాధిం చుటకు స్త్రీలును నుత్సాహముతో పాటుపడుటవలన స్త్రీ విద్యా స్వాతంత్ర్యములు వ్యాపింపఁ గలవు. ప్రభుత్వ ము వారు ముఖ్య పట్టిణములందు స్త్రీలకు మధ్య మపాఠశాలలను స్థాపింపవలె నని ప్రజలు వారికి విన్నవించు చుండవలయును. పురపాలనాధికారులు క్రమిపట్టణము నందును బాలికలకు ప్రథమపాఠశాలలను స్థాపించి స్త్రీవిద్యా వ్యాప్తి నునకు ప్రోత్సాహమును కలుగఁజేయవలసి యుండును. ఆంధ్రదేశమునందలి యేడు మధ్యమ పాఠశాలలయందొక పా ఠశాల యయినను ప్రజలు నిర్వహించునదిలేదు. ఆంధ్రదేశమున ఆంధ్రుల ప్రాణాపత్యము క్రింద నుండఁగల యున్నతపాఠశాల లను స్థాపించి జాతీయభావమున కనుకూలముగ విద్యను కళల ను నేర్పుటకు ప్రయత్నించుట ఆంధ్రుల యాత్మగౌరవరక్షణ మునకు ను పురోవృద్ధి కిని మార్గ మైయుండును. స్త్రీవిద్యావ్యాపనకై కైప్రపులు చేయు ప్రయత్నములు ప్రళంసాపాత్రములు. కాని, హిందూమతధర్మములను సాంప్ర దాయాచారములను బోధించుటకు తగిన విద్యాలయములు లేకుండుట గొప్ప కొఱతగ నున్నది. ఆంధ్రస్త్రీలకు వారి మాతృభాష నైనను బాగుగ నేర్పుటకు తగిన విద్యాలయ మొకటియు ఆంధ్రదేశమునందు లేకుండుట సంతాప కరము. విజ్ఞానచంద్రికా పరిషత్తు వారు ను నరసాపురము తాలూకా పురోవృద్ధి సంఘమువారు స్త్రీ విద్యాభివృద్ధికై చేయుచున్న ప్రయత్నములకు మన కృతజ్ఞతను తెలుపుచున్నాను. కొండ వేంకటప్పయ్యసంతులు గారు స్త్రీవిద్యాభివృద్ధికై ప్రతిష్ఠింపఁదలచిన కారదా నికేతనము స్థాపితమై ఆంధ్రస్త్రీల పురోవృద్ధికి తగిన నిలయ మేర్పడు నని నమ్ముచున్నాను. కర్వేపండితుడు పునహా నగరమునందు స్థాపించిన వితంతుశరణాలయమును బోలిన శరణాలయమును

ఆంధ్రదేశమునందు స్థాపించినచో, అది బాలవితంతువుల నుద్ధ రించుటకును స్త్రీలకు విద్యావకతులుగ చేసి వారికి స్వతంత్ర జీవనాధారమును కల్పించుటకును సాధనము కాగలదు. విద్యావతుల యి న స్త్రీల సహాయము లేక పురుషు లీ కార్యమును నిర్వహింపఁ గలరు. కర్వేపండితుని విజయమునకు మహారాష్ట్రవనితల సహకారము సహాయభూత మైనది. చెన్నపురియందు సుబ్బలక్ష్మయ్య గారు స్థాపించిన శరణాలయమువలన బాలవితంతువులకు కొంత యుపకృతి కలుగుచున్నది.

స్త్రీలకు మహాదాక్షిణ్యములు శారము సహాయము నిగ మాము సహజగుణములు. భారత స్త్రీల సాహిత్యము ప్రాచీనకాల మునుండియు పరంపరాగతమై లోకమునందు ప్రసిద్ధి పొందినది. స్త్రీలకు సహజ మైన మెలమనను విద్యాస్వాతంత్ర్యమును లోడ్డునుటవలన సంసార నిర్వహణము సుసాధ్య మగును. పురుషుల భారము తగ్గును. బంధకప్రాతము నాంపుటకై శ్రీ మతి సరోజినీదేవి ప్రాచీన యువశ్యాసములను జదివినపుడు దేశ సేవ సేయుటకు స్త్రీలకుగల సామర్థ్యము తెలియు చున్నది. మైంథర నారీమణులు మమ్ముపర్వ ప్రభువునకు బంధకప్రాతము నాంపుఁ డని విజ్ఞాపన పత్రమును సుర్పించి నపుడు రాజప్రతినిధి బంధకప్రాత పద్ధతి నాంపుట కంగీకరించెను. మనమును మనకు గల యనకాశములను జ్ఞాన మును దేశసేవకును ప్రజాసేవకును వినియోగించుట ధర్మము ప్రాతఃకాలము సమావేశమైన యాంధ్ర మహాజన సభయును నీరుపాధానభయును దేశమునందు ముద్రుంచిన నేపాపత్వము నకు నిదర్శనములు.

రాజప్రతినిధి గారికి వచ్చిన యుత్సవతంత్రీవార్త.

స్వామీ, మే, 30:— ఇండియా కార్యదర్శిగారు 28వ తేదీ రాజప్రతినిధిగారి కిటుల తంత్రీవచ్చిరి:—

ఇటాలియను మహాభైర్యునితో పోరాడుచు క్రమ క్రమమున మిడికి బోవుచున్నాను. ట్రిస్టికిబోవు మార్గమునను హార్వేడ్ స్థానము నా క్రమింప వలయునని వారియుద్దేశము. దాని శిఖరము వేయి అడుగుల ఎత్తుననున్నది. పాప్యములందు శత్రువులు మాటువడియు న్నారు. ఇటాలియనులు దానిక్రింది భాగము నాక్రమించు కొని యున్నారు. సాన్ గ్లోవన్న వారిస్వాగ్గమున నున్నది. అచ్చట యుద్ధము ప్రారంభించిన దానిగ వారు 28,669 మంది బైటిలను పట్టుకొనిరి. క్రొత్తగా స్వాగ్గము చేసకొనిన వి సాం జోస్థానములను పట్టుకొన నెంచిన ఆస్ట్రీయనుల ప్రతియుద్ధముల ను వారు తిరుగ నొట్టిరి.

నావికా వైస్రములతో బ్రిటిషు నౌకలును, ఇటాలియ ను ఆకాశవిమానములును ట్రిస్టిను సింధుభాషియై శత్రువుల వెంక నుండి ఘోరముగ నెదిర్చెను.

జర్మనులు పరాసు ఆంగ్లేయసంగములమీద ప్రతియుద్ధ ముల చేయుచునే యున్నారు. గొప్ప కిరంగియుద్ధమును, వై మూనికయుద్ధమును జరిగినది గాని ముఖ్యమైన మార్పు లేవియు గలుగలేదు.

16 జర్మను ఆకాశవిమానములు ఇంగ్లాండుమొక్క ఆస్ట్రేయభాగము నెదిర్చినవి. 76 గుర ఆంగ్లేయులు చంప బడిరి. 174 గురకు గాయములు తగిలినవి; తిరిగి పోవునపుడు ముగ్గురు జర్మనులు చంపబడిరి.

అమెరికనులు మిత్రమండలివారి సహాయముల చేయు చున్నారు:—3,500 ఆకాశవిమానముల నిర్మించుట కేర్పా టులజేయుట, 6000 వైమానికులకు శిక్ష మొనగుట మొదలగు నవి. 40 వేల అమెరికను యువకులు క్రొత్త సేనలలో నుద్యోగ ఘులుగ శిక్ష నొనగబడుచున్నారు. 5 కోట్ల పానులు మిత్ర మండలివారి కిదివరకే ఒసంగబడినవి. 10000 మంది డాక్టర్లును, అంతమంది వైస్రవరచారికలను ఇంగ్లాండు పరాసుదేశములకు వారంపుచున్నారు. అమెరికానుందలి పారిశ్రామిక సంఘము లన్నియు యుద్ధసాధునిజేయుట కంగీకరించినవి. అమెరికామై నది నాన, నిశ్చయమైనదియునగు అమెరికనులభారమును యుద్ధ మున బడనయిచుటకు కాంగ్రెసు మహాసభ ప్రసిద్ధులు విల్సనుగారి కన్నీ అధికారులు నిచ్చునని బాలరుగారు చెప్పిరి.

క్రిందటి వృత్తాంతము నడిప దానిగ క్రొత్త విజృంభ ణము దెగ్వియు లేవు. ట్రెగ్విను, యూప్రటిసులు కెండింగి వద్దను మార్పులేమియు జరుగలేదు.

ఆంధ్రమహాసభ.

అత్యధికోత్సాహకరోత్సరము.

కార్యక్రమము.

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి యొక్కనుండి,
(తంతువలఁ)

స్నేహితు, మార్చి 1: ఈ ప్రాంత కాలము నందు ఆంధ్ర మహాసభకు వచ్చిన ప్రతినిధులందఱును పి.వి.వి. నదిలో స్నానము చేసి పవిత్రులై "జై ఆంధ్రమాత" ఇత్యాది మహా ధ్వనులతో నదిచెంతనుండి ఉత్సవముతో నవతరితక్రమహోతన ఘంటాజీ, గుంటుములను పెట్టుకొను చుండిన ఒకలను తీసికొని కొందరు ముందు నడచుచుండ ననేక ఆంధ్రప్రముఖులు, ఆచార్యులను భావన బరతు సాష్టాంగ ప్రణామము లాచరించి మహాకవి పూజ నొనర్చిరి. రంగనాథుకస్వామి దేవాలయము చేరినవెనుక ఉత్సవముతో వచ్చిన వారందఱును ఆలయములో బ్రవేశించి ఆరాధనము గావించి, ఆభిషేకములందేసి, ప్రోత్సాహములను బాడి, మంగళ కర్పూరహారతు లాసంగి, వారి కేళముల వైద్యముచేసి, వచ్చిన వారి కందఱికిని ప్రసాదములను, పుష్పగుచ్ఛముల నిచ్చి సత్కరించిరి. దేవాలయమునుండి ప్రతినిధు లందఱును బయలుదేరి జయగీతముల బాడుచు, అత్యుత్సాహముతో సంతకేటగుండ పోయి, బజారువీధి, ఆచారివీధి, రాయబీబీదొవ్వవీధులమీదుగా నడచి నభామంటపమును చేరి, నుఖ్యప్రతినిధు లనేకులు ఉత్సవమున నుండిరి. కొలది మంది పురజనులు మాత్రము రాబాలక పోయిరి.

సభాప్రారంభము.

ఆంధ్రమహాసభ ఈ యుదయము 9 గంటలకు సమావేశమైనది. వచ్చిన ప్రతినిధులలో ముఖ్యులు. గౌ. వి. ఎన్. శర్మ, ఆకల్ల నూర్యనారాయణ, సి. వి. నరసింహరాజు, చెమిటిగంటి సుబ్రహ్మణ్యంశాస్త్రి, వావిలాల శివాచార్యుని, పి. నాగభూషణం, ఎస్. వి. నరసింహరావు, గౌ. ఎ. ఎన్. కృష్ణరావు, కె. నాగేశ్వరరావు, చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహము, ప్రొఫెసరు కోడి రామమూర్తి, దుగ్గిరాల నూర్యప్రకాశరావు, చోరగుడి వేంకటాద్రి, న్యాయతి హనుమంతరావు, బులుసు సాంబమూర్తి, ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ, డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి, తాతా సుబ్బరామ శాస్త్రి, చాగంటి సాంబశివరావు, మిట్టబొడ్డి కృష్ణరావు, మిట్టకొడ్డి సుబ్బరావు, గాడిచెల్ల హరిసర్వోత్తమరావు, కొంపల్లి కోటిగంగ, పుత్రి ప్రసాదరావు, వి.వి. బోగయ్య, ఒంగోలు పట్టాభిరామమూర్తి, మల్లాది కృష్ణమూర్తి, శేషభవని చివరగని జిహంగారు, బలరామిరెడ్డి, ఎ. కాశీశ్వరరావు, శ్రీ. ఆనారాయణరెడ్డి, పి.వి.వి. వేంకటసుబ్బయ్య, ఆర్. లక్ష్మీనరసింహరెడ్డి, వి. సుందరరామ రెడ్డి, టి. రామరెడ్డి, డి. వేంకటసుబ్బయ్యరెడ్డి, మైదనోలు చెంగయ్య, ఆర్. వేంకారెడ్డి సోదరులు, ఎం. శీతారామరెడ్డి సోదరులు, ఎన్. వేంకటపతిరెడ్డి, ఎ. నారపరెడ్డి, జి. ఏ. నాదిరెడ్డి, పి. వి. హనుమంతరావు, ఆర్. శేషగిరిరావు, వల్లూరు నూర్యనారాయణరావు, కర్నూలు నరసింగరావు, డి. హనుమంతరావుగారు. ఇంతవఱకు 800 మంది ప్రతినిధులు సమైక్య చేరికొనబడిరి. ఇంక 1 వేకులను సమైక్య చేరికొనవలసి యున్నది.

దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు హోదాపత్రమును శేతపట్టుకొని అత్యుచ్చస్వరముతో "వందేమాతరం" సంగీతమును జేయ, సభ్యులులేచి నిలుచుండి తద్ధ్వారకులై మాతృప్రసాద మగ్గు మానసు యుండిరి. "వందేమాతరం" "జై ఆంధ్రమాత" ఇత్యాది పవిత్రధ్వనులచే దిక్కులు పిక్కిటియై.

ఇది జరిగినవెనుక రాయగ్రామ సుబ్బారావుగారిచే రచియింపబడిన ఆంధ్రమాతృప్రసాదధ్వనులను, కె.వి.వి.నారాయణరావుగారు చదివిరి. ఒక సంస్కృతపండితులు సంస్కృతమునను, ఒక మహమ్మదీయ ప్రముఖుడు ఉర్దూభాషను, ఆంధ్రమాతృ, భారత మాతృప్రసాదములను జేయ సభ్యులు తత్పరిత్రధ్వారకముల దేలి పవిత్రధ్వనుల నొందిరి. అనంతరము కవుతాత్రారామశాస్త్రిగారు తిక్కన మహాకవి విరచితములగు రెండుపద్యములను జయనభ్యుల త్యధికోత్సాహ భరితగా పఠయిరి.

ఇది జరిగినపిమ్మట ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు ఒంగోలు వేంకటరంగయ్య పంతులుగారు స్వాగతోపన్యాసమును జదివిరి. సభామంటపమున 1200 మంది ఆంధ్రనుతులుండి రంగము నిడుకిబాడుచుండెను. అత్యుత్సాహము ప్రబలెను.

వేంకటరంగయ్య పంతులుగారు యుపన్యాసము పాఠం డిత్తవరకుముగను మహాభావోపేతముగను, అత్యుత్సాహజనకముగ నున్నది. ప్రతి ఆంధ్రనివాసమును భావోత్సాహకరోత్సరముగా రిశమయ్యెను. వేంకట రంగయ్యగారి ఉపన్యాసగంభీర్యము నాధాటి అప్రతిమాంమైయుండెను. ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రము కొఱకును, భారత జాతీయత్వమున ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వముకొఱకును వారు సూచించిన వాగ్దములు సర్వసమస్య సమర్థకములుగను సునిశ్చితములుగ నున్నవి.

గౌ. వి. ఎన్. శర్మగారు కొండ వేంకటప్పయ్యగారి సన్మృత్యుస్థానమునకు ప్రతిపాదించుచు, వేంకటప్పయ్యగారు రాంధ్రోద్యమముపట్ల చేసిన ఘనకార్యముల నుగ్గడించిరి. గౌ. ఆచార్య కృష్ణరావుగారు ప్రతిపాదనమును బలపఱచుచు, వేంకటప్పయ్యగారి గౌరవ హోత్రము నితో బోల్చుచు వేంకటప్పయ్యగారి స్వాస్థ్యత్యాగమును దేశభక్తిని కొనియాడిరి. ఆకల్ల నూర్యనారాయణరావుగారును ప్రతిపాదనమును బలపఱచుచు ఆంధ్రోద్యమజీవము 5 సం॥ముల కాలములో కొండ వేంకటప్పయ్యగారి పట్టుదలవలననే, వృక్షమైనదని చెప్పిరి. డి. వేంకటసుబ్బయ్యరెడ్డి, ఎస్. వి. నరసింహరావు, రాయచూరి శేషగిరిరావు, జె. సుబ్బరావుగారును తీర్మానమును బలపఱచిన వెనుక వేంకటప్పయ్యగారు అధ్యక్షస్థానము నలంకరించిరి. వారిని పుష్పమాలాలంకృతుల జేసిన వెనుక సభ్యులకరతాభివ్యంతులు చెలరేగెను. అనంతరము పురాణంసూరి శాస్త్రిగారు మచిలీబందరు మహాజనుల పక్షమున మహాసభకు న్యాయ నూలపదహాస్థాన ఆంధ్రమాత కొనిగిరి. "ఆంధ్రమాతకు జై" ఇత్యాది మహాధ్వనములు వినియున్నెను. ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలవిద్యార్థులు "మాతాపరాక్ ఆంధ్రమాతాపరాక్" అనుగీతమును స్వాధ్యముగ బాడిరి. పిమ్మట గుంటూరుమండల పక్షమున 500 మాలను ముగిసిన వారు ఆంధ్రమాతకు సమర్పించిరి. ఈమహోత్సవము కడచిన వెనుక అధ్యక్షులు తమమహోపన్యాసమును ఉచ్చస్వరముతోను గాంభీర్యముతోను చదివిరి.

ఆస్త్రియా

హక్ హాములో సాంఘికవాదుల సమావేశము లండన్, మే 30:— ముందు జరుగబోవు అంతర్జాతీయసాంఘికవాదుల సమావేశసందర్భమున ఆస్త్రియాజన్మము సంధికోరకు ప్రబల ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. ఇతర రాజ్యములవారు తమకు విరోధులుగ నుండవండగ చూచుకొనుచున్నారని న్యూస్ పేపర్స్ పత్రిక ప్రకటించు చున్నది. రాజ్యభిజనకంటె ఎడ్రెయోటిక్సు సమద్రవంతును, దాన్యబులలోను స్వేచ్ఛగ వర్తకము జరుగువలయును ఆస్త్రియనులు ముఖ్యముగ యోచించు చున్నారనియు ఈపత్రిక తెలుపుచున్నది. ఈ లోపుగ జరగములు స్వీడనులో సంధిషయమై ప్రబలముగ ప్రవీణ్యులయ్యారు. పటాలము లన్నిటిని నీలుపుటకు జరగములు సంసిద్ధులై యున్నారని శిష్యులు బోధన పత్రికా ప్రచారకుడు స్వీడను ప్రభుత్వము వారితో సంధి సమకూర్చుటకు ప్రయత్నించు చున్నారని ప్రాథమికము వార్తాపత్రికలు ప్రకటించు చున్నవి.

ఆస్త్రియా యుద్ధసభ

లండను మే 29:— ఆస్త్రియన్ విదేశాధిపతి యొక్క దిట్టమయిన సంక్షేప స్థానమును జూచుకొనవలసి శివరత్న ఘోర్తా-కా-కా, శివరత్న లూయిడెడ్ డ్యుగ్లస్ ఆస్త్రియావారిని హెచ్చరింప ఆస్త్రియాయుద్ధసభవారు కొన్ని రాజకీయ కారణములచే వీరి సలహాను గయుకోన సంకీర్తింపలేదని జ్యూరిచ్ లో నున్న కొరేజీతలా పత్రికా విలేఖరుడు తెలియ జేయుచున్నాడు.

రిచిస్ రాతులో యుద్ధసభాసమావేశము ప్రారంభమగుట.

ఆమ్నూటర్ డం మే 31:— యుద్ధమారంభమైనది. మొదలు రిచిస్ రాతువారు యుద్ధ కార్యాచరణకు సమావేశమగుట ఇదియే ప్రథమమని వియన్నానుండి వచ్చినతంత్రీ వార్తలు తెలుపుచున్నవి. సభయంతయు క్రిక్కిరిసియుండెను. జర్మను జాతీయనాయకుడగు డాక్టరు ట్రామగార్ రథ్యతులుగ నెత్తుకొనబడిరి. బహుళ సంఖ్యాకులగు క్రెచ్చిసాక్షియులు ప్రత్యేకముగ స్థాపురాజ్యమునే స్థాపించుటకు ఏకీభావముతో నిశ్చయించుటచే ఈమారు రిచిస్ రాతుసభ జయప్రదముగ జరుగునూచనలు కాన్పించుచున్నవి. సాంఘికవాదులును పోలండుదేశీయులును కలిసియును ఎకముగజేసి, పోలండునకు స్వాతంత్ర్య మియ్యవలయుననియు, స్వయంప్రముతో సంబంధ ముండకముఖ్యముగా కొనుచున్నారను.

పలనూరు సంస్థానమును దీనపరి పరపుణ్య కేశమునకు బోవుచుండిన యాత్రికులపై జరుపబడిన శాస్త్రవ్యవస్థాంతరము. భొంబాయి నగరమునకు తెలియవచ్చును. సిద్ధపురము కారవ్వుడు నటనలూలు అనునతిమను, 10 మంది స్త్రీలును, 2 మ సేవకులును యాత్రాము బండ్లపై బోవుచుండిరి. మార్గమున దొంగలు వారి నెదుర్కొని స్త్రీల మానసముల హరియించి తిప్పలలో పారవైచిరి. నటనలూలును కొట్టగ, దొప్పలచే నాతడు చనిపోయెను. దొంగలు గూ 2500 లు విలువగల నగల నెట్టకొని పారిపోయిరి. ఇంతలో చేరువ నున్న గ్రామస్థులువచ్చి యాత్రికులను గ్రామమును చేర్చిరి.

కీర్తిశేఖరు కీర్తికరుగారు. వి. ఎస్. యస్.— పీరిన్నే హితులలో నొకరి యన ను గూర్చి యిట్లు వ్రాసిరి. డాక్టరు కీర్తికరుగారు గడచిన బుధవారము నాడు స్వర్గస్థులై. ఆ ఘన నిష్ఠా నమునందలి పేదవాడు యుద్ధములో నీతడు ఘనమగు సేవచేసెను. ఇతడు మిగుల సత్స్వభావుడు, కవి, వైద్యుడు, సంఘసంస్కర్త. ఈతడు తనపాతకాలయందలి బాలరకు తగిన సహాయమును చేయుచు మిగుల దయాకృష్ణుడయ్యెదని చేకొందెను. వైద్యకళాశాలలో నితడు మిగుల ప్రతిభాశాలి యని కీర్తి నొందెను. కాని, ఎల్. ఎస్. ఎస్. పరీక్షలో నితడు తొందరపడి కేంద్ర పరీక్షలో కొంచెము పారబాటు చేసినందున నుపాధ్యాయునికి కోపమువచ్చి "ఇక నెవడైన నిట్టి తప్పిదము చేసినయెడల నూగకుండును గాని, నీవంటివా డిట్లు చేయుటకు సందర్భము లేదని చెప్పి ఆలసి నాతరగతిలో నాపివేసెను. తరువాత కీర్తికరుగారు ఇంగ్లాండునకు పోయి వి. ఎస్. ఎస్. పరీక్షయందు కృతార్థుడాయెను. తరువాత నతడు తానాపట్టణమున సివిల్ సర్జనుగ నియమింపబడెను. ఇతడెప్పుడును సంతోషముగనే గడపట్టుచుండును. ఈతడు బొంబాయి దేశస్థుడు.

అమలాపురం బోర్డు హైస్కూలు.

పూర్వపు విద్యార్థులసంఘము. దానిని 1917 జూను 24 తేదీని స్థాపించుటకును, 1917 జూను 17 వ తేదీని యీ సంఘవిషయములను చర్చించుటకును ఉద్దేశింపబడెను. కనుక యీ హైస్కూలుసంఘ విద్యార్థివృద్ధినొందిన ప్రతివిద్యార్థియు యీ రెండు తేదీలకును దయచేయుటకు ప్రార్థితులు. లేనియెడల వారి యుద్దేశములను చిరునామాలను యీ హైస్కూలు హెడ్డుమాస్టరుగారికి 15 వ తేదీలోపుగ తెలియపర్చుటకు ప్రార్థితులు.

ఇట్లు తమమిత్రుడు సహాధ్యాయుడు గగటి లక్ష్మన్న బి. ఏ. వి. ఎల్. సంఘసంస్కర్త.

మదరాసు అందు నదరక్ మహారాటా రైల్వేకంపెనీ

లి మి రైల్వే (ఇంగ్లాండులో ఇంకాన్నింటి చేయబడినది.)

నోటీసు ఆర్క్-ణమునందలి యం. యచ్. యం.

వైశ్యవారి ఇంజనీరింగు పర్యుపాపువద్దనున్న 45 టన్నుల రైలుతునకలును, 28 టన్నుల బెంటీకుతునక కట్టయును, 16-3-1917 వ తేదీ శనివారము ఉదయము 9 గంటలకు బహిరంగమునను పలమువేయబడును. అమ్మకపు పరతులు క్రింది విధముగ నుండును.

(1) రైలుతునకలు సుమారు 3 టన్నుల లాల్లుగను, బెంటీకుతునకలు 7 టన్నుల లాల్లుగను ఏర్పరుచబడును.

(2) పలమునం దున్నట్లులయిన వారు పాట కొట్టివేయుట తోడనే అందు కగు సొమ్ముగా న్నావనంత సొమ్మునధరావతుగ గట్టగలవాడిన వారము దినములలోపట మిగతా సొమ్ము చెల్లించి కట్టను ఆ పలమునుండి తీసికొనిపోవలయును. అట్లు చేయనిచో పాటకాలమందు వాడు కట్టిన నాల్గవ పాత్ర సొమ్మును వనదుకొనవలెననివా డిగుడును.

THE GREAT WAR

DESPERATE AIR BATTLES

ITALIAN ADVANCE ON TRIESTE

AUSTRIAN REICHSRATH OPENS

[REUTER'S AGENCY.]

GREAT BRITAIN

Enemy Air Raids.

Statement by Lord French.

LONDON, May 31.
Lord French replying to a deputation from Folkestone said it was impossible absolutely to prevent aeroplane attacks, but the scheme of defence had been reconsidered in the light of experience gained in the recent raid, and he hoped that the measures taken would make any future raid a risky operation involving heavy loss.

Evidence at Folkestone Inquest.

LONDON, May 31.
Three more deaths have occurred as the result of the air raid on Folkestone. At the inquest the Coroner congratulated the population on its calmness. The Chief Constable, giving evidence, said that forty-three bombs were dropped in the borough and sixty-three persons were killed and ninety-three injured. The dead included twenty-six women and twenty-four children.

The jury expressed the opinion that a warning of the approach of the raiders should have been given.

Tobacco Under Control.

Board of Trade Fixes Prices.

LONDON, May 31.
The Board of Trade assumes control of tobacco and prohibits dealings therein except as authorised, fixing wholesale and retail prices from the first June.

Illness of Lord Devonport.

LONDON, May 31.
Lord Devonport is suffering from ear disease.

Offer to Mr. Churchill.

LONDON, May 31.
The "Daily Chronicle" states that Mr. Churchill has been offered a post in the Government.

Important Steamship Companies Combined.

LONDON, May 31.
The "Times" states that an agreement has been reached for a fusion of interests between the Peninsular and Oriental Steam Navigation Company and the Union Steamship Company of New Zealand.

British Shipping Losses.

A Substantial Reduction.

LONDON, May 31.
The Admiralty announces that 2,719 vessels arrived during the week and 2,768 sailed. Eighteen ships over sixteen hundred tons and one under were sunk. Seventeen ships were unsuccessfully attacked. Two fishing boats were sunk.

FRANCE

Discipline to Defeat Militarism.

French Minister's Warning.

LONDON, May 31.
PARIS.—The French Socialist Minister, M. Thomas, is accompanying M. Kerensky on his tour of the Russian armies. The former has delivered numerous speeches on the need of discipline to defeat militarism, otherwise they will again be slaves. He has also replied to numerous questions and refuted the sophistic pacifist arguments. His speeches have caused a deep impression.

British Ships for France.

Six Hundred Already Lent.

LONDON, May 31.
PARIS.—M. Beussenet, Secretary of the Naval Committee of the Chamber, in an article in a newspaper appealing for further British help for French shipping, mentions that over six hundred British ships are at present working for France.

AMERICA

Gold Outflow to Japan.

LONDON, May 31.
NEW YORK.—A Correspondent of the "Times" says in response to the requests for information about the heavy gold outflow to Japan agencies of Japanese, financial institutions have informed the treasury that they will probably require ten millions sterling in gold in next three months in order to pay India for cotton.

GERMANY

Obituary.

LONDON, May 31.
AMSTERDAM.—The death of famous Polish singer Edouard De Reszke is announced.

SWEDEN

Socialist Conference at Stockholm.

Enemy Activity in Favour of Peace.

LONDON, May 31.
In view of the forthcoming opening of the regular session of the International Socialist Conference at Stockholm, Austro-German peace efforts are being intensified. An inspired article in the "Neue Freie Presse" says that Austria is only concerned that the balance of power be not changed against Austria. The paper declares that the freedom of navigation in the Adriatic and on the Danube is more important to Austria than the distribution of territory; meanwhile German peace propaganda is very active in Sweden. The Stockholm journal "Dagens Nyheter" publishes an article by a well-known German journalist, Doctor Hans Vorst, in which he attempts to influence Swedish opinion in favour of a peace conference by professing German willingness to agree to an immediate general disarmament.

AUSTRIA

War Session of Reichsrath Opens.

Lively Proceedings Anticipated.

LONDON, May 31.
AMSTERDAM.—A telegram from Vienna says that the Reichsrath had been opened, this being its first sitting since the war began. The galleries were crowded. Doctor Cross, the leader of the German National League, was elected President. There are indications that the session will be a very lively one as the Czech parties, who are numerically superior to the others, have united in order to insist on the foundation of a single Slav State, while the Poles and Socialists intend to demand the union of Galicia with an independent Poland having an outlet to the sea.

Scenes in the Reichsrath.

The Czechs Hostile.

LONDON, May 31.
Meeting of Reichsrath has attracted great attention everywhere owing to possibility of big developments from it. The Czechs have already begun the policy of bitter hostility against the Government. They did not take part in voting for President, while they elected M. Klotzsch, their chairman, as a protest against action of the Government in imprisoning him for three years without trial on charge of high treason.

An Austrian Council of War.

Trieste to be Abandoned.

LAHORE, May 31.
LONDON, May 30th.—The Zurich correspondent of the "Corriere de Italia" says that an Austrian council of war held at Lathach decided for political reasons to ignore the advice of General Falkenhayn and General Ludendorff, to abandon Trieste and withdraw to a stronger line of defence. ("N. & M. Gazette.")

Retirement on the Kuk Front.

LAHORE, May 31.
LONDON, May 30. The "Messagero" learns from Vienna that the Austrian Emperor has returned from the Isanzo front, furious and has ordered retirement of the General commanding in the Kuk sector. ("C. and M. Gazette cable").

RUSSIA

Military Offensive Necessary.

LONDON, May 31.
PETROGRAD.—The Congress of Delegates of Officers serving at the front has passed a resolution in that, while hailing the aspirations of the Provisional Government towards a stable peace, they declare that the only means of arriving at it are the immediate re-establishment of military offensive.

A New Political Party.

LONDON, May 31.
MOSCOW.—The meeting of the Octobrist party attended by General Gutchkov, formerly Minister of War, decided to form a new party to combine the bourgeois and democratic elements in defence of liberal republican principles.

TELEGRAMS.

Germans in Russia.

Congress at Odessa.

LONDON, May 31.
ODESSA.—A Congress of three-thousand Russians of German origin has opened here. It was decided to conduct debates in both German and Russian.

ITALY

Italians Advancing on Trieste.

Enemy's Unsuccessful Attacks.

LONDON, May 31.
An Italian communique says there was very heavy cannonading on the Julian front from Monte Cucco to Monte Vodice. Eastward of Gorizia the enemy made three unsuccessful attacks against our trenches on Hill 652. Between Jamiana and the coast we extended our gains westward of Medesazza.

Superiority of Italian Gunners.

LAHORE, May 31.
A "Civil and Military Gazette" special cable quotes a Rome correspondent and says that the Italian army is fresh and almost intact. Such results have never been obtained so cheaply. This is due to the superiority of the Italian gunners and to their scarcely wasting a shot. Heavy guns have completely changed the profile of Hermada, which had been out upon three days and seems only an immense ruin. The Italians are probing through the gap near Medesazza and are surrounding the mountain, the fate of which is already sealed. The Austrians are constructing defences near Trieste.

Aeroplane Flies from London to Rome.

LONDON, May 31.
ROME.—A British aeroplane has arrived here. It flew from London stopping at Paris, Turin, and Pisa.

WESTERN FRONT

Nothing to Report.

LONDON, May 31.
A British evening communique says:—There is nothing of interest to report.

Cannonading Continues Active.

LONDON, May 31.
A French communique says that cannonading on both sides continued very active in the neighbourhood south of St. Quentin. Our batteries in Champagne silenced a heavy bombardment of our trenches on Mont Haut Casque.

British Aerial Offensive.

MANY DESPERATE AIR BATTLES.
Thirty Enemy Machines Destroyed in a Day.

LONDON, May 31.
Correspondents at headquarters state that, despite the lull in the fighting, the British aerial offensive continues relentlessly day and night. Some of the most desperate air battles of the war have been fought recently, many at a height of nineteen thousand feet. Thirty German machines were destroyed on May 27th alone, when in one "males" six British and eight German aeroplanes were so close that their wings grazed. The spectacle was bewildering as the combatants described enormous loops and crescents, holding to one another's tails. On one occasion seven machines almost locked together and towards the earth pouring forth bullets amid a shower of shrapnel from the guns below. The fighting ended in the destruction of four German machines. The British were seatless. On another occasion the British pilot after destroying two machines was attacked, but felled his assailant with seven shots from an automatic pistol after his gun had jammed.

Enemy Raids Driven Off.

LONDON, May 31.
A British communique says:—We drove off raiders south of Armentiers taking prisoners. There was considerable reciprocal cannonading near Bulecourt and on the right bank of the Scarpe.

Indian Telegrams.

[FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.]

[BY WIRE.]

SIMLA

Travel Through French Territory.
Revised Rules.

SIMLA, May 31.
The following revised instructions for travellers from the Punjab to and through French territories are published for general information:—All persons of other than French nationality who wish to enter France, Algeria, French Colonies of countries under French protectorate must first obtain visit of a French consular officer on their passports for this purpose. They must reply to the French Consulate of the province in which they are ordinarily resident. As there is no French Consulate in the Punjab applicants should obtain the prescribed form by post from the French Consular officer at their port of embarkation. Applications for visa must be made in prescribed form which can be obtained from consular

TELEGRAMS.

authorities. This form should be filled up by the applicant and forwarded in duplicate to the French Consul or officer concerned. On each of these forms copy of the applicant's photograph similar to the photograph affixed to his passport, should be attached. These forms should then be returned to the French Consul. All this may be done by post. The Consul will then advise the applicant of the date on which he may call personally to obtain the visa. One of the forms will then be returned to the applicant with Consular visa endorsed upon it and this must be handed over by him to the Special Commissioner at the port of entry in French territories which the traveller visits. In view of these changes in the regulations governing grant of French visa persons desirous of travelling from Bombay by the overland route via Marseilles are warned that it is essential that applications for the French Consul's visa should be made in good time before the intended date of sailing. Persons who fail to make early applications are likely to be disappointed.

Imperial Conference on Emigration.

SIMLA, May 31. In a press note, dated the 18th April last, it was announced that Sir James Weston and Sir S. P. Sinha would take part in the Inter-Departmental Conference on Emigration which has been held in London during this month. Intimation has now been received that neither of these gentlemen found himself able to remain in England for the Conference but that before leaving for India they conferred with the representatives of the India Office as to the line which was to be taken at the Conference from the Indian point of view.

CALCUTTA

THE INDIAN WAR LOAN.

CALCUTTA, May 31. Applications to the War Loan now amount to Rs. 24,19,72,900 exclusive of Rs. 1,10,35,900 subscribed through the Post Office section of the loan up to the 22nd May, and Rs. 1,43,82,200 invested in Post Office cash Certificates up to 7th May. Details are as under:—

	Rs.
Bombay	8,22,80,500
Bengal	7,32,43,600
The Punjab	2,01,03,300
The United Provinces	1,96,43,400
MADRAS	1,40,78,200
Minor Administrations	1,17,14,700
Burma	1,22,61,200
Central Provinces	46,99,600
Bihar and Orissa	32,39,300
Assam	7,09,100

BOMBAY

H. H. Maharaja of Bikaner at Bombay. His Message from England.

BOMBAY, May 31. His Highness the Maharaja of Bikaner speaking with a representative of the "Times of India" before leaving Bombay for Rajasthan this evening, said that the message he brought to India was in the words of His Majesty the King Emperor's hope. The war had brought India and England closer. The part India had played in the war, her splendid patriotism and the bravery of her gallant sons, had appealed to the imagination of England as nothing had done before. Everywhere in England there was goodwill towards India and it would bear fruit in good time when the war was brought to victorious issue. Said the Maharaja: "You can have no idea of the sacrifices and heroic efforts that England is making to win the war. Everyone in that country is occupied with the single aim of winning the war. Amid the preoccupations of the war, he continued, 'English statesmen did not fail to show their sympathy and goodwill towards India. The British people were full of sympathy for India.' The Maharaja said that the apprehension felt in some quarters in regard to the Dominions desiring to control India was not well founded. Nothing could have been better than the goodwill and sympathy which the Premiers of the Dominions showed for India. He was particularly gratified at the cordial welcome that was extended to him and his colleagues by the representatives of the Dominions. In conclusion the Maharaja said that the princes and peoples of India had proved that India was a most precious jewel in the diadem of the Empire. India's patriotism had given a great shock to the Germans as India's splendid response to the call of the Empire was the only reply that she could give.

During the afternoon Sir Ebrahim Rahimullah, Mr. D. E. Wacha and other leaders conferred with the Maharaja.

Sir S. P. Sinha left last night for Calcutta. During his short sojourn in Bombay he stayed with his son-in-law, Mr. A. Gupta, at Marine Linse. Talking with a "Times of India" representative he said that the important thing to bear in mind was that Indians had specific grievances against particular colonies. The grievances against each colony were distinct. The visit to England had given them a chance to discuss these with colonies. From the discussions he found that there were differences and that it was possible to remove some but not all. He hoped that such conferences will remove all differences in future. The conference they had had in England would in future be productive of good to themselves, to the colonies and in fact to the whole Empire. Representations did not carry the same effect and weight as a Round Table discussion. He hoped that great good would certainly result from such conferences. He welcomed the decision to invite a representative of India to future conferences. This was a right step in the right direction. The discussion at the conference would beget mutual confidence, remove differences and clear up misunderstandings. So far as the present conference was concerned the object for which it was called must be considered to be gained. He was very hopeful of the future as the relations between the representatives of the Colonies and India were extremely cordial and

sympathetic. Speaking of the attitude of the Englishmen towards India Sir S. P. Sinha said that it was most satisfactory cordial and genuinely sympathetic owing to India's patriotism during the war and other causes. He said that he was a humble servant of India and would always be proud to serve his mother country.

Season in Poona.

POONA, May 31. Following on the remarkably cool month of May the monsoon broke in Poona this afternoon when it rained heavily for half an hour. Though this is perhaps one of the earliest bursts for a long number of years the direction of wind and the sudden clouds have pointed for some time to the coming change. Poona will probably have rain now on several successive days and then a break for a fortnight or more before the heavier precipitation of July and August sets in.

UNITED PROVINCES

Application for Transfer.

Case Referred to Magistrate.

ALLAHABAD, May 31. At the Allahabad High Court Mr. Justice Ryvis resumed the further hearing of the application of Mr. Harris, who is being tried at Lucknow on a charge of alleged theft of letters. His Lordship said that he was not satisfied that the High Court had any jurisdiction to deal with the application of Mr. Harris. Reliance was placed on the case from Jubbulpore in which the High Court had made certain orders in the case of a European British subject who was being tried there and on the case reported in L. R. 9, Bombay, in which the Bombay High Court had made orders of transfer in the case of a European British subject. His Lordship directed the notice to go to the District Magistrate of Lucknow to show cause why the application should not be granted, and stayed proceedings in the meanwhile.

Brief Telegrams.

The Postal Express train for Madras left Bombay yesterday at 6-10 p. m. Letters are likely to be delivered to-morrow morning.

Statement issued to-day shows the area and yield of wheat crop for 1916-17 are the highest on record. Total area is estimated at 3,30,20,000 acres against 3,01,43,000 and yield at 1,01,60,000 tons against 85,18,000 last year.

Their Excellencies Lord and Lady Pentland attended a garden party given by Lord Bishop of Madras at the Parsonage, Wellington, and afterwards assisted in declaring open the new Y. M. C. A. recently constructed through the efforts of Mr. Johnson Secretary, and through the assistance of Military authorities and the ladies of Coonoor and Wellington. The function was a most interesting one and speeches were delivered by His Excellency Lord Pentland, General Phagge, Lord Bishop and General Holloway. His Excellency subsequently motored to Coonoor and presided at the War Loan meeting held at St. John's School. His Excellency spoke in an impressive manner and made an emphatic appeal for the support of the War Loan. Other speakers were Mr. E. N. Stoney, C. I. E., Sir Frederick Nicolson and Mr. Desikachariar.

వి: నిరుపమహారాజుగారు బొంబయి ప్రవేశించుట
బొంబయినుండి రవీంద్రప్రసాదుగారు వేసటకు పూర్వము డిక్టేటరు వహారాజు గారు టైముస్ ఆఫ్ ఇండియా పత్రికా ప్రతినిధితో కేటి సాయుధమిట్లు ప్రస్తావించిరి. నెహ్రూ కిందకును ఇంగ్లాండునుండి సాక్ష్యాధిమని వాదనమును తీసి కొనివచ్చితిమి. ఈ వక్తమాన సంగ్రామముచే భారతీయులను అంగ్లేయులకు ప్రేమాభివృద్ధియు అభివృద్ధి జెందినది. అత్యంత ప్రేమ అలవడినది. వక్తమాన సాక్ష్యాధిమని వాదనము భారతీయ యోధాగ్రేసరులు అంగ్లేయులను సమగ్రముగా సాక్ష్యాధిమని నిమిత్తము సాక్ష్యాధిమని వాదనముచే దేశాభిమానముతో పోరుచున్నారు. అంగ్లేయులందరు వీరి నెంతయో కొనియాడుచున్నారు ఇదిగత కన్నడను ఇంగ్లాండువారు హైందవుల నిరంజన భావములను తెలుగుము. ఇంగ్లాండులో ఎవరైనా చినను అంగ్లేయులు భారతీయులను ఈ పని గురుచున్నారు. జయకరముగ ఈ సంగ్రామము పరిణామము కాగానే భారతీయుల కష్టములు సకాలములో ఫలించగలవు. వక్తమాన సంగ్రామాధిమని ఇంగ్లాండువారు సాక్ష్యాధిమనితో జేయుచున్న సహత్కార్యములను మన మాహింపజాలము. ప్రతి అంగ్లేయుడును తనవనస్సంతకు యుద్ధజయముందే శేరి కృతము కేయచున్నాడు. సంగ్రామాధిమని పది మునిగి తేలుచున్న అంగ్లేయ రాజనీతిజ్ఞులు భారతీయులపట్ల అమిత వాల్మల్యమును, సానభూతిని సమగ్రముగ జూపుచున్నారు. క్రీటిమ ప్రజులందరను హైందవులయొడ అత్యంత సానభూతితో మెలగు చున్నారు. మనలో కొందరు అధినివేశముల వారు హిందూదేశమును పాలించెదరన రిక్తకృతముల జెందుచున్నారు. ఇట్టి అపహాములకు తగినకారణములు కాన్పించుట లేదు. ఇట్టివతుల కట్టి యాధామును కనుగొనజాలము. భరతభండముపట్ల అధినివేశపు ప్రధానమంత్రులు మాహి సానుభూతియు, సదభిప్రాయములు అధివ్రతీయులు. అధినివేశము ప్రతినిధులు నాకును నామిత్రులకును వృద్ధయరంజక మైనల

సాక్షాతం బొంగినందులకు నే నెంతయు సంతసించుచుంటిని. హిందూదేశ ప్రజలను, సంస్థానాధీశ్వరులను తమ ఘనకార్యములచే భరతభండమును ఇంగ్లాండు సామ్రాజ్యమునకు శిరోభూషణముగ పరిణమించునట్లు చేసిరి. భారతీయుల దేశాభిమానమును, ప్రభుత్వ క్రి నిజాని జర్మనులు నిర్వహిస్తే. వారి ఆశలన్నిటికి భంగముకలినది.

వక్తమానముడు

సర్ ఇబ్రాహింహింతుల్లా, డి. ఈ. వానా మున్నగు ప్రధాన నాయకులు మహారాజుగారితో ముచ్చటించిరి.

సర్. ఎన్. టి. సింహగారు రాత్రి కలకత్తాకు వేంచేసిరి. ఆయన బొంబయిలో నున్న కొలదికాలము 'మరైకె' లిన్నులో' తన అల్లునియంట బసచేసిరి. ఈయన అల్లుని పేరు టి. గుప్తాగారు. టైముస్ ఆఫ్ ఇండియా పత్రికాధిపతి మాట్లాడు సందర్భమున సింహగారి టైముస్ పత్రికాధిపతి:—
అంగ్లేయ సామ్రాజ్యమునున్న కొన్ని అధినివేశములనుందు భరతీయులకు కొన్ని ఇబ్బందులు కలవు. ప్రతి అధినివేశముందును వేరువేరు ఇబ్బందులు కలవు. ఇంగ్లాండు సందర్శనమున ఈ భేదములను అధినివేశముల నానతో చర్చించనకాకము కలిగినది. ఈ ప్రసంగమునలన భేదము బున్నట్లు నిశ్చయమైనది. అన్నిటిని మాన్యతనున్నను కొన్నిటిని నైన మాన్యకచ్యునని తెలియుచున్నది. ఇట్టి సమావేశములు భావికాలముందు ఈ భేదము లన్నిటిని రూపుమాపుగలవు.

వక్తమానముడు ఇంగ్లాండులో జరిగిన సమావేశములనలన మనకును, అధినివేశములకును, సామ్రాజ్యమునకు అత్యంతలాభము చేకూడును. అందరుకలిసి సంప్రతింతుటచే కలిగెడులాభములు విజ్ఞప్తులనలన సమకూడ నేరవు. ఇట్టి సమావేశములనలన సహోపకారము కలుగునని సింహగారు ఆశించిరి. భావికాలముందు యుగబోవు సమావేశములకు భారతీయ ప్రతినిధి అహ్వానించుటకు నిశ్చయించుట ఎంతయు శుభ వాయకము. ఇది చక్కనిదారిని చేయబడిన చక్కనికార్యము. ఇట్టి సమావేశములందు మనమందెరువకులసి తర్కించుటచే పరస్పర విశ్వాస మేర్పడును. భిన్నాభిప్రాయములు వేరగును. అపహాములన్నియు అడుగంటి సమక్షము లేర్పడును. వక్తమాన సమావేశమును పరిశీలించిమాడ ఈ సమావేశోద్దేశము లన్నియు ఫలించినవని మన ముకొనవచ్చును. ముందుగాడ ఇట్టి సమావేశములందు అధినివేశములు ప్రతినిధులను, హైందవ ప్రతినిధులను స్నేహపాత బంధములు మెండగును. భారతీయులవిడ అంగ్లేయుల ప్రతినిధులను ప్రస్తావించుచు సింహగారి టైముస్ నడిచిరి:— వక్తమాన సమావేశము సామ్రాజ్యోద్ధారణ నిమిత్తము భారతీయులు ప్రాణముల నప్పించి పోరుటచేతిని లిదితర కారణముల చేతను అంగ్లేయులు భారతీయులను అత్యంత సానుభూతిని, సానురాగమును జూపుచున్నారు. తాను భారతదేశ సేవాపరాయణులలో మొదలము, సతతము తన మనుగడవంతను మాతృదేశ సేవయందే వినియోగించి భవ్యుడ నగుచుననియు సింహగారు నడిచిరి.

యుద్ధ రుణమునకు సహాయము చేసినవారి పేర్లు

603 టి. నాగేశ్వరరావుగారు	800
604 జి. జి. సానాగారు	800
605 బి. లియన్ ఫీల్డుగారు	2100
606 జి. స్లాగుగారు	1700
607 ది. డెంబురజ్జుగారు సానయటి చెన్నపురి	8300
608 అలపత్రి జగన్నాథులకు గారు	1000
609 ఎ. ఆర్. ముత్తైగారు	16300
610 మైసూరు దివాన్ గారు	3508400
611 టి. సి. దత్తుగారు	1000
612 సి. డి. బర్నూగారు	500
613 కె. మార్లు ఎవర్లుగారు	500
614 ఆర్. టి. గాంధీగారు	13000
615 లియన్ గారు సుందరేశంపిల్లగారు	1000
616 ఎన్. ఎల్. మెతాయిక్ గారు	8000
617 సి. శేషాద్రి అయ్యంగారు	1000
618 హెచ్. ఇ. పేరట్ గారు	500
619 మెసర్స్. ఎమ్. జములమొయిదీన్ అండు కో	1000
620 టి. సుబ్బారాయక్ కొనకమంగలం ఎన్టీటు జ	
వింహారు గారు	10000
621 హెచ్. హెచ్. దిరాబా ఆఫ్ కొచ్చిక్	15000
622 డబ్ల్యు. వాట్ సన్ గారు	1000

హిందూ దేశపు యుద్ధ ఋణము.

హిందూదేశముగా వచ్చిన యావత్తు మొత్తమును యుద్ధమును సాగించుటకుగాను హిందూ మొదటివారి దొరతనమున కియ్యబడును.

1929—1947 వ సం॥ నూటికి 5 వడ్డీ యుద్ధఋణము

1920వ సం॥ నూటికి 5 వడ్డీ యుద్ధపత్రములును, 1922వ సం॥ నూటికి 5 వడ్డీ యుద్ధపత్రములును పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల రొక్కపుసర్టిఫికేట్లు (1917-18 వ సం॥ జారీ అయ్యెవి.)

అసలుకున్న వడ్డీకిన్ని ఇండియాగవర్నమెంటువారి ఆస్తిన్ని రివిన్యూలున్న హామీగా నుండును.

1. 1929—1947 వ సం॥ యుద్ధ ఋణము.

జారీ వెల: నూటికి రు 95 లు నీ క్రిందవిధముగా చెల్లించవలెను:-

అల్లాటు మెంట్లు.
పూర్తిగా రొక్కము చెల్లించిన అల్లాటుమెంట్లు: దరఖాస్తు కాలమున నూటికి రు 95 లు. వాయిదాల పద్ధతి అల్లాటుమెంట్లకు దరఖాస్తు కాలమున నూటికి రు 15 లున్న, తక్కినది నాలుగు మాసవారికి నూటికి రు 20 ల వాయిదాలున్న, సదరు వాయిదాలు ఒక్కొక్కటి దరఖాస్తు చేసిన నెలకు వెంబడినే తర్వాతి వచ్చే, ఒకటవ, రెండవ, మూడవ, నాల్గవ నెలల 15 వ తేదీని, లేదా సదరు తేదీ ఆదివారమైతే 16 వ తేదీని చెల్లగట్టవలెను.

వడ్డీ: సంవత్సరము 1 టికి నూటికి 5; ఫిబ్రవరి 15 వ తేదీని, ఆగష్టు 15 వ తేదీని ముట్టును.

తీర్మానపు వాయిదా:- అంతకు పూర్వము తీరుమానము కానియెడల, 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము 1947 వ సంవత్సరము ఆగష్టు 15 వ తేదీని రివిన్యూనుగా తీర్చివేయబడును: కాని, 1929 వ సంవత్సరము ఆగష్టు 15 వ తేదీని గాని అటుపిమ్మట గాని, ఇండియా గెజెట్టులో పూర్తిమాను క్యాలెండరు నెలల నోటిసిచ్చి, సదరు ఋణముగాని అందలి ఏ భాగమునైనగాని సరి సమానముగా తీర్చివేయుటకొరకు, ఇండియా గవర్నమెంటువారు తమకు హక్కు నిల్చుకొని యున్నారు.

లోటు భర్తీ ఘండు:- 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణపు బజారు ధర తగ్గే పక్షములో పరిహారాధము, జారీ వెలకంటే బజారుధర తగ్గినపుడు, సదరు ఋణము తాలూకు సెక్యూరిటీలను కొని రద్దుచేయుటకొరకు ఒక ఘండు ఏర్పరుచుటకుగాను, 1929-1947 వ సం॥ యుద్ధ ఋణపు మొత్తము లో నూటికి ఒకటిన్నరవంతున అత్యో మొత్తము ప్రతి సంవత్సరము ప్రత్యేకముగా ఉంచుటకు ఇండియా గవర్నమెంటు వారు ఒడంబడియున్నారు.

II 1920 సం॥ యుద్ధపత్రములను 1922 సం॥ యుద్ధపత్రములను

(రాబడి పన్ను మినహాయింపబడినది).

జారీ వెల:- నూటికి రు 100 లు ఈ క్రింది విధమున చెల్లించవలెను:- పూర్తిగా రొక్కము దరఖాస్తు కాలమున నూటికి రు 100 లు.

చెల్లించిన అల్లాటు మెంట్లు:
వాయిదా పద్ధతి అల్లాటుమెంట్లకు దరఖాస్తు కాలమున నూటికి రు 20 లున్న, తక్కినది నాలుగు మాసవారికి నూటికి రు 20 ల వాయిదాలున్న; సదరు వాయిదాలు దరఖాస్తు చేసిన నెలకు వెంబడినే వచ్చు, ఒకటవ, రెండవ, మూడవ, నాల్గవ, నెలల 15-వ తేదీలను, లేదా సదరు తేదీ ఆదివారమైతే 16-వ తేదీలను, చెల్లగట్టవలెను.

వడ్డీ సంవత్సరము 1 టికి నూటికి రు 5; ఫిబ్రవరి 15 వ తేదీని, ఆగష్టు 15 వ తేదీని ముట్టును.

తీర్మానపు తేదీ: 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములు 1920 సం॥ ఆగష్టు 15 వ తేదీని 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రములు 1922 సం॥ ఆగష్టు 15 వ తేదీని, తీర్చి వేయవలయును.

III. పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల సర్టిఫికేట్లు.

(రాబడి పన్ను మినహాయింపబడినది)

జారీవేరికల్యాణం 5 సంవత్సరము కిచ్చినట్లే, రు 10 లకు, రు 20 లకు, రు 50 లకు, రు 100 లకును జారీ వెల:

రు 7-12, రు 15-8, రు 38-12 రు 77-8 లును.

మరిన్ని గా సర్టిఫికేట్లు జారీచేసిన పోస్టాఫీసులో, సదరు అయిదు సంవత్సరముల కాలములో ఎప్పుడైనను, ఋణపు ప్రకటనలో నిర్దేశించిన టేట్లకు, మార్పుకొనవచ్చును.

1. సెక్యూరిటీలు ఏ రూపముగా నుండవలెను:- 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణమునకును, 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములకును, యుద్ధ పత్రములకును సంబంధించిన సెక్యూరిటీలు, దరఖాస్తుకాల తొలిక దరఖాస్తులో ప్రాసుకోవలెను. ప్రకాశము, ఈ క్రింద వివరించిన రూపమున జారీచేయబడును:-

- (1) కలకత్తా స్టేట్ బ్యాంక్ ... రు 100 వాయిదా మూలమున ప్రాస్తు ఫర్ చేయవచ్చును;
- (2) ప్రామిస్సరీ సోల్డు ... ఎంతార్కు మెంట్లు మూలమున ప్రాస్తుఫర్ చేయవచ్చును;
- (3) హాబు సెట్టువానికి చెల్లు అప్పుగిరి సెట్టుట మూలమున బడిగల (బేర) పత్రములు. ప్రాస్తుఫర్ చేయవచ్చును.

ఏ కోరికను నిర్దేశించినయెడల, మొదట, సెక్యూరిటీలు రిజిస్టర్డ్ స్టాక్ సర్టిఫికేట్లు రూపమున జారీచేయబడును.

2. రాబడిపన్ను:- 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములమీది వడ్డీకిని 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రముమీది వడ్డీకిని రాబడి పన్ను నుండి మినహాయింపు ఉండును. కాని అధిక పన్నునుండి ఉండదు.

1929-1947 సం॥ యుద్ధఋణము మీది వడ్డీకి రాబడి పన్ను నుండిగాని అధిక పన్ను నుండిగాని. మినహాయింపు లేదు. రాబడిపన్ను అప్రత్యేకతలకు రెండవ షెడ్యూలుయొక్క III భాగములోని నిబంధనల ప్రకారము రాబడిపన్ను విధింపబడును.

3. కన్వర్షన్ (మార్పు) హక్కులు:- 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము తాలూకు తీసికొన్న ప్రతి (నామకా అనగా పేరుకు) రు 100 ల కున్న ఇండియా గవర్నమెంటు తాలూకు, నూటికి 3 వడ్డీ రూపాయ ఋణము బాబతుగాని, నూటికి 3 వడ్డీ రూపాయ ఋణములలో ఏ బాబతు అయిన గాని 1916-1917 సం॥ రు నూటికి 4 వడ్డీ కన్వర్షన్ ఋణము బాబతు గాని (నామకా) రు 150 లను ఋణము కొరవడను మార్చుకొని, అందుల ప్రతిఫలముగా:-

మార్చిన నూటికి 3 వడ్డీ ఋణము బాబతు ప్రతి (నామకా) రు 100 లకు, యుద్ధఋణము బాబతు (నామకా) రు 65 లు,

మార్చిన నూటికి 3 వడ్డీ ఋణము బాబతు ప్రతి (నామకా) రు 100 లకు, యుద్ధ ఋణము బాబతు (నామకా) రు 76 లు,

మార్చిన నూటికి 4 వడ్డీ కన్వర్షన్ ఋణము బాబతు ప్రతి (నామకా) రు 100 లకు, యుద్ధ ఋణము బాబతు (నామకా) రు 92 లు,

ఈరేటున మార్చగా తేలిక 1929-1947 సం॥ ఋణపు మొత్తమున్ను (కొరిన యుద్ధఋణపు మొత్తము) పూర్తిగా రొక్కము చేయుటకు కావలసిన యుద్ధఋణపు అధిక (మొత్తమున్ను పొందుదురు) ఈ అధిక మొత్తమునకు గాను, రు 1-టికి ఒక అణా చొప్పున ప్రోవిడెంట్ రొక్కము చెల్లించవలెను.

4. 1917 వ సం॥ సేవంబరు 1 తేదీకి తర్వాతను, 1918 సం॥ జనవరి 15 వ తేదీ దాటకుండున, ఎప్పుడైనను మార్పు కొను హక్కులను చెలాయించుకొనవచ్చును. మార్పు వారంట్లు అన్యధరము చేయదగియుండి, హాబు సెట్టువానికి చెల్లుబాటు గల రూపమున జారీ చేయబడును.

5. మార్పుమీద జారీచేయబడిన 1929-47 సం॥ యుద్ధ ఋణపు సెక్యూరిటీలపైని 1917 సం॥ ఆగష్టు 15 వ తేదీనుండి వడ్డీ ముట్టును. పై 3 వ క్లాజు ననుసరించి చెల్లించిన రొక్కమునకు ప్రత్యేకము వడ్డీ ఇయ్యబడును.

6. 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణముల బాబతున్న, 1920 సం॥ యుద్ధపత్రముల బాబతున్న, 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రముల బాబతున్న, ఉంచుకొన్న మొత్తములను, ఇండియా గవర్నమెంటువారు ముం చెప్పజేసిన జారీచేయువాటి రూపముగా మార్చుకొనుటకు హక్కు ఉండును.

7. దరఖాస్తులు:- 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణము కొరకును, 1920 వ సం॥ యుద్ధ పత్రములకొరకును, 1922 వ సం॥ యుద్ధపత్రములకొరకును (పోస్టాఫీసులద్వారా చేసే దరఖాస్తులకాక, చేసికొనే దరఖాస్తులు, 1917 సం॥ మార్చి 15 వ తేదీ గురువారం మొదలుకొని, 1917 సం॥ జూన్ 15 వ తేదీ కుక్కవాడవరకు గల కాలములో ఎప్పుడైనను, ఈ క్రింద వివరించిన ఆఫీసు ద్వారానైనను మునుపుగల కేవలకేసు చేసికొనవచ్చును:-

1. కలకత్తాకలెస్సీ కంట్రిబ్యుటర్ గాని, ప్రత్యేక కంట్రిబ్యుటర్ గాని, కేవలకేసు కంట్రిబ్యుటర్ గాని, ఎవరైనాగాని;
2. బంగారము, బొంబాయి, మద్రాసు బాంకు ల తాలూకు, పోస్టాఫీసు లలోని సెక్రటేరియట్లు ప్రెజిడెంట్లుగాని, ఇండియా చేరింగులో ఏ బ్రాంచీలో వైసను సదరు బాంకుల ఏజెంట్లుగాని, మరియు, జిల్లా షాన్సువార్లుగాని ఏర్పన్న మెంటు ప్రెజిలెంట్లుగల ఆఫీసుగట్టు.
3. దరఖాస్తులు నూరు రూపాయల మొత్తమునో, పూర్తిగా రొక్కగల మొత్తమునో, చేసికొనవలెను.

(9) రు 100 ల మొత్తమున మార్చేమే చేయు దరఖాస్తులు, అన్ని సందర్భములలోను, విలువకంటే పూర్తిగా చెల్లించిన రొక్కముతో గూడ, పంపబడవలెను; సదరు రొక్కము, 1929-1947 సం॥ యుద్ధఋణము విషయములో రు 95 లున్న 1920 సం॥ యుద్ధపత్రముల విషయములోను 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రముల విషయములోను రు 100 లున్న.

(10) 1929-1947 సం॥ యుద్ధఋణము బాబతున్న, 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రముల బాబతున్న, 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రముల బాబతున్న, రు 200 ల మొత్తమునకేమి అందుకు వైబడిన మొత్తముల కేమి, చేసికొనే దరఖాస్తులు,

(ఎ) పూర్తిగా రొక్కము సొమ్ము చెల్లించిన అల్లాటు మెంట్లకు గాని,

(బి) వాయిదాల పద్ధతి అల్లాటుమెంట్లకుగాని, చేసికొనవచ్చును.

(12) ప్రోకలేజి:- ప్రసిద్ధమైన బాంక్లకును ప్రోకల్లకును వారి స్టాంపుతోగూడిన రొక్కపు దరఖాస్తుల పై చేయబడిన అల్లాటుమెంట్ల విషయములో నూటికి రు 0-2-0 చొప్పున కమిషను ఇయ్యబడును; కాని, పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల రొక్కపు సర్టిఫికేట్ల దరఖాస్తుల సహా, పోస్టాఫీసులద్వారా వచ్చిన దరఖాస్తుల విషయములోను, కన్వర్షన్ కొరకు చేసిన దరఖాస్తుల విషయములోను, సదరు కమిషను ఇయ్యబడును.

దరఖాస్తు నమూనాలు, ఆకౌంటెంట్లు జనరలువద్దగాని ఏ బాంకువద్దనో, ప్రోకరువద్దనో, జిల్లా ప్రెజిడెంట్లనో గాని దొరకును.

పోస్టాఫీసు ప్రకరణము.
(పోస్టాఫీసులద్వారా చేసికొనే దరఖాస్తుల విషయము, ప్రత్యేక నిబంధనలు.)

20. 1919—1947 సం॥ యుద్ధ ఋణముకొరకును 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రముల కొరకును, 1922 సం॥ యుద్ధ పత్రములకొరకును దరఖాస్తులు. ఈ క్రింది క్లాజులలోచెప్పిన పరతులకు లోబడి, 1917 సం॥ మార్చి 15 తేదీ గురువారము మొదలుకొని 1917 సం॥ అక్టోబరు 15 వ తేదీ సోమవారము వరకును, ఆదివారలో పోస్టాఫీసు సేవింగ్సు బాంకు డిపాజిట్లై నెస్టియో కానెస్టియో ఏ మనుష్యునినుండియైనను, సేవింగ్సు బాంకు జనిచేయుట కధికారముగల ఏ పోస్టాఫీసు ద్వారా నైననుగూడ, పట్టబడును.

22. అధిక మొత్తములు అధమ మొత్తములు:- పోస్టాఫీసులద్వారావచ్చే దరఖాస్తులు రు 25 ల మొత్తమురా పూర్తి రు 25 లు గల మొత్తముకొ అయి యుండవలెను. ఒకే ఈ ప్రకటన ననుసరించి, పోస్టాఫీసుద్వారా మెట్టు వెరసిమీద రు 25,500 లకు మించిన మొత్తములకు దరఖాస్తుపెట్టును, ఉంచుకొనుకూడదు; ఇందు 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణములో రు 7,500 ల కెక్కున ఉండకూడదు; 1920 సం॥ యుద్ధ పత్రములలోను 1922 వ సం॥ యుద్ధ పత్రములలోను ఒకదానిలోగాని రెంటిలో కలిసిగాని రు 7,500 ల కెక్కున ఉండకూడదు మరియు పోస్టాఫీసు 5 సంవత్సరముల సర్టిఫికేట్లలో రు 7,500 ల కెక్కున ఉండకూడదు 87 వ క్లాజు చూడుము.

మ.రా.అ.- (1) ఈ ప్రకటన ననుసరించి పోస్టాఫీసు ద్వారా చేసికొనే దరఖాస్తులు, పోస్టాఫీసుద్వారా లోగడ పొంది ఉంచుకొన్న సెక్యూరిటీల మొత్తములు ఏమున్నను వాటితో నిమిత్తములేకుండా, అంగీకరించబడును.

(2) కన్వర్షన్ చే లభ్యమైన 1929-1947 సం॥ యుద్ధ ఋణపు మొత్తములు, పైని చెప్పిన పరిమితుల కంటిపడేయు నప్పుడు లెక్కలోనికి తీసికొనవచ్చు.

23. చెల్లించవలసిన మొత్తములు:- దరఖాస్తుపెట్టుకొన్న మొత్తములు దరఖాస్తులో పూర్తిగా చెల్లగట్టవలెను; వాయిదాలుగా చెల్లగట్టకూడదు. కాని ఒకే మనిషి ఒకటికంటే ఎక్కువ దరఖాస్తులను పెట్టుకొనవచ్చును; కాని, వాని దరఖాస్తుల మెట్టు మొత్తము 22 వ క్లాజులో నిర్దేశించిన పరిమితులను మించకూడదు.

24. చెల్లగట్టే పద్ధతి:- పూర్తిగా రొక్కగల విషయమిది చెల్లవలసిన మొత్తములు, ఈ క్రింద వివరించిన విధములగా చేయవలెను, ఒక విధముగా కొంతయు మరొక విధముగా కొంతయు వారి చెల్లగట్టవచ్చును:-

- (a) దరఖాస్తువానికి చేసికొన్నవారికి భాదా ఉన్న మెంట్లు, ఆ భాదా వారికి లేకున్న పక్షాన రొక్కపు నిల్వను ప్రాస్తుఫర్ చేయవచ్చు;
- (b) రొక్కపుచేయవలసిన వారి కిచ్చిన పోస్టాఫీసులమున గాని చెల్లించడము; లేదా, అట్టే రొక్కకు స్థాపించబడిన బాంకుల ఉంటే మెట్టు పోస్టాఫీసులకు చెల్లించబడుగా ప్రసిద్ధమైన బాంకుమీద ప్రాస్తుఫర్ ఇయ్యడము.

